ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

សម្រាប់លក់

ភាសាខ្មែរ

៦

PUBLISHING AND DISTRIBUTION HOUSE

គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពនិងចែកផ្សាយ

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

ភាសាខ្មែរ

ថ្នាក់ទី ៦

បោះពុម្ពផ្សាយដោយ

គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពនិងចែកផ្សាយ

អគារ ១៤៨ មហាវិថី ព្រះនរោត្តម ភ្នំពេញ

គណៈកម្មការនិពន្ធ	លោកស្រី ឈីន ស៊ីវឡេង	លោក យ៉ង់ កំស៊ាន
	លោកស្រី ស៊ុន សូម៉ាណា	លោកស្រី ជា ចាន់នារី
អ្នកវាយអត្ថបទ	លោក អ៊ុំ បុប្ផា	
វិចិត្រករ	លោក ឃុន សុវណ្ណរិទ្ធី	
អ្នករៀបរៀង	លោកជំទាវ ទន់ សាអ៊ីម	
អ្នករចនាទំព័រ	លោក ខែម ម៉ារី	
គណៈកម្មការពិនិត្យ	លោកស្រី យ៉ក់ បូឡែន	លោកស្រី ឃាត ថារី

បានទទួលការអនុញ្ញាតឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយពី ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា តាមប្រកាសលេខ ២៧២០ អយក.ប្រក. ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ ដើម្បីប្រើប្រាស់នៅតាមសាលារៀន ។

ហាមថតចម្លងសៀវភៅនេះ

រក្សាសិទ្ធិ ©

គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពនិងចែកផ្សាយ

បោះពុម្ពឆ្នាំ2016

ISBN 9-789-995-001-438

អារម្ភកថា

ប្អូនៗកុមារា កុមារី ជាទីស្នេហា !

សៀវភៅភាសាខ្មែរថ្នាក់ទី៦ នេះ ត្រូវបាននិពន្ធតាមកម្មវិធីសិក្សាថ្មី ។ សៀវភៅនេះនឹងជួយប្អូនៗក្នុងការអភិវឌ្ឍចំណេះដឹងគ្រឹះផ្នែកភាសាខ្មែរដូចជា បំណិនអាន សរសេរ ស្ដាប់ និងនិយាយ ។ ខ្លឹមសារនៃសៀវភៅនេះទាក់ទងនឹងប្រធានបទល្អៗដូចជា ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណីខ្មែរ ជំនឿ សាសនា តន្ត្រី សិល្បៈ ទេសចរណ៍និងចំណេះដឹងសំខាន់ៗជាច្រើនទៀតដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់ប្អូន ។

តាមរយៈសៀវភៅនេះប្អូនៗនឹងបានសិក្សាកំណាព្យ រឿងនិទាន អត្ថបទសន្ទនា លំហាត់អាន និងលំហាត់សរសេរងាយៗដែលប្អូនអាចយល់ និងអាចធ្វើបានគ្រប់មេរៀន ។ ជាពិសេសនៅចុងបញ្ចប់នៃមេរៀននីមួយៗ ប្អូននឹងអាចធ្វើការស្ទាបស្ទង់សមត្ថភាពខ្លួនផ្ទាល់ដើម្បីធ្វើស្វ័យវាយតម្លៃលើការសិក្សាកន្លងមក ។

ដោយឡែក នៅផ្នែកខាងក្រោយនៃសៀវភៅនេះ មានបទានុក្រមដែលអាចជួយប្អូនៗឱ្យបានយល់ដឹងអំពីន័យរបស់ពាក្យពិបាក ដែលមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ និងសូរអានរបស់ពាក្យនីមួយៗដែលប្អូនអាចហាត់អានពាក្យទាំងនោះ មុននឹងអានអត្ថបទនៅក្នុងមេរៀន ។

គណៈកម្មការនិពន្ធសង្ឃឹមថា សៀវភៅភាសាខ្មែរថ្នាក់ទី៦ ថ្មីនេះ អាចផ្ដល់ចំណេះដឹងល្អៗ ដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពភាសាខ្មែរនិងជួយឱ្យសតិបញ្ញាស្មារតីចម្រើនលូតលាស់ឆាប់រហ័ស ។

សូមឱ្យប្អូនៗទទួលបានជោគជ័យក្នុងការសិក្សា ។

គណៈកម្មការនិពន្ធ

បញ្ជីអត្ថបទ

មេរៀនទី១ ៖ អ្នកមានគុណ ១

មេរៀនទី២ ៖ ក្ដីសង្ឃឹមរបស់កុមារ.................................. ១៧

មេរៀនទី៣ ៖ ធនធានរ៉ែនៅប្រទេសកម្ពុជា.............................. ៣៣

មេរៀនទី៤ ៖ ប្រយោជន៍នៃធម្មជាតិ.................................. ៤៧

មេរៀនទី៥ ៖ ធនធានជលផលនៅកម្ពុជា.............................. ៦១

មេរៀនទី៦ ៖ ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណីខ្មែរ............................ ៧៧

មេរៀនទី៧ ៖ តន្ត្រីនិងសិល្បៈបុរាណ................................ ៨៩

មេរៀនទី៨ ៖ ជំនឿនិងសាសនា ១០១

មេរៀនទី៩ ៖ រមណីយដ្ឋានទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា.................... ១១៥

មេរៀនទី១០៖ សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ.. ១២៥

តែសអំណាន ៖... ១៤១

បទានុក្រម ៖... ១៤៥

មេរៀនទី ១

អ្នកមានគុណ

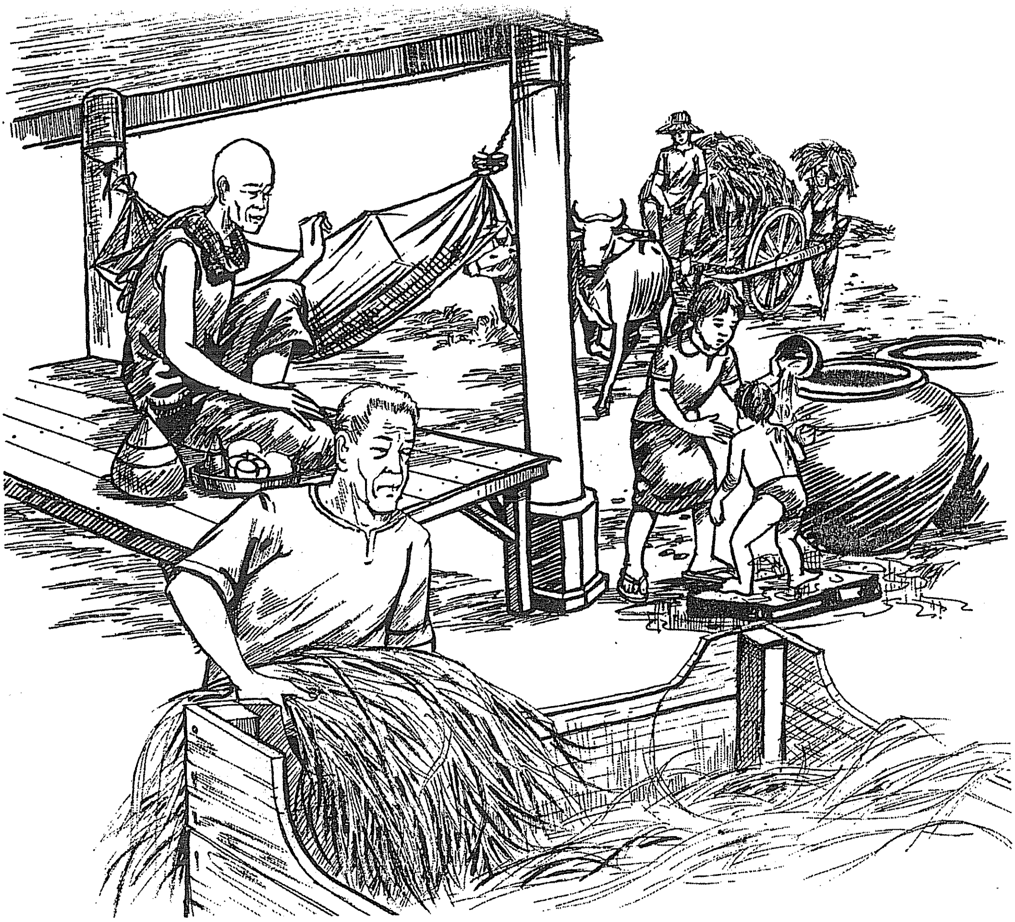

អ្នកមានគុណ គឺអ្នកដែលបានធ្វើអំពើល្អគ្រប់បែបយ៉ាងដូចជា ចិញ្ចឹមបីបាច់ ថែទាំ ទូន្មានប្រៀនប្រដៅបង្ហាត់បង្រៀន និងឧបត្ថម្ភគាំទ្រដល់យើង ។ អ្នកមានគុណមានមាតាបិតា ជីដូនជីតា បងប្អូន គ្រូបាអាចារ្យ និងឧបការី ឧបការិនីដទៃទៀតដែលបានជួយទំនុកបម្រុងយើង ។

យើងត្រូវតបស្នងគុណអ្នកទាំងនោះឱ្យបានសមរម្យ ។

ការប្រើវចនានុក្រម

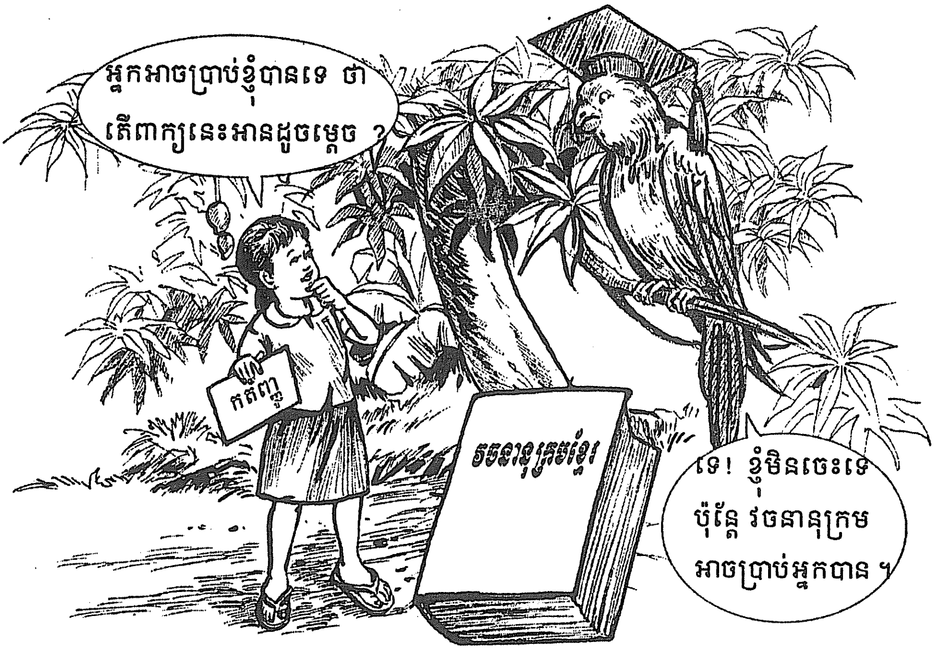

ពេលអ្នកអានអត្ថបទអ្វីមួយហើយជួបប្រទះពាក្យដែលអ្នកមិនចេះអាន ឬមិនយល់ន័យ អ្នកអាចបើកមើលក្នុងវចនានុក្រម ។ វចនានុក្រមនឹងបង្ហាញអ្នកអំពីសូរអាន ថ្នាក់ពាក្យ ប្រភព និងសេចក្ដីពន្យល់ន័យរបស់ពាក្យនោះ ។ មុននឹងប្រើវចនានុក្រម អ្នកគប្បីស្គាល់អក្សរសង្ខេបនិងគ្រឿងសម្គាល់ខ្លះៗជាមុនសិន ។

ចូរអ្នកសិក្សាអក្សរសង្ខេបមួយចំនួនខាងក្រោម ៖

កិ. គឺកិរិយា	ច្រ.ប្រ. គឺច្រើនប្រើជា	បា.ស. គឺបាលីនិងសំស្ក្រឹត
កិ.នុ. គឺកិរិយានុគ្រោះ	ន. គឺនាមស័ព្ទ	បារ. គឺបារាំង
កិ.វិ. គឺកិរិយាវិសេស	និ. គឺ និបាតស័ព្ទ	ម.ព. គឺមើលពាក្យ
ក្ល.ម. គឺក្លាយមកជា	ប. គឺបរិវាស័ព្ទ	យ. គឺយួន(ភាសាយួន)
គុ. គឺគុណនាម	បា. គឺបាលី	រ.ស. រាជស័ព្ទ
ច្រ.ន. គឺច្រើននិយាយថា	បា.ក្ល. គឺបាលីក្លាយ	ល. គឺលាវ(ភាសាលាវ)
		ស. គឺសៀម(ភាសាសៀម)

ពាក្យនៅខាងដើមជួរនីមួយៗ ជាពាក្យដែលត្រូវពន្យល់។ ពាក្យនេះ ហៅថា "មេពាក្យ"។ គេសរសេរមេពាក្យដោយប្រើអក្សរធំ ដិត។ គេតម្រៀបមេពាក្យទាំងនោះ តាមលំដាប់តួអក្សរ (លំដាប់ព្យញ្ជនៈនិងលំដាប់ស្រៈ)។ អក្សរក្នុងវង់ក្រចកជាសូរអានមេពាក្យ។ អក្សរកាត់នៅបន្ទាប់ពីសូរអានគឺជាថ្នាក់ពាក្យ រីឯអក្សរកាត់នៅក្នុងវង់ក្រចកបន្ទាប់ពីថ្នាក់ពាក្យ ប្រាប់ប្រភពរបស់ពាក្យនេះ។ បន្ទាប់ពីថ្នាក់ពាក្យ ឬប្រភពពាក្យ គឺជាសេចក្ដីពន្យល់ន័យរបស់មេពាក្យ។

ខាងក្រោមនេះ ជាគំរូខ្លះនៃវចនានុក្រមខ្មែរ (គេនិយមហៅថាវចនានុក្រមសម្ដេចជួន ណាត)៖

កវី (ក:វ៉ី) *ន.* (សំ.បា.កវី) អ្នកប្រាជ្ញដែលចេះតែងកាព្យឃ្លោង (អ្នកប្រាជ្ញខាងសម្ដី)។

កវីនិពន្ធ (-និពន់) *ន.* (បា.កវី+និពន្ធ) កវីជាអ្នកនិពន្ធ អ្នកនិពន្ធខាងកាព្យឃ្លោង។

កសិកម្ម (ក: សិ កាំ) *ន.* (បា.) ការភ្ជួររាស់ ការងារដែលគេប្រកបក្នុងការភ្ជួររាស់ គឺការធ្វើស្រែចម្ការ។

កសិករ (-ក) *ន.* ឬ *គុ.*(បា.)។ ម.ព.កសិការ។

កសិការ (-កា) ន. ឬ គុ.(បា.) អ្នកធ្វើកសិកម្ម។

កសិណ (ក:-សិន)*គុ.*(បា.)"ទាំងអស់"។ *ន.* រូបតាងជាសម្គាល់: កសិណសាក្សី យើងនឹងយកពាក្យនេះជាកសិណ មិនបានទេ។

កា១ *ន.* ចំពង់សម្រាប់ដាក់ទឹក ធ្វើដោយលោហធាតុផ្សេងៗ ឬដោយដីលាយពណ៌: កាទឹក។

កា២ *កិ.* សរសេរអាសយដ្ឋាន គឺសរសេរចុះឈ្មោះលំនៅអ្នកដែលនឹងទទួលសំបុត្រ នៅស្រោមសំបុត្រដែលនឹងផ្ញើទៅ: *កាស្រោមសំបុត្រសរសេរថែមសេចក្ដីផ្សេងៗលើខ្នងសំបុត្រជាសញ្ញា: កាខ្នងសំបុត្រ*។

កាកគតិ (កាក-គ: តិ) *ន.*(បា.) ឈ្មោះបទកាព្យពាក្យ ៤ (បទដំណើរក្អែកលោត): នេះគឺច្បាប់ក្រម ប្រសើរឧត្ដម ទូន្មានអ្នកផង ប្រើឱនលំទោន កុំបីមានឆ្គង ប្រាជ្ញាបុណ្យផង កើតដោយប្រណិប័តន៍...។

> វចនានុក្រម គឺជាបញ្ជីពាក្យដែលត្រូវបានរៀបតាមអក្ខរក្រម (លំដាប់អក្សរ) ដោយមានសូរអាន ថ្នាក់ពាក្យ ប្រភពពាក្យ និងសេចក្ដីពន្យល់ន័យមេពាក្យ។

លំហាត់

ក. ចូរអានពាក្យខាងក្រោម រួចប្រាប់ថ្នាក់ពាក្យ និងន័យមេពាក្យក្នុងវចនានុក្រម ៖

បរិបូរ (ប-រិ៉បូឬ ប-បូ) *គុ.* (បា.សំ.) ដែលគ្រប់គ្រាន់ ដែលពេញគ្រប់គ្រាន់ ពេញលេញសម្បូរ ដែលឆ្អែតហើយ : ម្ហូបចំណីបរិបូរ ។

បរិភោគ (បរិ៉ភោគ) *ន.*(បា.សំ.) ការចម្អែតអាត្មា(ស៊ី) ។

បរិយាយ (បរិ៉យ៉ាយឬប៉-)*ន.*(បា.សំ.បយ៉ាយ) សេចក្ដីអធិប្បាយដោយផ្សៃផ្សំ ការអធិប្បាយសម្រួលសេចក្ដី : ពោលដោយបរិយាយ ។

បរិសុទ្ធ (បរិ៉សុត) *គុ.*(បា.) ដែលស្អាត ឥតសៅហ្មង : ចិត្តបរិសុទ្ធ ។

បវរ (បវ៉ៈ)*គុ.*(បា.សំ.ប្រវរ) ប្រសើរ លើសលែង ថ្លៃថ្លា : ទ្រព្យដ៏បវរ ។

បដិវត្ត (ប៉ៈដិវ៉ាត់) *កិ.* ប្រព្រឹត្តប្រឆាំង ប្រែប្រួល កែប្រែ ផ្លាស់ប្ដូរ (របបគ្រប់គ្រងដើម្បីឱ្យបានចម្រើន) ។

បដិសេធ (ប៉ៈដិសែត)*កិ.* (បា.សំ.)ឃាត់ហាម លើកចោល ឬទាត់ចោលលែងយកជាការ លែងរាប់អានៈ បដិសេធពាក្យ ។

បឋម (ប៉ៈ ឋៈ ម៉ៈ ឬ ប៉ៈ ឋំ) *ឬ.សំ.ឬ គុ.* (បា.សំ.ប្រថម)ដំបូង មុន មុនគេ ទី១ : គ្រាជាបឋម ។

បណ្ណាគារ (ប៉ុន-ណា-គារ) *ន.* (បា, សំ. បណ៌ាគារ) ផ្ទះដាវសៀវភៅ , សាស្ត្រា , ក្បួន , ច្បាប់ ។

ខ. ចូររៀបពាក្យខាងក្រោមឱ្យត្រូវតាមលំដាប់អក្សរ រួចពន្យល់ន័យពាក្យទាំងនេះដោយប្រើវចនានុក្រម ។

១. សោមនស្ស

២. មាតា

៣. ឧបត្ថម្ភ

៤. គង្គា

៥. ឧបការី

៦. មេត្តា ។

គ. ចូរបង្កើតល្បះដោយប្រើពាក្យនីមួយៗខាងលើ ។

កតញ្ញូប្រាំប្រការ

(បទពាក្យប្រាំពីរ)

កូនត្រូវតបគុណម្តាយឪពុក   ផ្គត់ផ្គង់ហូបចុកគ្រឿងធានា
សម្លៀកបំពាក់ថ្នាំការពារ   ឈឺគ្រុនរងាញ័រញាក់ក្តៅ ។
ត្រូវជួយធុរៈអ្នកមានគុណ   កាប់គាស់រែកពុនកុំហ្មងសៅ
ទោះបីនឿយហត់ត្រជាក់ក្តៅ   មើលថែម៉ែឪឱ្យលោកស្រាន្ត ។
ត្រូវចេះរក្សាពូជពង្សញាតិ   មិត្តភក្តិផងទៀតផៅសន្តាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះត្រកូលឱ្យថ្កើងថ្កាន   ជៀសវាងឱ្យបានកុំទាស់គ្នា ។
កូនត្រូវបម្រើអ្នកមានគុណ   វាចាទន់ភ្លន់គ្រប់វេលា
ព្រោះជាព្រះរស់នៃបុត្រភ្វា   កូនត្រូវវន្ទាដោយភក្តី ។
នៅពេលមាតាឬបិតា   រលត់សង្ខារលាលោកិយ
កូនធ្វើបុណ្យតាមប្រពៃណី   បុត្រាបុត្រីត្រូវចងចាំ ។

សំណួរ

១. តើពាក្យ "កតញ្ញូ" មានន័យដូចម្ដេច ? ចូរលើកឧទាហរណ៍មកបញ្ជាក់ ។

២. តើកូនត្រូវមានកតញ្ញូប៉ុន្មានប្រការចំពោះម្ដាយឪពុក ?

៣. ចូរពន្យល់អត្ថន័យនៃប្រការនីមួយៗ នៅក្នុងកំណាព្យនេះ ។

៤. តើអ្នកបានធ្វើអ្វីខ្លះដើម្បីសងគុណម្ដាយឪពុកអ្នក ?

៥. តើអត្ថបទកំណាព្យនេះ និយាយអំពីអ្វី?

៦. តើអត្ថបទកំណាព្យនេះ មានគំនិតអប់រំដូចម្ដេច ?

៧. តើកំណាព្យនេះមានប៉ុន្មានវគ្គ ? តើក្នុងមួយវគ្គមានប៉ុន្មានឃ្លា ?

៨. ចូរប្រាប់ពាក្យចួនក្នុងវគ្គនិងពាក្យចួនឆ្លងវគ្គនៅក្នុងកំណាព្យខាងលើ ។

លំហាត់

ក. ចូរប្រើវចនានុក្រមដើម្បីពន្យល់ន័យពាក្យ ៖

ធុរៈ ស្រាន្ត ពង្ស ញាតិ កេរ្តិ៍ វន្ទា សន្តាន សង្ខារ ឧទ្ទិស ។

ខ. ចូរគូសភ្ជាប់ពាក្យដែលមានន័យដូចគ្នាឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

១. វាចា	ក. ម្ដាយ
២. សព	ខ. សម្ដី
៣. បុត្រ	គ. ឪពុក
៤. វន្ទា	ឃ. កូន
៥. មាតា	ង. ខ្មោច
៦. បិតា	ច. សំពះ ។

សំណេរ

ក. ចូរតែងល្បះដោយប្រើពាក្យខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

គុណ ៖ .... ។

ចិញ្ចឹម ៖ .... ។

សងគុណ ៖ .... ។

ស្រឡាញ់ ៖ .... ។

ខ. ចូរតែងល្បះទាក់ទងគ្នាតាមរូបភាពនេះឱ្យបាន៥ ល្បះ ។

គ. ចូរអ្នកសរសេរតែងសេចក្ដីពណ៌នាអំពីម្ដាយរបស់អ្នកដោយប្រើគម្រោងខាងក្រោម ៖

១. សេចក្ដីផ្ដើម

- ឈ្មោះ អាយុ មុខរបរ
- ទីកន្លែងរស់នៅ ។

២. តួសេចក្ដី

- រូបសម្បត្តិ ៖ រូបរាង សម្បុរ ទម្រង់មុខ សក់ ភ្នែក ច្រមុះ មាត់ ដៃជើង...
- ចរិយាសម្បត្តិ ៖ ស្លូត កាច ព្យាយាម យោគយល់ អធ្យាស្រ័យ...
- សកម្មភាព ៖ ទំនាក់ទំនង សាមគ្គីភាព ការចិញ្ចឹមបីបាច់កូន... ។

៣. សេចក្ដីបញ្ចប់

ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះម្ដាយអ្នក ។

ការកត់ត្រាគំនិតសំខាន់ៗនៅក្នុងកំណាព្យ

ពេលអ្នកស្តាប់ ឬអានអត្ថបទអ្វីមួយ អ្នកគួរកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗព្រោះធ្វើឱ្យអ្នកងាយចងចាំ ងាយយល់អត្ថបទនោះ ។ ការកត់ត្រានេះ មិនទាមទារឱ្យអ្នកសរសេរជាល្បះពេញលេញទេ គឺសរសេរតែពាក្យ ឬកន្សោមពាក្យសំខាន់ៗប៉ុណ្ណោះ ។

ចូរអានកំណាព្យខាងក្រោម ដោយកត់សម្គាល់គំនិតសំខាន់ៗ ។

(បទកាកគតិ)

ត្រូវធ្វើបុណ្យខ្មើត ម៉ែឪស៊ីកើត កំពុងស្រែកឃ្លាន
ម៉ែឪរស់នៅ កូនត្រូវធ្វើទាន បំបាត់ក្តីឃ្លាន
ហៅធ្វើបុណ្យខ្មើត ។

ហៅបុណ្យខែភ្លឺ កុំចាំគាត់ឈឺ ពិសាលែងកើត
ជូនគាត់ពេលជា ហៅថាបុណ្យខ្មើត គាត់ពិសាកើត
បានជាងរនោច ។

លុះបាត់ជីវិត បុណ្យខែងងឹត ដូចថ្ងៃដប់រោច
កូនចៅទាំងឡាយ យកបាយឱ្យខ្មោច ម៉ែឥតប្រយោជន៍
ខ្មោចណាចេះស៊ី ។

(ដកស្រង់ចេញពី ច្បាប់គោរពមាតាបិតា របស់លោក អ៊ូ ចុង)

គំនិតសំខាន់ៗនៅក្នុងកំណាព្យនេះមាន ៖

- ត្រូវធ្វើបុណ្យទាន់ខែភ្លឺ ឬខ្មើត : ម៉ែឪនៅរស់ ម៉ែឪពិសាកើត កំពុងស្រេកឃ្លាន កូនត្រូវជូនចំណីអាហារ កុំចាំគាត់ឈឺពិសាលែងកើត ។
- ធ្វើបុណ្យខែងងឹត : ម៉ែឪបាត់ជីវិត យកបាយឱ្យខ្មោចស៊ី ម៉ែឪឥតបានប្រយោជន៍ ។

ការកត់ត្រាគំនិតសំខាន់ៗ គឺការកត់ពាក្យ កន្សោមពាក្យ ឃ្លាដែលប្រាប់គំនិតសំខាន់ៗក្នុងអត្ថបទ ។

លំហាត់

ចូរអាននិងសូត្រកំណាព្យខាងក្រោម រួចកត់ត្រាគំនិតសំខាន់ៗ ។

សន្ដានចិត្តរបស់អ្នកម្ដាយ

(បទព្រហ្មគីតិ)

ពេលកូនមកចាប់ផ្ទៃ ក្នុងហឫទ័យម្ដាយសប្បាយ
ម៉ែតែងតែខ្វល់ខ្វាយ រកឧបាយថែរក្សា ។
ធ្វើអ្វីតែងប្រយ័ត្ន មិនឱ្យភ្លាត់ខ្លាចប៉ះពារ
ឱ្យកូនបានសុខជា ម្ដាយធានាគាំពារស្ងួន ។
ស៊ូនឿយព្រោះថ្លើមថ្លៃ រង់ចាំថ្ងៃប្រសូតនួន
បានឃើញមុខកូនស្ងួន ថ្នមថែជូនព្រោះស្រឡាញ់ ។

៦ ការគោរពលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ

សំណួរ

១. តើសិស្សត្រូវធ្វើអ្វីខ្លះ ចំពោះលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ?

២. ហេតុអ្វីបានជាសិស្សត្រូវគោរពលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ?

៣. តើអត្ថបទកំណាព្យនេះ មានគំនិតអប់រំដូចម្ដេច ?

លំហាត់

ចូរគូសសញ្ញា✓ នៅមុខល្បះដែលជាគំនិតសំខាន់ៗនៅក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ ។

☐ ១. សិស្សក្រោកឈរនិងប្រកាន់ការស្ងៀមស្ងាត់ពេលគ្រូមកដល់ ។

☐ ២. សិស្សត្រូវធ្វើត្រាប់តាមពុតគ្រូ ។

☐ ៣. សិស្សធ្វើកិច្ចការដែលគ្រូដាក់ឱ្យដោយផ្ចិតផ្ចង់ ។

☐ ៤. សិស្សយកចិត្តទុកដាក់ស្ដាប់គ្រូពន្យល់ ។

☐ ៥. សិស្សត្រូវមានស្មារតីសាមគ្គីភាព ។

☐ ៦. សិស្សត្រូវចូលរួមរំលែកទុក្ខរបស់គ្រូ ពេលគាត់មានធុរៈ ។

គុណនាមចំនួន

គុណនាម គឺជាប្រភេទពាក្យម្យ៉ាងដែលប្រាប់លក្ខណៈរបស់នាម ។ អ្នកធ្លាប់បានសិក្សារួចមកហើយអំពីប្រភេទផ្សេងៗនៃគុណនាម ។ នៅក្នុងមេរៀននេះ អ្នកនឹងបានសិក្សាអំពីគុណនាមចំនួន ។ គុណនាមចំនួនមានពីរយ៉ាង គឺគុណនាមចំនួនរាប់ និងគុណនាមចំនួនរៀប ។

ក. គុណនាមចំនួនរាប់

១. គ្រួសារសុខាមានមនុស្សចំនួនប្រាំមួយនាក់ ។

២. សុខាមានបងប្អូនបង្កើតចំនួនបួននាក់ ។

៣. ពួកគេកំពុងហូបម្ហូបបីមុខ គឺសម្លទឹកមួយមុខ ឆាមួយមុខ និងត្រីអាំងមួយមុខ ។

៤. គេឃើញមានចានបាយ និងចានម្ហូបទាំងអស់ប្រាំបួន ។

៥. សុខាចិញ្ចឹមឆ្មាមួយ ។

ពាក្យ “ ប្រាំមួយ បួន បី មួយ និងប្រាំបួន” ជាចំនួនរាប់ ។

គុណនាមចំនួនរាប់ គឺជាគុណនាមប្រាប់ចំនួនមនុស្ស សត្វ វត្ថុ ដែលគេរាប់ ។

ខ. គុណនាមចំនួនរៀប

១. បងប្រុសសុខាជាកូនទីមួយនៅក្នុងគ្រួសារ ។ គេរៀននៅថ្នាក់ទីប្រាំបី ។

២. សុខាជាកូនទីបី ។ នាងរៀននៅថ្នាក់ទីប្រាំមួយ ។

៣. ប្អូនស្រីសុខាជាកូនទីបួន ។ គេរៀនបានលេខ២ ។

៤. គ្រួសារនេះ ហូបបាយថ្ងៃត្រង់នៅម៉ោងដប់មួយគត់ ។

ពាក្យ : ទីមួយ ទីប្រាំបី ទីបី ទីប្រាំមួយ ទីបួន លេខ២ ម៉ោងដប់មួយជាចំនួនរៀប ។

> គុណនាមចំនួនរៀបគឺជាគុណនាមប្រាប់ទី លំដាប់ ជាន់ ឬថ្នាក់ ដែលគេរៀប ។

លំហាត់

ក. ចូរស្រង់គុណនាមចំនួនរាប់ និងគុណនាមចំនួនរៀបពីក្នុងប្រអប់ទៅដាក់ក្នុងតារាងខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

ទីប្រាំ	ដប់ពីរ	ថ្នាក់ទី៣	ជាន់ទីពីរ	មួយឡូ	បួនរយ	បីពាន់
ទីហាសិប	ម៉ោងប្រាំមួយ	ប្រាំមួយ	សាមសិប	យប់ទីបី	ពីរម៉ឺន	

គុណនាមចំនួនរាប់	គុណនាមចំនួនរៀប
ដប់ពីរ	ទីប្រាំ ....

ខ. ចូរបង្កើតល្បះដោយប្រើគុណនាមចំនួនរាប់ និងគុណនាមចំនួនរៀបខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

បី ទីដប់ លេខបួន ជាន់ទី២ ម៉ោងមួយ ។

រឿង បងប្រុស

និតនិងនួនជាបងប្អូនបង្កើតនឹងគ្នា ។ តាំងពីអ្នកមានគុណបានចែកឋានទៅ ជីវភាពគ្រួសារពួកគេជួបការលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ។ និតជាបងបានសម្រេចចិត្តផ្អាកការរៀនសូត្រមួយរយៈដោយទុកឱ្យប្អូនបានសិក្សាបន្តទៀត ។ នួនខំរៀនណាស់មិនឱ្យបងខកចិត្តឡើយ ។ឯនិតវិញ ពេលទំនេរពីការងារស្រែចម្ការ គេបានចូលសិក្សានៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាសហគមន៍ ។

ឆ្នាំនេះ នួនរៀននៅថ្នាក់ទី១២ ហើយបានប្រឡងជាប់ដូចប្រាថ្នា ។ ថ្ងៃមួយ នួនចង់ទៅរកការងារធ្វើ ដើម្បីជួយសម្រាលបន្ទុកបង តែនិតមិនយល់ព្រម ។ នួនសួរបង ៖

“ តើយើងបានប្រាក់ពីណា ? ” ។

និតឆ្លើយ ៖ “ ឯងកុំបារម្ភ ! ទុកឱ្យបងជាអ្នកដោះស្រាយ ” ។

រាត្រីនោះ និតនិទ្រាមិនលក់សោះ ព្រោះខ្លួនមិនដឹងទៅប្រកបរបរអ្វីដើម្បីរកបានប្រាក់ឱ្យប្អូនរៀននោះទេ ។ ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ និតចេះតែជញ្ជឹងគិតរកមុខរបរផ្សេងៗ តែនឹកមិនឃើញសោះ ។ ចំណែកនួនអាណិតបងខ្លាំងណាស់ ។ គេតាំងចិត្តថានឹងខិតខំរៀនសូត្រ ដើម្បីបានការងារធ្វើចិញ្ចឹមបងគេវិញ ។

ថ្ងៃមួយ និតនិងអ្នកភូមិខ្លះបាននាំគ្នាទៅខ្ចីប្រាក់ឥណទានពីធនាគារភូមិ យកមកធ្វើជាដើមទុនក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកនិងត្រី ។ ជាលើកដំបូង និតបានត្រឹមតែរួចដើមប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រោយមក និតបានរៀនបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមសត្វពីមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាសហគមន៍ ។ ចាប់ពីពេលនោះមក និតចេះជំនាញចិញ្ចឹមសត្វច្បាស់លាស់ ។ និតអាចរកប្រាក់ឧបត្ថម្ភការសិក្សារបស់នួនដោយមិនជួបការលំបាកដូចមុនទៀតឡើយ ។

2

ក្រោយពីបញ្ចប់ការសិក្សា នួនបានចូលបម្រើការងារក្នុងក្រុមហ៊ុនមួយ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ។ នួនសន្សំប្រាក់ខែបានមួយចំនួន ។ គេបានយកប្រាក់ទាំងនោះទៅប្រគល់ជូនបងទាំងអស់ ដើម្បីឱ្យបងបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ចាប់ពីពេលនោះមក គ្រួសារនេះរស់នៅជាមួយគ្នាប្រកបដោយសុភមង្គល ។

សំណួរ

១. តើនិតនិងនួនត្រូវជាអ្វីនឹងគ្នា?

២. តើនិតប្រើមធ្យោបាយអ្វី ដើម្បីឱ្យនួនបានបន្តការសិក្សា ?

៣. ហេតុអ្វីបានជានិតតស៊ូចិញ្ចឹមប្អូនឱ្យបានរៀនសូត្រ ?

៤. តើអ្នកពេញចិត្តតួអង្គនិតដែរ ឬទេ ? ហេតុអ្វី ?

៥. តើរឿងនេះ មានគំនិតអប់រំដូចម្តេច ?

លំហាត់

ក. ចូរប្រើវចនានុក្រមដើម្បីពន្យល់ន័យរបស់ពាក្យ ៖

បច្ចេកទេស ឥណទាន ឧបត្ថម្ភ ធនាគារ សហគមន៍ ។

ខ. ចូររកពាក្យន័យដូចមកជំនួសពាក្យដែលមានគំនូសពីក្រោមក្នុងល្បះនីមួយៗ ។

១. និតបានសម្រេចចិត្តឈប់រៀន ដោយទុកឱ្យនួនបានសិក្សាបន្តទៀតឡើយ ។

២. រាត្រីនេះនិតនិទ្រាមិនលក់សោះ ។

៣. និតអាចរកប្រាក់ឧបត្ថម្ភនួន ដោយមិនមានការលំបាកដូចមុនទៀត ។

៤. និតបានប្រគល់ប្រាក់ជូនបងទាំងអស់ ដើម្បីឱ្យបងបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

ការតែងរឿងខ្លី

ចូរអ្នកសរសេររឿងខ្លីមួយ រៀបរាប់អំពីគុណរបស់បងប្រុស ឬ បងស្រីអ្នកដែលបានធ្វើចំពោះអ្នក ។

ការពណ៌នាអំពីអ្នកមានគុណ

ស្រីណែតឃើញឪពុករៀបនំចំណី ផ្លែឈើ នាងឆ្ងល់ណាស់ ក៏សួរឪពុក ។ ចូរអានការសន្ទនារវាងស្រីណែត និងឪពុកនាងខាងក្រោម ៖

ស្រីណែត : លោកប៉ា ! ព្រឹកនេះកូនឃើញប៉ារៀបចំត្រកដាក់ផ្លែឈើ នំចំណី និងទឹកដោះគោ តាំងពីព្រលឹម ។ តើប៉ាបម្រុងអញ្ជើញទៅណា ?

ឪពុក : អូ! កូនស្រី ប៉ាទៅសួរសុខទុក្ខលោកយាយសួននៅឯស្រុក ។ ប៉ានឹកគាត់ណាស់ ។

ស្រីណែត : តើលោកយាយសួនជាអ្នកណា ? កូនឃើញប៉ាយកចិត្តទុកដាក់នឹងគាត់ណាស់ ។

ឪពុក : គាត់ជាម្ដាយមីងរបស់ប៉ា ហើយមានគុណលើប៉ាខ្លាំងណាស់ ។ កាលប៉ានៅរៀន គ្រួសារប៉ាក្រីក្រ ។ លោកយាយបានយកប៉ាទៅនៅជាមួយ ចិញ្ចឹមបាយទឹក ហើយឧបត្ថម្ភប្រាក់កាសឱ្យប៉ារៀនសូត្រ រហូតប៉ាបានការងារធ្វើសព្វថ្ងៃនេះ ។ ហេតុនេះហើយទើបប៉ាមិនភ្លេចគុណគាត់ ។

ស្រីណែត : កូនរំភើបចិត្តណាស់ ។ ក្រៅពីលោកយាយបង្កើត កូននៅមានលោកយាយសួនម្នាក់ទៀត ។ លោកប៉ា! កូនសូមបួងសួងឱ្យពួកគាត់មានអាយុវែង ។

សំណួរ

១. តើស្រីណែតសួរឪពុកនាងអំពីរឿងអ្វីខ្លះ ?

២. តើឪពុកនាងឆ្លើយដូចម្ដេចខ្លះ ?

លំហាត់

ចូររៀបគ្នាជាក្រុមតូចៗ រួចរៀបរាប់ពីអ្នកមានគុណអ្នក ប្រាប់សមាជិកក្រុមអ្នក ។

ការតែងកំណាព្យ

ចូរអានកំណាព្យបទពាក្យប្រាំពីរខាងក្រោម ដោយកត់សម្គាល់ទីតាំងពាក្យចួនក្នុងវគ្គ និងឆ្លងវគ្គ ។

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧   ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧
វគ្គទី១ : ខ្ញុំ សូម វ ន្ទា ចំ ពោះ គុណ   ធំ ហើយ សែន ធ្ងន់ មក លើ ខ្ញុំ
១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧   ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧
មាន ឪ ពុក ម្តាយ ដ៏ ឧ ត្តម   មីង ពូ បង អ៊ំ ក្រុម គ្រួ សារ ។

វគ្គទី២ : លោក គ្រូ អ្នក គ្រូ ផ្តល់ ចំ ណេះ   ឱ្យ ខ្ញុំ បាន ចេះ មាន ប្រា ជ្ញា
បួង សួង ឱ្យ លោក ជួប សុ ខា   កើត ជាតិ ណា ៗ សូម ជួប ទៀត ។

សំណួរ

១. តើកំណាព្យខាងលើមានប៉ុន្មានវគ្គ ?
២. តើពីត្រឹមណាដល់ត្រឹមណាដែលហៅថា ១វគ្គ ?
៣. តើកំណាព្យបទពាក្យប្រាំពីរ ក្នុងមួយវគ្គមានប៉ុន្មានឃ្លា ?
៤. តើក្នុងមួយឃ្លាមានប៉ុន្មានព្យាង្គ ?
៥. តើព្យាង្គណាខ្លះចួនគ្នានៅក្នុងវគ្គ ?
៦. តើព្យាង្គណាខ្លះចួនឆ្លងវគ្គ ? (ឆ្លងពីវគ្គទី ១ មកវគ្គទី ២)

លំហាត់

ចូរពិនិត្យមើលទីតាំងពាក្យចួននៅក្នុងកំណាព្យបទពាក្យប្រាំពីរខាងលើ រួចតែងកំណាព្យបទពាក្យប្រាំពីរចំនួនបីវគ្គនិយាយពីប្រធានបទណាមួយដែលអ្នកពេញចិត្ត ។

មេរៀនទី

២ ក្ដីសង្ឃឹមរបស់កុមារ

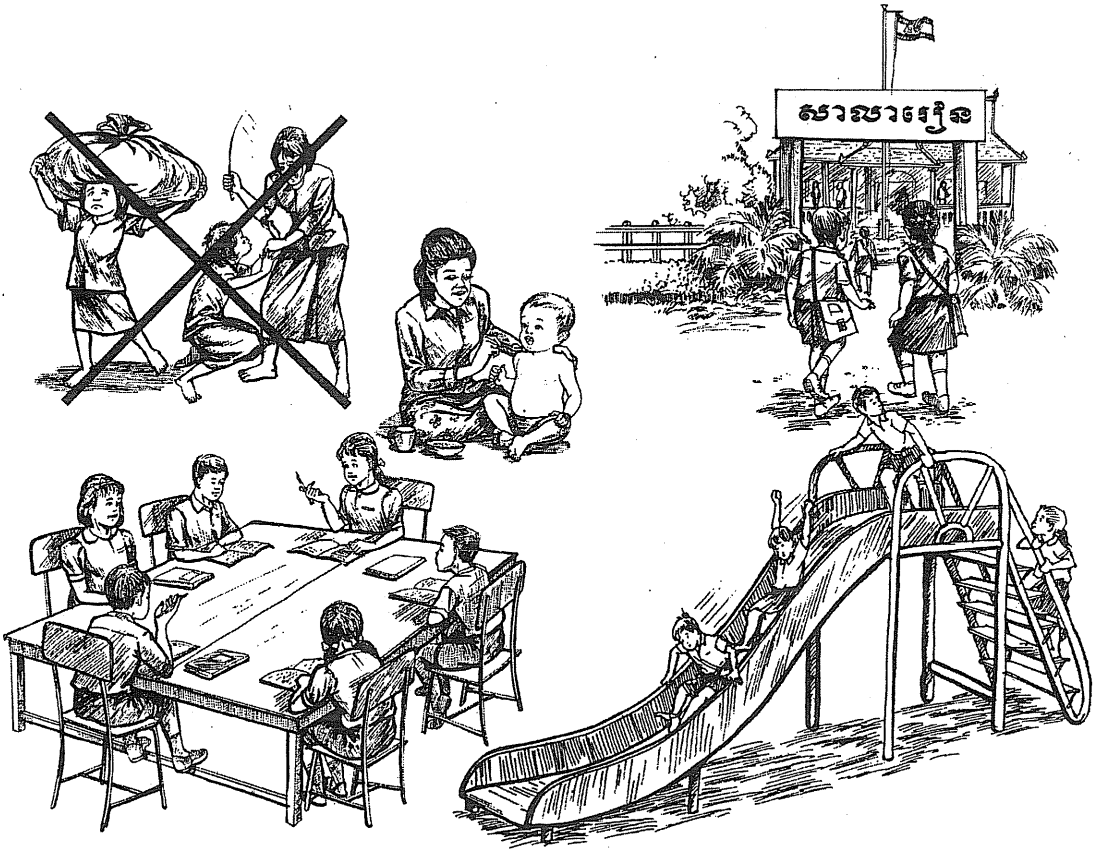

កុមារនិងយុវជន មានភារកិច្ចសំខាន់ក្នុងការជួយទ្រទ្រង់ប្រទេសជាតិឱ្យមានការរីកចម្រើន ។ ដើម្បីឱ្យកុមារអាចសម្រេចភារកិច្ចនេះបានល្អ លុះត្រាតែមាតាបិតា អាណាព្យាបាល លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ និងសហគមន៍ផ្ដល់សិទ្ធិពេញលេញដល់កុមារ ការពារកុមារ និងមិនរំលោភបំពានលើសិទ្ធិរបស់ពួកគេ ។

តើកុមារមានសិទ្ធិអ្វីខ្លះ ? តើអ្វីខ្លះជាការរំលោភសិទ្ធិកុមារ ?

ការសង្ខេបរឿង

នៅពេលណាអ្នកចង់និយាយ ឬសរសេររឿងនិទានណាមួយប្រាប់អ្នកដទៃ អ្នកមិនអាចរៀបរាប់លម្អិតគ្រប់ចំណុចបានទេ អ្នកត្រូវតែសង្ខេបរឿងនោះ ដើម្បីឱ្យអ្នកស្ដាប់ ឬអ្នកអានងាយចងចាំ ។

សង្ខេបរឿង មានន័យថា និយាយ ឬសរសេរបំព្រួញរឿងឱ្យខ្លី ដោយប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍របស់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យគេស្ដាប់បាន និងយល់ខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃរឿងនោះ ។

ដើម្បីសង្ខេបរឿង អ្នកត្រូវអនុវត្តតាមជំហានបន្តបន្ទាប់ខាងក្រោម ៖

១. អានរឿងទាំងមូល និងស្វែងយល់ខ្លឹមសារឱ្យបានច្បាស់លាស់ជាមុន

២. ស្រង់ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ ឬខ្លឹមសារសំខាន់របស់រឿង

៣. ប្រមូលផ្តុំព្រឹត្តិការណ៍បន្ទាប់បន្សំ ដែលមានក្នុងព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់នីមួយៗ

៤. រៀបព្រឹត្តិការណ៍តាមលំដាប់មុនក្រោយ

៥. និយាយ ឬសរសេររឿងនោះឡើងវិញ ដោយផ្អែកលើគម្រោងដែលបានធ្វើរួច ។ អ្នកត្រូវប្រើកន្សោមពាក្យ ឬឈ្នាប់សេចក្តី ដើម្បីភ្ជាប់ព្រឹត្តិការណ៍មួយទៅព្រឹត្តិការណ៍មួយទៀត ឱ្យជាប់រដឹកតាំងពីដើមរហូតដល់ចប់ ។

ចូរអ្នកអានរឿងខាងក្រោម រួចពិនិត្យមើលរបៀបសរសេរ ។

រឿង ព្រាហ្មណ៍និងស្ការ

មានរឿងតំណាលថា មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់និងភរិយាបានចិញ្ចឹមសត្វស្ការមួយ ។ ព្រាហ្មណ៍ស្រឡាញ់ស្ការនោះដូចកូនបង្កើតដែរ ។

ថ្ងៃមួយ ព្រាហ្មណ៍និងភរិយាមានធុរៈចេញទៅក្រៅ ហើយទុកកូនតូចឱ្យស្ការថែរក្សា ។ ពេលព្រាហ្មណ៍និងភរិយាចេញផុតទៅ មានពស់វែកមួយលួនចូលមកជិតកូននោះ ។ ស្ការឃើញពស់ជាសត្រូវពីកំណើតមកដល់ ក៏ស្ទុះទៅខាំពស់នោះដាច់ជាពីរ បីកំណាត់ភ្លាម ។ ក្រោយមក ស្ការក្រឡេកមើលទៅឃើញព្រាហ្មណ៍កំពុងដើរចូលមកត្រេកអរណាស់ ទាំងមុខមាត់ដៃជើងប្រឡាក់ឈាមក្រហមច្រាលនៅឡើយ ក៏រត់ទៅនឿល

នៅក្បែរជើងព្រាហ្មណ៍ ដើម្បីសម្ដែងអាការត្រេកអរដែលបានបម្រើម្ចាស់ដោយប្រពៃ ។ ឯព្រាហ្មណ៍ឃើញឈាមនៅមុខ មាត់ ជើងស្ការក្រហមច្រាលដូច្នោះ ក៏កំណត់ក្នុងចិត្តឥតពិចារណា ៖ " ស្ការនេះស៊ីកូនអាត្មាអញហើយ " ។ ព្រាហ្មណ៍លើកដំបងសំពងស្ការនោះងាប់ទៅ ។

ភ្លាមនោះ ព្រាហ្មណ៍ក៏ចូលទៅមើលកូន ឃើញកូនសុខសប្បាយធម្មតា ហើយឃើញពស់ដាច់ជាពីរបីកំណាត់ នៅរាត់រាយក្បែរអង្រឹងកូន ទើបដឹងថាស្ការបានជួយជីវិតកូនគាត់ឱ្យផុតពីពស់ចឹក ។ ព្រាហ្មណ៍មានចិត្តសោកស្ដាយក្រៃលែង ។

(សម្រួលពីស្រីហិតោបទេសភាគ៤)

រឿង ព្រាហ្មណ៍និងស្ការ

កាលអាកាស ៖

- កាល ឬពេលវេលា : ថ្ងៃមួយ ពេលព្រាហ្មណ៍ និងភរិយាចេញផុត ក្រោយមកព្រាហ្មណ៍ចូលទៅមើលកូន ។
- ទីកន្លែង : ផ្ទះព្រាហ្មណ៍ ។

តួអង្គ ៖ ព្រាហ្មណ៍ ភរិយាព្រាហ្មណ៍ ស្ការ ពស់ កូនតូច ។

ព្រឹត្តិការណ៍ ៖

- ព្រាហ្មណ៍និងភរិយាចិញ្ចឹមស្ការ
- ព្រាហ្មណ៍និងភរិយាចេញទៅក្រៅ ទុកកូនតូចឱ្យស្ការថែរក្សា
- ពស់វែកមួយលូនមកជិតកូនតូច
- ស្ការស្ទុះទៅខាំពស់ដាច់ជាពីរបីកំណាត់
- ព្រាហ្មណ៍ត្រឡប់មកវិញ ឃើញស្ការប្រឡាក់សុទ្ធតែឈាម
- ព្រាហ្មណ៍វាយស្ការងាប់
- ព្រាហ្មណ៍ឃើញកូនសុខសប្បាយក៏នឹកស្ដាយស្ការ ។

ចូរអានសេចក្ដីសង្ខេបរឿង " ព្រាហ្មណ៍និងស្កា " ខាងក្រោម ៖

មានតំណាលថា មានព្រាហ្មណ៍និងប្រពន្ធបានចេញទៅក្រៅ ទុកកូនតូចឱ្យនៅជាមួយស្កា ។ ពេលនោះ មានពស់វែកមួយលូនមកជិតកូននោះ ។ ស្កាឃើញពស់ក៏ស្ទុះទៅខាំពស់នោះដាច់ជាពីរបីកំណាត់ ។ ពេលព្រាហ្មណ៍ត្រឡប់មកវិញ ស្កាក៏រត់ទៅននៀលក្បែរជើងគាត់ដោយសេចក្ដីត្រេកអរ ។ ព្រាហ្មណ៍ឃើញស្កាមានមុខ មាត់ ដៃ ជើងប្រឡាក់ឈាម គិតស្មានថា ស្កាខាំកូនខ្លួន ក៏យកដំបងវាយស្កាងាប់ភ្លាម ។ ក្រោយមកពេលព្រាហ្មណ៍ឃើញកូនសុខសប្បាយ គាត់នឹកស្ដាយស្កាដែលជួយការពារកូនគាត់ឱ្យរួចផុតពីគ្រោះថ្នាក់ ។

> សង្ខេបរឿង គឺនិយាយ ឬសរសេររឿងឡើងវិញ តាមលំដាប់លំដោយព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗរបស់រឿងដោយប្រើសម្ដីផ្ទាល់ខ្លួន ។

លំហាត់

ចូរអានរឿង " ក្មេងស្រីបីនាក់ " ហើយសង្ខេបរឿងនេះ ។

ស្ដ្រីមេម៉ាយម្នាក់មានកូនស្រីបីនាក់ ។ កូនស្រីបងចូលចិត្តដើរលេងជាមួយមិត្តភក្ដិ ។ កូនស្រីបន្ទាប់មិនសូវចូលចិត្តការរៀនសូត្រទេ ។ រីឯកូនស្រីពៅ ជាក្មេងស្លូតបូតចេះគិតគូរដល់គ្រួសារ និងខិតខំរៀនសូត្រ ។

ថ្ងៃមួយ ពេលម្ដាយមិននៅ កូនទី១ និងទី២ បានឈ្លោះប្រកែកគ្នា ទោះបីប្អូនពៅឃាត់យ៉ាងណាក៏មិនស្ដាប់ ។ ពេលបានដឹងរឿង ម្ដាយក៏ហៅកូនទាំងបីនាក់មកជួបជុំគ្នា ។ ម្ដាយប្រាប់កូនម្នាក់ៗឱ្យរៀបរាប់អំពីការងារមានប្រយោជន៍ដែលគេបានធ្វើនៅថ្ងៃនេះ ។ ម្ដាយបានប្រាប់កូនថា គាត់នឹងឱ្យកូនបងទាំងពីរទៅនៅជាមួយបងប្អូននៅឯទីក្រុងធ្វើការជាមួយគេ ហើយទុកកូនពៅឱ្យនៅជាមួយ ព្រោះនាងខំរៀននិងជួយការងារផ្ទះ ។ កូនស្រីបងទាំងពីរដឹងខ្លួនខុស ក៏សន្យាថានឹងកែខ្លួន ហើយសុំឱ្យនាងបានរៀនតទៅទៀត ។ ម្ដាយក៏យល់ព្រម ។

រឿង បងប្អូនពីរនាក់

គ្រួសារមួយមានកូនពីរនាក់ ។ កូនស្រីច្បងឈ្មោះ នាតកូនប្រុសប្អូនឈ្មោះ ណាត ។ ណាត ច្រើនតែច្រណែននឹងបងស្រីខ្លួន ។ ចំណែក នាតវិញមិនដែលប្រកាន់នឹងប្អូនទេ ។ នាងតែងតែសម្របចិត្តប្អូនជានិច្ច ។

ឪពុកម្ដាយក្មេងទាំងពីរ មានចិត្តអាណិតស្រឡាញ់កូនស្មើគ្នា ។ ពេលគាត់ទៅណា គាត់យកកូនទាំងពីរទៅជាមួយជាដរាប ។ គាត់ផ្គត់ផ្គង់ចំណីអាហារ សម្លៀកបំពាក់កូនទាំងពីរមិនឱ្យលើសខ្វះគ្នាឡើយ ។ គាត់មិនដឹងថាត្រូវធ្វើដូចម្ដេចទេ ដើម្បីឱ្យ ណាត យល់ចិត្តបងស្រី និងចេះស្រឡាញ់បងស្រីខ្លួន ។ ពួកគាត់តែងតែខ្វល់ខ្វាយនឹងរឿង ណាត ជានិច្ច ។

មានថ្ងៃមួយ ពួកគាត់បានសាកល្បងដោយប្រើមធ្យោបាយមួយ ។ គាត់ដឹងថា ក្មេងប្រុសចូលចិត្តលេងកូនឡាន ។ ពួកគាត់នាំគ្នាទៅផ្សារ ទិញកូនឡានជ័រមួយ និងសៀវភៅរូបភាពអំពីឡានតូច ធំមួយសម្រាប់ ។ គាត់បានយករបស់ទាំងនោះទៅឱ្យនាត ហើយប្រាប់ ៖ “ កូនឯងទុករបស់នេះកុំឱ្យប្អូនឃើញ ។ ដំបូងកូនយកកូនឡាននេះឱ្យទៅប្អូនដោយប្រាប់ថា មិត្តភក្តិកូនឱ្យកូន ។ ថ្ងៃក្រោយ កូនឱ្យសៀវភៅមួយសម្រាប់នេះទៀត” ។ នាតទទួលយល់ព្រមធ្វើតាមម្ដាយ ។

ដល់ពេលរសៀល នាតបានយកកូនឡានជ័រមកហុចឱ្យណាតព្រមទាំងនិយាយ ៖

- ណាត ! មកនេះ បងឱ្យកូនឡានមួយ ។

ណាតនិយាយដោយមើលមុខបង ៖

- តើបងបានកូនឡានហ្នឹងមកពីណា ? ហេតុអ្វីបានជាបងមិនទុកលេងខ្លួនឯង ?

នាតឆ្លើយ ៖

- មិត្តភក្តិបងឱ្យបង តែបងមិនលេងទេ បងឱ្យវាទៅអូនវិញ ព្រោះអូនស្រឡាញ់ឡានណាស់ ។

ណាតទទួលយកឡានពីបងភ្លាមក៏រត់ចេញមកក្រៅ យកទៅលេងមួយរំពេច ។

មួយសប្តាហ៍ក្រោយមក ពេលឃើញប្អូននៅជិត នាតធ្វើជាយកសៀវភៅរូបភាពឡានមកបើកមើល ។ ណាតចេះតែលួចតាមមើល ដោយឃើញរូបឡានប្លែកៗជាច្រើន ។ វាចង់បានណាស់ តែមិនហ៊ានសុំ ។ នាតដឹងចិត្តប្អូន ក៏បើកសៀវភៅបង្ហាញរូបភាពមួយចំនួន រួចសួរ ៖

- អូនឯងចង់បានសៀវភៅនេះ ឬទេ ? បើចង់បានបងឱ្យ ។

ណាតងក់ក្បាល ព្រមទាំងសួរបង ៖

- ម្តេចបងមិនទុកវាមើល ?

នាតមើលមុខប្អូនដោយញញឹម ហើយនិយាយដោយម៉ឺងម៉ាត់ ៖

- អត់ទេ ! បងឱ្យអូនឯងមើលវិញ ។

ថាហើយ នាងក៏ហុចសៀវភៅនោះទៅប្អូន ហើយណែនាំ ៖

- បើកវាថ្នមៗណ៎ា កុំឱ្យវាឆាប់រហែក ។ ថ្ងៃក្រោយ បើបងបានអ្វីប្លែក បងនឹងឱ្យអូនទៀត ។

ណាតញញឹម ហើយនិយាយទៅរកបង ៖

- អរគុណបង ! ខ្ញុំនឹងខំថែវាឱ្យបានល្អ ។

ចាប់ពីថ្ងៃនោះមក ណាតតែងតែទៅជិតនាត ។ ជួនកាលពួកគេនិយាយ ឬលេងជាមួយគ្នាយ៉ាងសប្បាយ ។ មាតាបិតា ក្មេងទាំងពីរសប្បាយចិត្តណាស់ ។

សំណួរ

១. តើណាតច្រណែននឹងអ្នកណា ?

២. តើនាតស្អប់ណាត ឬទេ ?

៣. តើឪពុកម្ដាយមានអារម្មណ៍ដូចម្ដេច ពេលឃើញកូនមិនស្រឡាញ់គ្នា ?

៤. តើឪពុកម្ដាយនាតធ្វើដូចម្ដេច ដើម្បីឱ្យកូនចេះស្រឡាញ់គ្នា ?

៥. តើមធ្យោបាយនោះបានសម្រេចដែរ ឬទេ ?

៦. តើណាតធ្វើដូចម្ដេចនៅចុងបញ្ចប់ ?

៧. តើនាតជាក្មេងដូចម្ដេច ?

៨. តើអ្នកចូលចិត្តតួអង្គណាខ្លះនៅក្នុងរឿងនេះ ? ហេតុអ្វី ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖

កូនច្បង ខ្វល់ចិត្ត ស្រឡាញ់ ប្លែកៗ ។

ខ. ចូរជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់មកជំនួសពាក្យដែលមានគំនូសពីក្រោម ។

អាទិត្យ	ប្រាកដប្រជា	ទំនុកបម្រុង	ម្ដាយឪពុក

១. ឪពុកនាត ផ្គត់ផ្គង់ ចំណីអាហារ សម្លៀកបំពាក់កូនមិនឱ្យលើសខ្វះគ្នាឡើយ ។

២. មួយ សប្ដាហ៍ ក្រោយមក ពេលឃើញប្អូននៅជិត នាតធ្វើជាយកសៀវភៅរូបភាពមកបើកមើល ។

៣. នាតមើលមុខប្អូន ហើយនិយាយដោយម៉ឺងម៉ាត់ ។

៤. មាតាបិតាក្មេងទាំងពីរ ក៏អស់កង្វល់ក្នុងចិត្តដែរ ។

១ រឿង ទឹកចិត្តមេមាន់

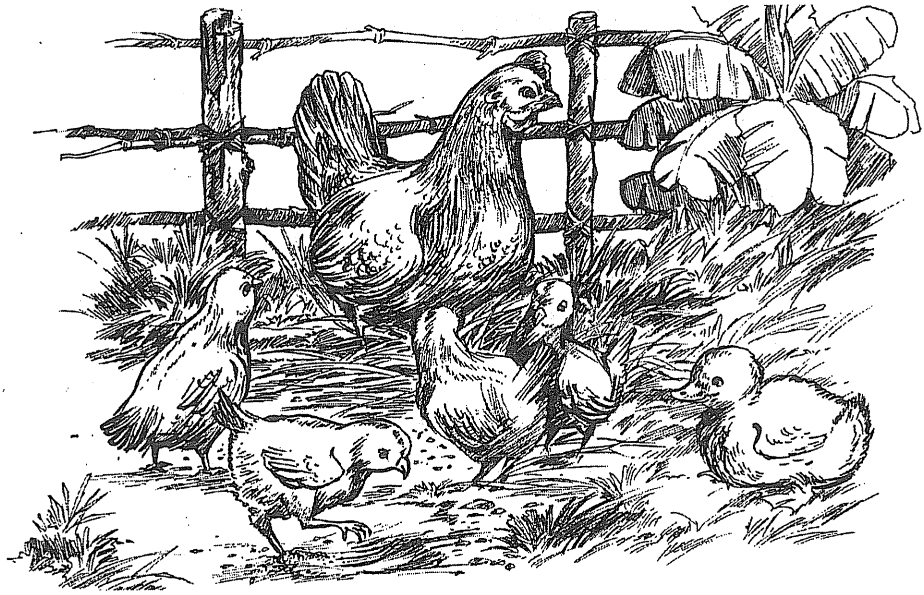

ចូរស្តាប់រឿង និងបំពេញចន្លោះឱ្យត្រូវតាមខ្លឹមសាររឿងនៅពេលស្តាប់ ។

រឿង ទឹកចិត្តមេមាន់

កសិករម្នាក់បានចិញ្ចឹមមេមាន់មួយ និងមេទាមួយឱ្យនៅក្នុងទ្រុងជាមួយគ្នា ។ ក្រោយមកមេ... កើតបានកូនបួន ចំណែកមេទាកើតបានកូនមួយក៏... ចោលកូនទៅ ។

មេមាន់ឃើញកូន ... កំព្រាក៏យកមកចិញ្ចឹមបីបាច់ដូចកូនបង្កើតដែរ ។ រាល់ថ្ងៃមេមាន់បណ្តើរ... ទាំងអស់រកចំណីគ្រប់ទីកន្លែង ។

ថ្ងៃមួយ កូន... តូចជាងគេឆ្ងល់នឹងទង្វើរបស់... ក៏សួរ ៖ " ម៉ែ! ហេតុអ្វីបានជាម៉ែមើលថែកូនទា ?" ។ មេមាន់ឆ្លើយ ៖ " ... កំព្រាអត់មេ ហើយវានៅតូចណាស់ ។ វាត្រូវការ ការថែទាំដូចកូនដែរ ។ ម៉ែចិញ្ចឹមវា ព្រោះ... ក៏មានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិតដូចក្មេងទូទៅដែរ ។ បើម៉ែមិនយកវាមកចិញ្ចឹម តើវា.... ដូចម្តេច ?" ។ កូនមាន់សួរមេវាទៀត ៖ " ម៉ែគិតចិញ្ចឹម ... រហូតឬ ? " ។ មេ ... ឆ្លើយ ៖ " ទេ ! ដល់វាគ្រប់អាយុម៉ែឱ្យវាទៅរៀនជាមួយកូន ហើយដល់ពេលវាអាចចិញ្ចឹមខ្លួនបាន ម៉ែឈប់ជួយវាហើយ " ។ " យី ! ម៉ែខ្ញុំចិត្តល្អណាស់ " កូន... លាន់មាត់ ។

លំហាត់

ក. ចូរពន្យល់ពាក្យខាងក្រោមដោយប្រើវចនានុក្រម ឬបទានុក្រម ៖

ជីវភាព ប្រយោជន៍ កម្រៃ ឯកោ ។

ខ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ " ទុក ចិត្ត" ។

គ. ចូរសរសេរសេចក្ដីសង្ខេបរឿងខាងលើ ។

ឃ. ចូរបង្ហាញផ្នែកនៃរឿងដែលមានលក្ខណៈគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ និងបង្ហាញមូលហេតុនៃការជ្រើសរើសនេះ ។

ការរៀបព្រឹត្តិការណ៍រឿងតាមលំដាប់

ក. ចូរអានល្បះខាងក្រោម រួចដាក់លេខក្នុងប្រអប់ខាងមុខល្បះ ឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមលំដាប់ព្រឹត្តិការណ៍នៃរឿង"មេមាន់និងកូនទា" ។

[១] មានមេមាន់មួយ ក្រាបពងទា ។

[ ] ពេលមួយ វានាំកូនដល់មាត់ត្រពាំងទឹក ។

[ ] កូនទា នាំគ្នាចុះហែលទឹកលេងកម្សាន្ត ។

[ ] ដល់ពេលកូនញាស់ មេមាន់នាំកូនចុះមកដី ។

[ ] មេមាន់បណ្ដើរកូនរកចំណីក្នុងទីធ្លា ។

[ ] វារត់ឆ្លេឆ្លា ហៅកូននៅមាត់ត្រពាំង ។

[ ] មេមាន់បារម្ភខ្លាំងណាស់ ខ្លាចកូនលង់ទឹក ។

[ ] កូនទាលេងទឹកស្កប់ស្កល់ ដល់ពេលព្រលប់នាំគ្នាឡើងមកត្រសុលក្រោមស្លាបមេ ។

[ ] ពេលណាកូនដើរបែកឆ្ងាយពីគ្នា មេមាន់ហៅកូនឱ្យមកជុំគ្នាវិញ ។

[១០] មេមាន់ខឹងណាស់ ស្ដីបន្ទោស ហើយបង្ខំកូនឱ្យចូលក្នុងសម្បុកវិញ ។

ខ. ចូរសរសេររឿងនេះ ឱ្យត្រូវតាមលំដាប់លំដោយនៃព្រឹត្តិការណ៍ ។

រឿង អ្នកគ្រូរបស់គុណ

គុណជាសិស្សសាលាបឋមសិក្សាភូមិបឹង ។ គេជាកូនកំព្រាឪពុកម្ដាយ ហើយរស់នៅជាមួយម្ដាយមីង ។ គុណជាក្មេងឆ្លាត ស្លូតបូត ហើយឧស្សាហ៍ព្យាយាម ។ គុណខិតខំរៀនសូត្រ ហើយធ្វើកិច្ចការដោយហ្មត់ចត់ ។ អ្នកគ្រូ និងសិស្សឯទៀតស្រឡាញ់គុណគ្រប់ៗគ្នា ។ អ្នកគ្រូអាណិតគុណណាស់ ព្រោះគុណមានជីវភាពក្រីក្រជាងសិស្សឯទៀត ។

អ្នកគ្រូបានដឹងថា គុណចូលចិត្ត និងប៉ិនប្រសប់ក្នុងការគូរគំនូរ ។ គាត់មានបំណងជួយ គុណឱ្យក្លាយជាជាងគំនូរដ៏ពូកែម្នាក់ ។ ថ្ងៃមួយអ្នកគ្រូ បានហៅគុណមកសួរ ៖ “ គុណតើឯងចង់ក្លាយជាជាងគំនូរដែរ ឬទេ ?” ។ គុណលើកដៃសំពះអ្នកគ្រូ ហើយឆ្លើយដោយស្រងូតស្រងាត់ ៖ “ ជម្រាបប្រសាសន៍អ្នកគ្រូ ! ការងារនេះខ្ញុំចូលចិត្តណាស់ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនអាចធ្វើបានទេ ” ។ អ្នកគ្រូញញឹមហើយនិយាយបន្ត ៖ “ មិនអីទេ ! បើឯងពេញចិត្ត ខ្ញុំនឹងទៅនិយាយជាមួយឪពុកមាខ្ញុំឱ្យគាត់ជួយបង្រៀន ។ គាត់ជាជាងគំនូរដ៏ចំណានម្នាក់ ។ គាត់ចិត្តល្អណាស់ ។ គាត់ធ្លាប់ជួយក្មេងក្រីក្រដូចឯងពីរ បីនាក់រួចមកហើយ ។ ចំណែកខ្ញុំនឹងជួយផ្នែកសម្ភារៈ ។ ឯងកុំព្រួយអី គិតតែខំរៀនទៅ” ។ គុណសំពះអរគុណអ្នកគ្រូ ។

ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមក ពេលទំនេរ គុណបានឆ្លៀតពេលទៅរៀនគូរគំនូរ ។ ពូធឿន បានជួយបង្រៀន គុណដោយស្មោះសរ ។ មិនយូរប៉ុន្មាន គុណអាចគូររូបភាពខ្លះៗ ។ គុណ បានជួយគូររូបភាពផ្សេងៗទុកជាសម្ភារៈ សម្រាប់អ្នកគ្រូយកមកបង្រៀនសិស្ស រាល់ថ្ងៃ ។

ថ្ងៃមួយ ពូធឿនបានដឹងអំពីការប្រឡងគំនូរ សម្រាប់កុមារនៅក្នុងតំបន់ ។ គាត់បាន ប្រាប់គុណឱ្យគូរ ដើម្បីយកទៅចូលរួមប្រកួតប្រជែងនឹងគេ ។ ស្នាដៃរបស់គុណពេល នោះបានជាប់លេខ ២ ។ ក្រោយមកទៀត មានការប្រឡងម្តងទៀត ។ លើកទី ២ នេះ គុណទទួលបានលេខ ១ ព្រមទាំងទទួលបានរង្វាន់យ៉ាងច្រើន ។ គុណសប្បាយចិត្ត ណាស់ ។ គេរឹតតែខំប្រឹងថែមមួយកម្រិតទៀត តែគេក៏មិនភ្លេចការរៀនសូត្រដែរ ។

ពីរឆ្នាំក្រោយមក ពូធឿនបានហៅគុណឱ្យទៅជួយគូរគំនូររបស់គាត់សម្រាប់លក់ ។ គាត់បានឱ្យកម្រៃខ្លះៗដល់គុណ គ្រាន់បានបន្តការរៀនសូត្រ ។ ក្រោយមកទៀត គុណ បានចូលរៀនមហាវិទ្យាល័យវិចិត្រសិល្បៈ តាមការណែនាំរបស់អ្នកគ្រូ និងពូ ធឿន ។ គុណអាចរកប្រាក់បានបណ្តើរៗ ហើយក្រោយមក គេក៏ក្លាយជាជាងគំនូរដ៏ ល្បីម្នាក់ ។ គុណមិនដែលភ្លេចគុណពូធឿន និងអ្នកគ្រូរបស់គេឡើយ ។

សំណួរ

១. តើគុណជាក្មេងដូចម្តេច ?

២. តើអ្នកណាខ្លះបានជួយគុណ ? ជួយអ្វីខ្លះ ?

៣. ហេតុអ្វីបានជាគាត់ជួយគុណ ?

៤. នៅទីបញ្ចប់គុណក្លាយជាអ្វី ?

៥. តើអ្នកគ្រូក្នុងរឿងនេះ ជាមនុស្សដូចម្តេច ?

គុណនាមសំណួរ

ចូរអានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ។ តើពាក្យណាខ្លះជាគុណនាមសំណួរ ?

១. តើកុមារមានសិទ្ធិមូលដ្ឋានប៉ុន្មានយ៉ាង ? គឺសិទ្ធិអ្វីខ្លះ ?

២. តើអ្នកចូលចិត្តរៀនមុខវិជ្ជាអ្វីជាងគេ ?

៣. តើតួអង្គព្រាហ្មណ៍ចិញ្ចឹមសត្វអ្វី ?

៤. តើកុមារណាខ្លះមិនទាន់បានចូលរៀន ?

៥. តើឯងទើបនឹងមកពីណា ?

ពាក្យ " ប៉ុន្មាន អ្វីខ្លះ អ្វី ស្អី ណាខ្លះ ណា " មានទីតាំងនៅខាងស្តាំនាម ហើយត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់សួរអំពីមនុស្ស សត្វ វត្ថុ ។ វាជាគុណនាមសំណួរ ។

> គុណនាមសំណួរ ជាពាក្យសម្រាប់សួរ ។

គុណនាមសំណួរមាន : ប៉ុន្មាន អ្វី អ្វីខ្លះ ស្អី អី ណា ណាខ្លះ... ។

លំហាត់

ក. ចូរបំពេញល្បះដោយគុណនាមសំណួរសមស្រប ។

១. តើអ្នកមានឈ្មោះ ... ?

២. តើអ្នកមានបងប្អូន ... នាក់ ? ស្រី ... ?

៣. តើឪពុកអ្នកប្រកបមុខរបរ ... ?

៤. តើអ្នកធ្លាប់ទៅទស្សនាខេត្ត ... ?

៥. តើខេត្ត... សម្បូរប្រាសាទបុរាណជាងគេ ?

ខ. ចូរបង្កើតល្បះដោយប្រើគុណនាមសំណួរខាងក្រោម ៖

អ្នកណា អ្វី ប៉ុន្មាន ណា អ្វីខ្លះ ណាខ្លះ ។

ការនិយាយអំពីសិទ្ធិរបស់កុមារ

ពេលចេញពីសាលារៀន កនបានជួបនឹងកុមារម្នាក់នៅតាមផ្លូវ ។

ចូរស្ដាប់ការសន្ទនារវាងកន និងកុមារនោះ ។

កន : កុល ! ឯងរែកអ្វីទៅណាហ្នឹង ?

កុល : អូបងកន ! ខ្ញុំរែកអុសទៅឱ្យគេនៅជិតផ្សារ ។

កន : តែឯងមិនគួររែកធ្ងន់យ៉ាងនេះទេណា៎!

កុល : បើខ្ញុំមិនធ្វើ តើបានអ្វីដោះស្រាយជីវភាព ? បងក៏ដឹងដែរថា ខ្ញុំជាក្មេងកំព្រា ។

កន : បងដឹង ! តែឯងក៏ពុំគួរប្រើកម្លាំងឱ្យហួសប្រមាណដែរ ។ ឯងត្រូវធ្វើពលកម្មតាមវ័យរបស់ខ្លួន និងគួរតែបានរៀនសូត្រដូចគេឯងដែរ ។

កុល : បើបានដូចបងនិយាយនោះ ខ្ញុំសប្បាយចិត្តណាស់ ។

កន : អូ ! បងនឹកឃើញហើយ ! បើឯងយល់ព្រម បងនឹងជម្រាបប៉ាបងឱ្យយកឯងទៅរស់នៅក្នុងមណ្ឌលកុមារកំព្រា ។ នៅទីនោះ គេនឹងចិញ្ចឹមឯងឱ្យឯងរៀនសូត្រ ហើយទទួលបានការការពារគ្រប់បែបយ៉ាង ។

កុល : ខ្ញុំសូមអរគុណបង ដែលជួយរកដំណោះស្រាយឱ្យខ្ញុំ ។

លំហាត់

ចូរអ្នកនិយាយអំពីការរៀនសូត្រ និងការការពារអ្វីខ្លះដែលអ្នកទទួលបានអំពីមាតាបិតា ឬអាណាព្យាបាលរបស់អ្នកប្រាប់មិត្តរួមថ្នាក់ ។

សំណេររបាយការណ៍ស្តីពីអំណានរឿងសម្រាប់អ្នកស្តាប់

ជាទូទៅ ការសរសេររបាយការណ៍ ស្តីពីការអានរឿងសម្រាប់អ្នកស្តាប់ត្រូវចែកជា ៣ផ្នែកធំ ដូចខាងក្រោម ៖

១. សេចក្តីផ្តើម

បញ្ជាក់ពេលវេលា ទីកន្លែង មូលហេតុនៃការអានរឿង ឈ្មោះរឿង និងអ្នកស្តាប់ ។

២. តួសេចក្តី

សរសេរសង្ខេបរឿងទាំងមូល ដោយប្រើពាក្យផ្ទាល់ខ្លួន ។

៣. បញ្ចប់សេចក្តី

បង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះខ្លឹមសាររឿងដែលខ្លួនបានអាន ។

បញ្ជាក់ : ដើម្បីឱ្យអ្នកស្តាប់ចាប់អារម្មណ៍ អ្នកត្រូវចេះជ្រើសរើសរឿងណាដែលមានសារៈសំខាន់ចំពោះអ្នកស្តាប់ រឿងដែលមានឧត្តមគតិ និងផ្តល់ដំបូន្មានដ៏ប្រពៃដល់អ្នកអានហើយត្រូវចេះនិយាយលើកដាក់សំឡេងតាមអារម្មណ៍របស់តួអង្គរឿងថែមទៀត ។

លំហាត់គំរូ

អ្នកបានអានរឿង " អ្នកគ្រូរបស់គុណ " ឱ្យមិត្តរួមថ្នាក់ស្តាប់ ។ ចូរប្អូនសរសេររបាយការណ៍មួយស្តីពីអំណានរឿងនោះដោយ ៖

- ផ្តល់សេចក្តីសង្ខេបរឿង និងពន្យល់មូលហេតុនៃការជ្រើសរើស
- ដៅសម្គាល់ផ្នែកណា ដែលមានលក្ខណៈគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍នៅពេលអាន
- ពណ៌នាអំពីប្រតិកម្មរបស់អ្នកស្តាប់
- វាយតម្លៃអំណានរបស់អ្នកលើចំណុចល្អ និងចំណុចដែលត្រូវកែលម្អ ។

ខាងក្រោមនេះ ជាគម្រោងលម្អិតស្តីពីអំណានរឿង " អ្នកគ្រូរបស់គុណ " ។

គម្រោងតែង

១. សេចក្ដីផ្ដើម

ពេលវេលា (ល្ងាចថ្ងៃសៅរ៍មួយ) ទីកន្លែង (នៅលើគ្រែក្រោមដើមស្វាយធំមួយដើម) មូលហេតុនៃការអានរឿង (ដើម្បីបង្កើតបរិយាកាសរីករាយ) អ្នកស្ដាប់ (ប្អូនៗ) ។

២. តួសេចក្ដី

- ការសង្ខេបរឿង (គុណជាសិស្សសាលាបឋមសិក្សាភូមិបឹង) ។ គេជាកូនកំព្រា... គុណមិនដែលភ្លេចគុណពូធឿន និងអ្នកគ្រូរបស់គេឡើយ ។
- មូលហេតុនៃការជ្រើសរើស (ជារឿងទាក់ទងនឹងកុមារ ហើយកុមារគួរតែដឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេ) ។
- ផ្នែកដែលគួរចាប់អារម្មណ៍ (គុណបានអ្នកគ្រូរបស់គេជួយជ្រោមជ្រែងរហូតបានក្លាយជាជាងគំនូរដ៏ល្បីម្នាក់) ។
- ការពណ៌នាអំពីប្រតិកម្មរបស់អ្នកស្ដាប់ (ប្អូនៗពេញចិត្តនឹងអ្នកគ្រូដែលមានចិត្តល្អ អាណិតកុមារកំព្រាក្រីក្រ) ។
- ការវាយតម្លៃអំណាន (ចំណុចល្អ : អានគ្មានរដាក់រដុបតាំងពីការផ្ដើមរឿងរហូតដល់បញ្ចប់រឿង ។ ចំណុចត្រូវកែលម្អ : មិនទាន់ចេះប្រើការលើកដាក់សំឡេងឱ្យត្រូវតាមមនោសញ្ចេតនារបស់តួអង្គ) ។

៣. បញ្ចប់សេចក្ដី

រឿង “ អ្នកគ្រូរបស់គុណ” ជារឿងមួយដែលបង្ហាញអំពីទឹកចិត្តគ្រូចំពោះសិស្ស ជាពិសេសសិស្សក្រីក្រ ឬកុមារកំព្រា ។ ទន្ទឹមនឹងការខិតខំប្រឹងប្រែងបង្រៀនសិស្សឱ្យចេះដឹងក្លាយជាមនុស្សល្អ គ្រូបានជួយជ្រោមជ្រែង និងលះបង់ថវិកាខ្លះ ដើម្បីឱ្យសិស្សដែលជួបការលំបាក ដើម្បីគេមានអនាគតរុងរឿងទៀតផង ។

លំហាត់

ក. ចូរអ្នកមើលរូបភាព រួចសរសេររឿងតាមលំដាប់លំដោយ ។
ចូរនិទានរឿងនេះឱ្យមិត្តរួមថ្នាក់ស្តាប់ ។

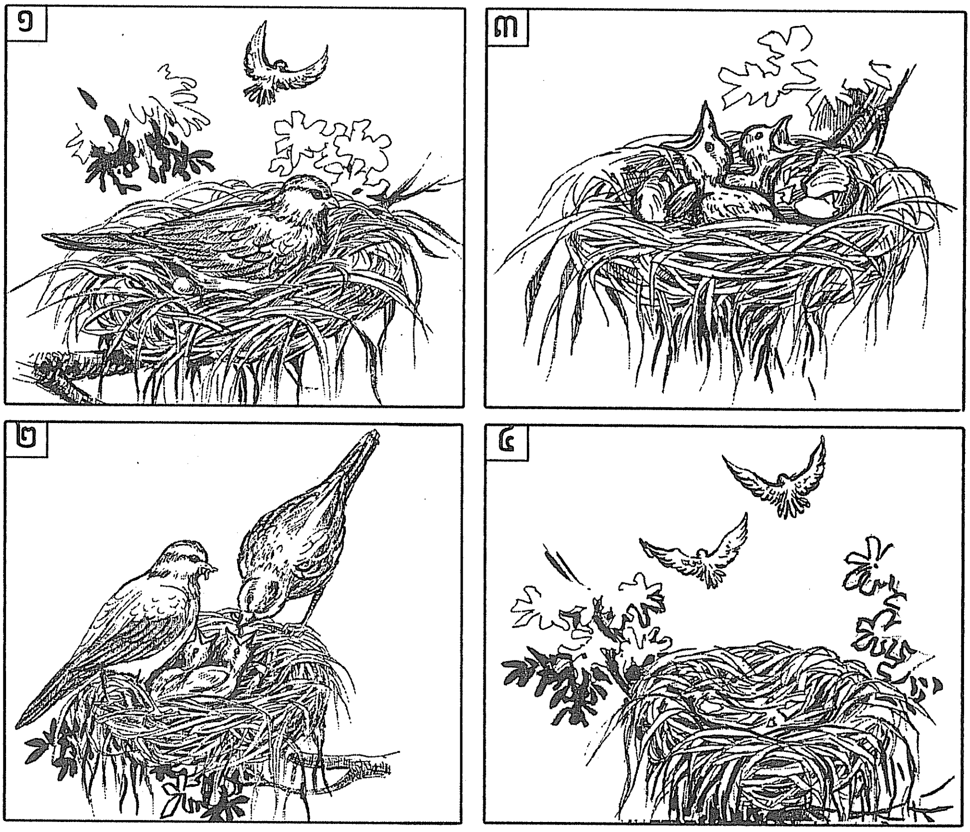

ខ. អ្នកបានអានរឿង "ព្រាហ្មណ៍និងស្ការ" ឱ្យសិស្សតូចៗស្តាប់ ។ ចូរអ្នកសរសេររបាយការណ៍ ស្តីពីការអានរឿងនេះឱ្យសិស្សតូចៗស្តាប់ដោយ ៖

- ផ្តល់សេចក្តីសង្ខេបរឿង និងពន្យល់មូលហេតុនៃការជ្រើសរើសរឿងនេះ
- ប្រាប់ផ្នែកណាដែលលំបាក ឬមានលក្ខណៈគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍នៅពេលអាន
- ពណ៌នាអំពីប្រតិកម្មរបស់អ្នកស្តាប់
- វាយតម្លៃការអានរបស់អ្នកលើចំណុចល្អ និងចំណុចដែលត្រូវកែលម្អ ។

បញ្ជាក់ ៖ អ្នកអាចជ្រើសរើសរឿងផ្សេងទៀត ដែលផ្តល់ការអប់រំល្អ ។

មេរៀនទី

៣ ធនធានរ៉ែនៅប្រទេសកម្ពុជា

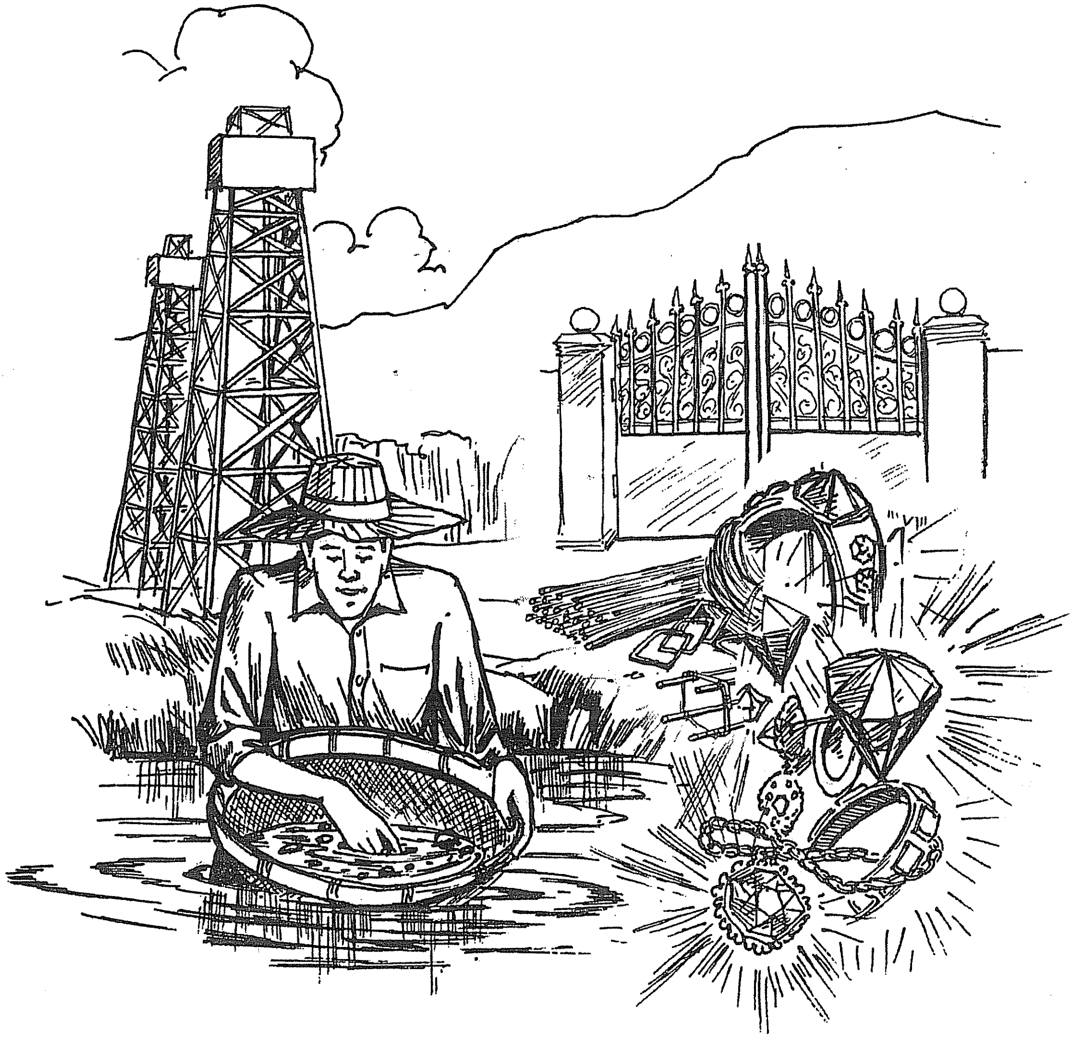

ប្រទេសកម្ពុជាមានសម្បត្តិធម្មជាតិនៅក្នុងទឹក លើដី និងក្នុងដី ។ រ៉ែជាសម្បត្តិធម្មជាតិមួយប្រភេទដែលរួមចំណែកជំរុញសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ឱ្យរីកចម្រើនលូតលាស់យ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ រ៉ែទាំងនោះ មានដូចជា រ៉ែដែក រ៉ែមាស រ៉ែត្បូង រ៉ែប្រេងកាត... ។

ការកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗនៃព័ត៌មាន

ពេលអ្នកស្តាប់ ឬអានអត្ថបទព័ត៌មាន អ្នកគួរកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗទុក ព្រោះវាជួយអ្នកឱ្យចងចាំព្រឹត្តិការណ៍ ឬហេតុការណ៍សំខាន់ៗដែលអ្នកបានស្តាប់ ឬអាន និងងាយស្រួលក្នុងការសង្ខេបអត្ថបទនោះ ។ ការកត់ត្រានេះ មិនទាមទារឱ្យអ្នកសរសេរជាល្បះពេញលេញទេ ។ អ្នកគ្រាន់តែសរសេរពាក្យ ឬកន្សោមពាក្យសំខាន់ៗរបស់ព័ត៌មានប៉ុណ្ណោះ ។

ចូរអ្នកអានអត្ថបទខាងក្រោម ។ ពាក្យ ឬកន្សោមពាក្យដែលមានគំនូសពីក្រោម ជាពាក្យសំខាន់ដែលត្រូវកត់ត្រាទុក ។

ថ្មកំបោរ

ភ្នំថ្មកំបោរនៅខេត្តកំពត ជាភ្នំដែលមានថ្មខុសប្លែកពីថ្មភ្នំដទៃទៀតនៅកម្ពុជា ។ កាលដើមឡើយ ប្រជាជនខ្មែរយើងពុំទាន់យល់ច្បាស់អំពីអត្ថប្រយោជន៍នៃថ្មកំបោរនៅឡើយទេ ។ គេនាំគ្នាទៅយកថ្មកំបោរពីភ្នំមកបញ្ចូលក្នុងឡដុតធ្វើកំបោរ សម្រាប់លក់ចែកចាយដល់អ្នកហូបម្លូ និងធ្វើជាកំបោរម៉ដ្ឋសម្រាប់លាបផ្ទះ លាបចិញ្ចើមថ្នល់ គល់ឈើលម្អក្នុងពិធីបុណ្យជាតិផ្សេងៗ ។ ជួនកាល គេយកថ្មកំបោរទៅរោយក្នុងរោង ឬទ្រុងចិញ្ចឹមសត្វ កន្លែងកខ្វក់ដើម្បីសម្លាប់មេរោគ ។

នៅឆ្នាំ ១៩៦៤-១៩៦៥ ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភពីប្រទេសចិន ប្រទេសកម្ពុជាបានសាងសង់រោងចក្រស៊ីម៉ងត៍ នៅចក្រីទីងក្នុងខេត្តកំពត ។

ក្រោយពីរោងចក្រនេះដំណើរការ តម្លៃស៊ីម៉ងត៍នៅក្នុងប្រទេសថោកជាងស៊ីម៉ងត៍នាំចូលពីបរទេស រីឯគុណភាពក៏មិនចាញ់ស៊ីម៉ងត៍នាំចូលពី ប្រទេសក្រៅ ឡើយ ។ សំណង់គ្រប់យ៉ាង ប្រើប្រាស់តែស៊ីម៉ងត៍នៅចក្រីទីងប៉ុណ្ណោះ ។

ចំណុចសំខាន់ៗនៃអត្ថបទខាងលើមាន ៖

កន្លែងមានថ្មកំបោរ	៖	ភ្នំថ្មកំបោរ ខេត្តកំពត
ផលបានពីថ្មកំបោរ	៖	កំបោរសម្រាប់អ្នកហូបម្លូស្លា កំបោរម៉ដ្ឋ ស៊ីម៉ងត៍
ការប្រើប្រាស់	៖	ធ្វើសំណង់ ហូបជាមួយម្លូ លាបផ្ទះ ចិញ្ចើមថ្នល់ ដើមឈើ រោយក្នុងទ្រុងសត្វ កន្លែងកខ្វក់ ដើម្បីសម្លាប់មេរោគ

ការផលិត ៖ ឆ្នាំ១៩៦៤-១៩៦៥ ក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភរបស់ប្រទេសចិន ប្រទេសកម្ពុជាបានសង់រោងចក្រស៊ីម៉ងត៍នៅចក្រីទីង

គុណភាពស៊ីម៉ងត៍ ៖ មិនចាញ់ស៊ីម៉ងត៍បរទេស តម្លៃថោក ។

ដើម្បីកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗ អ្នកត្រូវយកចិត្តទុកដាក់លើព័ត៌មាន មួយចំនួនខាងក្រោម ៖

- សេចក្តីលម្អិតសំខាន់ៗ ដូចជាហេតុការណ៍ ឬព្រឹត្តិការណ៍គួរចាប់អារម្មណ៍ ឬឧទាហរណ៍ដែលគេលើកមកបញ្ជាក់ ជួនកាលមានមតិ ឬយោបល់ផ្សេងៗ ។
- កាលបរិច្ឆេទសំខាន់ៗ (ប្រសិនបើមាន) ។
- មនុស្សសំខាន់ៗ (ប្រសិនបើមាន) ។

ការកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗ គឺការកត់ត្រាពាក្យ ឬកន្សោមពាក្យខ្លីៗ ដែលប្រាប់គំនិតសំខាន់ៗរបស់ព័ត៌មានក្នុងអត្ថបទ ។

លំហាត់

ចូរអានអត្ថបទព័ត៌មានខាងក្រោម រួចកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗ ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាមានរ៉ែច្រើនប្រភេទ ។ រ៉ែទាំងអស់ ស្ថិតនៅក្នុងជម្រៅមិនស្មើគ្នាទេ ។ រ៉ែខ្លះអាចនៅស្រទាប់ខាងលើ រ៉ែខ្លះទៀតស្ថិតនៅយ៉ាងជ្រៅ ក្រោមបាតសមុទ្រ ដូចជារ៉ែប្រេងកាតជាដើម ។ ពេលគេយករ៉ែប្រេងកាតបានមក គេមិនអាចប្រើប្រាស់ភ្លាមបានទេ ។ គេត្រូវចម្រាញ់ប្រេងនៅឱ្យបានជាប្រេងឥន្ធនៈផ្សេងៗ សម្រាប់ឱ្យម៉ាស៊ីននានាមានដំណើរការ ។ គេយករ៉ែដែកទៅស្ល ដើម្បីឱ្យបានជាដែកសុទ្ធ ។ គេយករ៉ែមាសនិងត្បូងតាមរយៈការជីកដីយកទៅវែងក្នុងទឹក ។ គេយកកម្ទេចមាសទៅធ្វើអគ្គិសនីវិភាគយកមាសសុទ្ធ ។ ចំណែកត្បូង គេយកទៅច្នៃធ្វើគ្រឿងអលង្ការទុកលក់ដូរ និងប្រើប្រាស់តាមសេចក្តីត្រូវការ ។

ធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងដី

ឈ្មោះរ៉ែ	ទីកន្លែងមានរ៉ែ	
	ឈ្មោះភូមិ ស្រុក	ឈ្មោះខេត្ត
១. រ៉ែដែក	ស្រុករវៀង	ព្រះវិហារ
	ភ្នំដី ស្រុកសណ្ដាន់	កំពង់ធំ
២. រ៉ែមាស	ស្រុករវៀង ស្រុកអណ្ដូងមាស	ព្រះវិហារ-រតនគិរី
	ស្រុកតាវែង ស្រុកថ្មបាំង	កោះកុង
៣. រ៉ែត្បូង	កាទី មេម៉ង់ ស្រុកកែវសីមា	មណ្ឌលគិរី
	ភ្នំយ៉ាត បយ៉ាខា បតាំងស៊ូ	ខេត្តប៉ៃលិន
	ស្រុកបកែវ ស្រុកកូនមុំ ស្រុកលំផាត់	រតនគិរី
៤. រ៉ែប្រេងកាត	សមុទ្រខ្មែរ បឹងទន្លេសាប	កោះកុង ខេត្តព្រះសីហនុ បឹងទន្លេសាប

ប្រទេសកម្ពុជាមានក្រឡាផ្ទៃ តូចជាងប្រទេសជិតខាង ប៉ុន្តែសម្បូរទៅដោយភោគទ្រព្យរ៉ែផ្សេងៗ ។ ភោគទ្រព្យទាំងនេះ ធ្វើឱ្យប្រជាជនមានមោទនភាព និងមានទឹកចិត្តស្រឡាញ់ប្រទេសជាតិខ្លួន ជាពិសេសប្រជាជនដែលរស់នៅតំបន់មានរ៉ែ ។

រ៉ែដែកសម្បូរនៅស្រុករវៀង ខេត្តព្រះវិហារ និងភ្នំដីស្រុកសណ្ដាន់ ខេត្តកំពង់ធំ ។ សព្វថ្ងៃ ក្រុមហ៊ុនចិន បានសង់រោងចក្រស្លដែកមួយនៅចំណុចប្រសព្វនៃខេត្តស្ទឹងត្រែង ព្រះវិហារ និងកំពង់ធំ ។ រ៉ែមាស ភាគច្រើនមាននៅស្រុករវៀង ខេត្តព្រះវិហារ ស្រុកអណ្ដូងមាស ស្រុកតាវែង ខេត្តរតនគិរី និងស្រុកថ្មបាំងខេត្តកោះកុង ។ អ្នកស្រាវជ្រាវជនជាតិអូស្ត្រាលីបានផ្ដល់ព័ត៌មានថា ក្នុងភូមិសាស្ត្រកាទីនិងមេម៉ង់ស្រុកកែវសីមា ខេត្តមណ្ឌលគិរីមានមាសប្រហែលជាងប្រាំបីលានតោន ។

នៅភ្នំយ៉ាត បយ៉ាខា បតាំងស៊ូ ក្នុងខេត្តប៉ៃលិនពីមុនមានរ៉ែត្បូងល្អប្រណីត និងមានតម្លៃជាងគេដូចជាត្បូងទទឹម និងត្បូងកណ្ដៀង ។ នៅស្រុកបកែវ កូនមុំ និងលំផាត់ខេត្តរតនគិរី ក៏សម្បូរត្បូងធម្មជាតិដែរ ។ ពេលថ្មីៗនេះ នៅស្រុកគិរីវង់ ខេត្តតាកែវគេបានរកឃើញរ៉ែត្បូងមួយចំនួន តែគុណភាពអន់ជាងត្បូងនៅរតនគិរី និងប៉ៃលិន ។ ក្រៅពីធ្វើគ្រឿងអលង្ការសម្រាប់ពាក់លម្អ គេបាននាំយកត្បូងទាំងនេះ ទៅលក់ឯបរទេសទៀតផង ។

នៅបាតសមុទ្រខ្មែរ និងនៅបឹងទន្លេសាប គេបានរកឃើញរ៉ែពិសេសមួយទៀត គឺរ៉ែប្រេងកាត និងឧស្ម័នធម្មជាតិ ។ បច្ចុប្បន្ន ក្រុមហ៊ុនបរទេសមួយចំនួនកំពុងធ្វើវិនិយោគទុន ដើម្បីបូមប្រេងកាត និងឧស្ម័នពីបាតសមុទ្រខ្មែរ ។

យើងជាខ្មែរត្រូវមានការប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច ក្នុងការទាញយកភោគទ្រព្យធម្មជាតិដ៏មានតម្លៃទាំងនេះ ដោយមិនជីកយករ៉ែដែលនៅខ្ចី ឬខុសបច្ចេកទេសដែលធ្វើឱ្យហិនហោច ខាតបង់ដល់ប្រទេសជាតិនៅថ្ងៃអនាគតនោះទេ ។

សំណួរ

១. តើរ៉ែច្រើនមាននៅក្នុងខេត្តណាខ្លះ ?

២. តើខេត្តណាខ្លះមានរ៉ែដែក ? ខេត្តណាខ្លះមានរ៉ែមាស ? ខេត្តណាខ្លះមានរ៉ែត្បូង ? តើរ៉ែប្រេងកាតមាននៅតំបន់ណាខ្លះ ?

៣. តើរ៉ែទាំងនោះ មានប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ ?

៤. ហេតុអ្វីបានជាយើងត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងការទាញយកធនធានរ៉ែទាំងនោះ ?

៥. តើគេសរសេរព័ត៌មានខាងលើ ក្នុងគោលបំណងអ្វី ?

៦. តើគេសរសេរព័ត៌មានទាំងនេះ សម្រាប់អ្នកណាខ្លះ ?

លំហាត់

ក. ចូរហាត់អាន និងពន្យល់ន័យពាក្យពហុព្យាង្គខាងក្រោម ៖

ព័ត៌មាន ភូមិសាស្ត្រ បច្ចុប្បន្ន វិនិយោគ អលង្ការ រដ្ឋាភិបាល ។

ខ. ចូររកពាក្យដែលមានន័យដូចគ្នាមកជំនួសពាក្យដែលមានគំនូសពីក្រោម ។

១. ប្រជាជនមានទឹកចិត្ត ស្រឡាញ់ ប្រទេសជាតិខ្លួន ។

២. ចិនបានសង់រោងចក្រស្លដែកនៅ ចំណុចប្រសព្វ នៃខេត្តស្ទឹងត្រែង ព្រះវិហារ និងកំពង់ធំ ។

៣. អ្នកស្រាវជ្រាវជនជាតិអូស្ត្រាលីបានផ្ដល់ ព័ត៌មាន ថា... ។

៤. បច្ចុប្បន្ន ក្រុមហ៊ុនចិនបានធ្វើវិនិយោគទុនរ៉ែមាសនៅទីនោះ ។

៥. គេបាននាំយកត្បូងទាំងនេះទៅលក់ឯ បរទេស ។

គ. ចូរកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗនៃព័ត៌មាន នៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

ត្បូងពណ៌ស្វាយមួយគ្រាប់

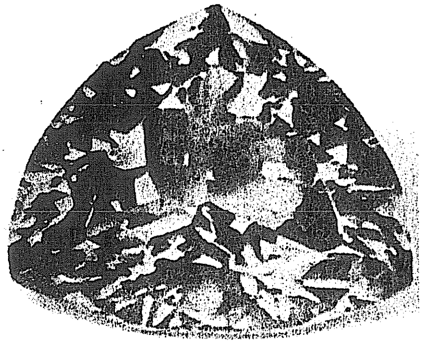

ចូរបំពេញចន្លោះក្នុងអត្ថបទខាងក្រោម ឱ្យត្រូវតាមព័ត៌មានដែលអ្នកកំពុងស្ដាប់ ។

ខេត្តរតនគិរី សម្បូរទៅដោយ ... ធម្មជាតិដ៏មានតម្លៃគួរកត់សម្គាល់ ដូចជានៅស្រុក... ស្រុកលំផាត់ និងស្រុក ... ។

កាលពីខែតុលាឆ្នាំ... នៅអូរខ្វេះ ភូមិ ... ឃុំត្រពាំងក្រហម ស្រុកកូនមុំគេជីកបានត្បូងធម្មជាតិពណ៌ ... មួយគ្រាប់ ទម្ងន់ ... គីឡូក្រាម ។ គេបានលក់ ... នេះ ទៅឱ្យកុងសៃទិញត្បូងម្នាក់នៅក្នុងខេត្តរតនគីរី តែពុំដឹងលក់ក្នុងតម្លៃប៉ុន្មានទេ ។

ប្រធានមន្ទីរឧស្សាហកម្មរ៉ែ និងថាមពលខេត្តរតនគីរីបានឱ្យដឹងថា ត្បូងពណ៌ស្វាយមួយគ្រាប់នេះ មិនមែនប្រភេទ ... នោះទេ គឺជាកែវណាមហ្វានពណ៌ ... ។ កែវណាមហ្វាននេះជា ... ប្រភេទថ្មី ។ ថ្មកែវណាមហ្វាន មានពណ៌ស្វាយល្អណាស់ ពេលគេជីកបានពីក្នុង ... តែក្រោយមក វាប្រែពណ៌ ... មិនសូវល្អ ដូចពេលគេជីកបានភ្លាមទេ ។

សំណួរ

១. តើខេត្តរតនគីរីសម្បូរអ្វី ?

២. តើគេជីកត្បូងពណ៌ស្វាយនៅឯណា ?

៣. តើកែវណាមហ្វានជាអ្វី ?

៤. តើថ្មកែវណាមហ្វានមានពណ៌ដូចម្តេចនៅពេលគេទើបនឹងជីកបាន ?

លំហាត់

ក. ចូរកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗនៃអត្ថបទខាងលើ ។

ខ. ចូរបង្ហាញប្រធានបទនៃអត្ថបទខាងលើ ដោយជ្រើសរើសចម្លើយមួយត្រឹមត្រូវ ៖

១. ការលក់ត្បូងនៅខេត្តរតនគីរី

២. ត្បូងពណ៌ស្វាយមួយគ្រាប់នៅខេត្តរតនគីរី

៣. របរជីកត្បូងនៅខេត្តរតនគីរី

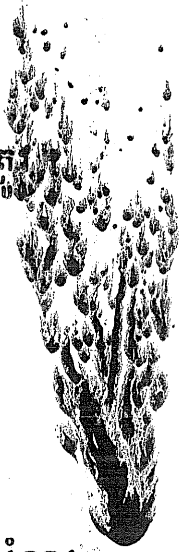

គុណនាមចង្អុល

គុណនាមកំណត់មានច្រើនប្រភេទ ដូចជាគុណនាមចង្អុល គុណនាមសំណួរ គុណនាមកម្មសិទ្ធិ គុណនាមចំនួន និងគុណនាមមិនច្បាស់ ។ មេរៀននេះ អ្នករៀនអំពីគុណនាមចង្អុល ។

ចូរពិនិត្យឧទាហរណ៍ខាងក្រោម តើពាក្យណាខ្លះជាគុណនាមចង្អុល ។

១. ភ្នំនោះមានឈ្មោះថា ភ្នំថ្មកំបោរ ។

២. គេរកឃើញរ៉ែមាសទាំងនេះនៅខេត្តមណ្ឌលគិរី ។

៣. នៅបរកែវមានត្បូងល្អៗជាច្រើន ។ ឈ្មួញបរទេសនិយមទិញត្បូងទាំងនោះណាស់ ។

៤. មនុស្សនេះជាអ្នកស្រាវជ្រាវរករ៉ែនៅកម្ពុជា ។

ពាក្យ“នោះ ទាំងនេះ ទាំងនោះ នេះ” ជាគុណនាមចង្អុល ។

គុណនាមចង្អុល ជាពាក្យសម្រាប់បង្ហាញមនុស្ស សត្វ វត្ថុ រុក្ខជាតិ នៅនឹងមុខ ឬនៅឆ្ងាយ ឬបង្ហាញអ្វីដែលគេទើបនឹងប្រាប់ ឬដែលគេបម្រុងនឹងប្រាប់ ។

គុណនាមចង្អុលមាន ៖ នេះ នោះ ទាំងនេះ ទាំងនោះ នុះ ។

- នេះ បង្ហាញ មនុស្ស សត្វ វត្ថុ ដែលនៅជិតខ្លួន ឬបង្ហាញអ្វីដែលគេបម្រុងនឹងនិយាយប្រាប់ ។
- នោះ បង្ហាញអ្វីដែលនៅឆ្ងាយ ឬអ្វីដែលគេទើបនឹងប្រាប់ ។
- នុ៎ះ បង្ហាញអ្វីដែលនៅឆ្ងាយតែមើលឃើញ ។

បញ្ជាក់ : គុណនាមចង្អុល នេះ នោះ ទាំងនេះ ទាំងនោះ នុ៎ះ តែងតែនៅជាប់ខាងស្តាំនាម ។

លំហាត់

ក. ចូរស្រង់គុណនាមចង្អុលនៅក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. គេទើបនឹងរកឃើញរ៉ែត្បូងទាំងនេះនៅស្រុកគីរីវង់ ខេត្តតាកែវ ។

២. បុរសពាក់អាវសនេះ ជាកុងសៃទិញត្បូងនៅខេត្តរតនគីរី ។

៣. គេចិញ្ចឹមគោទាំងនោះ ទុកលក់យកសាច់ ។

៤. ដើមឈើនោះ ច្រើនដុះនៅជិតភ្នំ ។

៥. ភ្នំនោះជាភ្នំថ្មកំបោរ ។

ខ. ចូរបង្កើតល្បះដោយប្រើគុណនាមចង្អុល“ នេះ នោះ ទាំងនេះ ទាំងនោះ” ឱ្យបានមួយល្បះក្នុងមួយពាក្យ ។

គ. ចូរប្រាប់លេខល្បះដែលមានគុណនាមចង្អុល ព្រមទាំងស្រង់ពាក្យទាំងនោះផង ។

១. នោះជាភ្នំដែក នៅខេត្តកំពង់ធំ ។

២. គេទើបនឹងរកឃើញវត្ថុនេះ នៅក្នុងខេត្តយើង ។

៣. នេះជាមធ្យោបាយល្អបំផុត ។

៤. យើងត្រូវថែរក្សារ៉ែទាំងនោះ ឱ្យនៅគង់វង្ស ។

រ៉ែប្រេងកាត

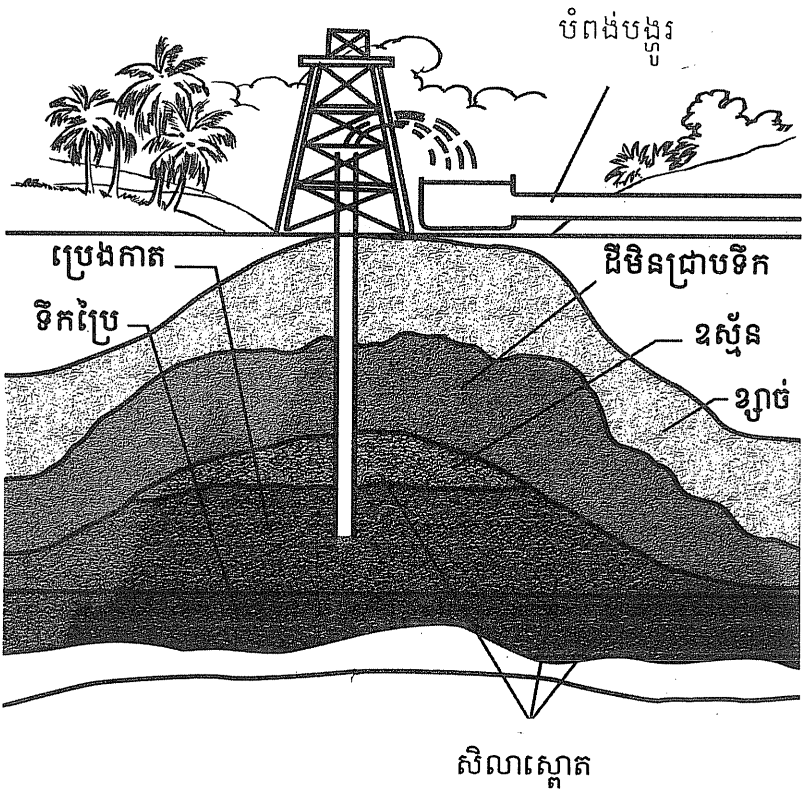

ប្រេងកាតជារ៉ែមួយប្រភេទដែលមានតម្លៃជាងគេនៅលើពិភពលោក ។ នៅប្រទេសកម្ពុជា គេរកឃើញរ៉ែប្រេងកាតនៅក្នុងដី ក្រោមបាតសមុទ្រ និងក្រោមដីបាតបឹងទន្លេសាប ។ បច្ចុប្បន្ននេះ ក្រុមហ៊ុនវិនិយោគទុនជាច្រើនកំពុងចរចាជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដើម្បីបូមប្រេងកាតនៅក្នុងសមុទ្រខ្មែរ ។

តាមអ្នកស្រាវជ្រាវបានឱ្យដឹងថា ប្រេងកាតនៅប្រទេសកម្ពុជាមានរាប់ពាន់បារ៉ែល ។ គេធ្វើសំណង់បូមប្រេងក្នុងទឹកសមុទ្រ ឬទឹកសាប ។ គេបុកទម្លុះដីមិនជ្រាបទឹកដោយឆ្លងកាត់ស្រទាប់ដែលមានឧស្ម័ន ។ នៅស្រទាប់ខាងក្រោមប្រេង មានទឹកប្រៃ ។ នៅក្រោមទឹកប្រៃ មានស្រទាប់ដីដែលជាទម្រទឹកប្រៃ ។ នៅក្នុងស្រទាប់ឧស្ម័ន ក្នុងស្រទាប់ប្រេងកាត និងក្នុងស្រទាប់ទឹកប្រៃ គេសង្កេតឃើញមានសិលាស្លោត ។ នៅពេលបុកបំពង់ដល់ឧស្ម័ន គេដឹងថាជិតដល់ស្រទាប់ប្រេងហើយ ដូច្នេះគេមានការប្រុងប្រយ័ត្ន

មិនឱ្យការបុកនេះ ជ្រុលហួសនាំឱ្យប្រេងកាតបាញ់ឡើងខ្លាំងហួសបំពង់បង្ហូរ ។ ប្រេងដែលគេបូមពីក្នុងដី ត្រូវហូរចូលបំពង់បង្ហូរទៅកាន់រោងចក្រចម្រាញ់ប្រេងកាត ។ គេបានប្រេងច្រើនប្រភេទពីការចម្រាញ់ប្រេងឆៅដូចជា ប្រេងកាតសម្រាប់យន្តហោះ ប្រេងសាំង ប្រេងកាត ប្រេងម៉ាស៊ូត ប្រេងរំអិល និងកាកសំណល់សម្រាប់ចាក់ក្រាលផ្លូវថ្នល់ ។

ប្រេងកាតឆៅ ឬ "មាសខ្មៅ" មានប្រយោជន៍ក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចប្រទេស ។ ដូច្នេះ កូនខ្មែរគ្រប់រូបត្រូវចូលរួមថែរក្សាសម្បត្តិធម្មជាតិ ទាំងក្នុងដី ទាំងក្នុងទឹក ឱ្យបានគង់វង្សជារៀងរហូត ។

សំណួរ

១. តើប្រេងកាតមាននៅទីណាខ្លះ ?

២. តើគេត្រូវធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីយកប្រេងកាតឆៅបាន ?

៣. តើអ្នកមានអារម្មណ៍យ៉ាងណា នៅពេលដែលប្រទេសអ្នកមានអណ្តូងប្រេងកាតបែបនេះ ?

៤. តើគេទទួលបានអ្វីខ្លះពីការចម្រាញ់ប្រេងឆៅ ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖

ទឹកសាប ក្រោមទឹក មានប្រយោជន៍ រីកចម្រើន ឆាប់រហ័ស ។

ខ. ចូរបង្ហាញគោលបំណងរបស់អត្ថបទខាងលើ ។

គ. ចូរកត់ត្រាចំណុចសំខាន់ៗរបស់អត្ថបទខាងលើ ។

ការរៀបរាប់អំពីរ៉ែផ្សេងៗ

លោកគ្រូរបស់វិច្ឆិកាបានទទួលព័ត៌មានតាមវិទ្យុជាតិអំពីការវិនិយោគលើរ៉ែដែកនៅកម្ពុជា ។ គាត់បានយកព័ត៌មានទៅផ្សព្វផ្សាយបន្ត ដល់សិស្សរបស់គាត់ ។

ចូរស្តាប់ការសន្ទនារបស់លោកគ្រូនិងសិស្សរបស់គាត់ ។

លោកគ្រូ : កាលពីព្រឹកមិញ លោកគ្រូបានទទួលព័ត៌មានថា មានក្រុមហ៊ុនមួយកំពុងដាក់វិនិយោគទុននៅតំបន់មានរ៉ែដែក ។ តើកូនៗបានដឹងឬទេ?

វិច្ឆិកា : ខ្ញុំមិនបានដឹងទេលោកគ្រូ ។ តើប្រទេសយើងមានរ៉ែដែកនៅឯណាខ្លះ ?

លោកគ្រូ : រ៉ែដែកក្នុងប្រទេសយើងមាននៅខេត្តស្ទឹងត្រែង ខេត្តព្រះវិហារ និងខេត្តកំពង់ធំ ។

កុម្ភៈ : លោកគ្រូ! តើគេធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីយករ៉ែដែកមកប្រើប្រាស់បាន ?

លោកគ្រូ : ក្រុមហ៊ុនបានសាងសង់រោងចក្រស្លដែកមួយ នៅត្រង់ចំណុចប្រសព្វខេត្តទាំងបីខាងលើ ។ គេយករ៉ែដែកជីកបាន ទៅបញ្ចូលរោងចក្រទើបអាចបានដែកប្រើប្រាស់ ។

វិច្ឆិកា : លោកគ្រូ! តើដែកដែលគេស្លរួច ជាដែកប្រភេទណា ?

លោកគ្រូ : ដែកចេញពីរោងចក្រមានពីរប្រភេទ គឺដែករឹងល្អគេហៅថា ដែកថែប និងដែកធម្មតាដែលកូនឃើញគេលក់រាល់ថ្ងៃ ។

កុម្ភៈ : គិតទៅរ៉ែដែក ក៏មានប្រយោជន៍មិនចាញ់រ៉ែផ្សេងៗដែរមែនទេលោកគ្រូ?

លោកគ្រូ : មែនហើយ! រ៉ែទាំងអស់សុទ្ធតែជាធនធានដ៏មានតម្លៃបំផុត សម្រាប់ប្រទេសនីមួយ ៗ ។

លំហាត់

ចូរអ្នកចាប់គូ ហើយនិយាយប្រាប់គ្នាអំពីរ៉ែណាមួយដែលអ្នកបានដឹងដោយប្រាប់ឈ្មោះរ៉ែ ទីកន្លែងមានរ៉ែនោះ និងផលប្រយោជន៍របស់វា ។

រ៉ែមាសនៅកម្ពុជា

ខេត្តនីមួយៗនៅប្រទេសកម្ពុជា មានធនធានធម្មជាតិដោយឡែកៗពីគ្នា ។ ថ្មីៗនេះ នៅខេត្តមណ្ឌលគិរី គេប្រទះឃើញធនធានក្នុងដីដ៏មានតម្លៃមួយទៀត គឺរ៉ែមាស ។

អ្នកស្រាវជ្រាវជនជាតិអូស្ត្រាលីបានផ្តល់ព័ត៌មានថា គេបានរកឃើញរ៉ែមាស ប្រហែលជាងប្រាំបីលានតោននៅកាទី និងមេម៉ង់ ស្រុកកែវសីមា ខេត្តមណ្ឌលគិរី ។ ផ្នែកខ្លះនៃរ៉ែមាសក្នុងស្រុកនេះ បានត្រូវក្រុមហ៊ុនចិនធ្វើវិនិយោគរួចទៅហើយ ។ រ៉ែមាសនៅមណ្ឌលគិរី ជារ៉ែមាសដែលមានគុណភាពល្អ អាចយកទៅធ្វើជាគ្រឿងអលង្ការផ្សេងៗ សម្រាប់ប្រើប្រាស់ ឬសម្រាប់លក់ដូរបាន ។

រ៉ែមាសមិនមែនមានតែនៅខេត្តមណ្ឌលគិរីទេ នៅស្រុករវៀង ខេត្តព្រះវិហារក៏មានរ៉ែមាសដែរ ។ ប្រជាជននៅទីនោះ យកការរែងរ៉ែមាសជារបរចិញ្ចឹមជីវិតតាំងពីយូរណាស់មកហើយ ។ ពួកគេរែងមាស ដោយកម្លាំងពលកម្មសុទ្ធសាធ ។ គេអាចរកមាសសុទ្ធបានពីប្រាំជីទៅមួយតម្លឹងក្នុងមួយសប្តាហ៍ ឬយ៉ាងហោចណាស់ក៏បាន ២ ឬ ៣ ជីមាសធម្មតាដែរ ។

គេអាចយករ៉ែមាសបានដោយការជីកលុងដី រហូតដល់គេប្រទះឃើញស្រទាប់ដីពណ៌លឿងជាខ្សែៗ ។ គេយកដីនោះទៅវែង រួចគេយកទៅធ្វើអគ្គិសនីវិភាគយកមាសសុទ្ធ ។ គេត្រូវប្រែក្លាយវាឱ្យទៅជាមាសទឹកដប់សុទ្ធ ។

មាសជារូបិយប័ណ្ណសំខាន់ សម្រាប់ទ្រទ្រង់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។ ក្នុងនាមជាកុលបុត្រកុលធីតាខ្មែរ ត្រូវជួយថែរក្សាសម្បត្តិធម្មជាតិទាំងនេះឱ្យគង់វង្សបានយូរអង្វែង ដើម្បីឱ្យប្រទេសជាតិបានរីកចម្រើន ដូចប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងប្រទេសជឿនលឿនលើពិភពលោក ។

សំណួរ

១. តើរ៉ែមាសមាននៅខេត្តណាច្រើនជាងគេ ?
២. តើគេធ្វើដូចម្ដេច ដើម្បីយកមាសបាន ?
៣. តើគេធ្វើដូចម្ដេច ដើម្បីឱ្យរ៉ែមាសទៅជាមាសសុទ្ធ ?
៤. តើរ៉ែមាសផ្ដល់ប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ ដល់ប្រជាជននិងប្រទេសជាតិ ?
៥. តើការជីកយកមាសដោយកម្លាំងពលកម្មសុទ្ធសាធ អាចធ្វើឱ្យសម្បត្តិធម្មជាតិហិនហោចឆាប់រហ័សដែរ ឬទេ ?

លំហាត់

ក. ចូរអាននិងពន្យល់ន័យពាក្យពហុព្យាង្គខាងក្រោម ៖

អគ្គិសនី រូបិយប័ណ្ណ សេដ្ឋកិច្ច កុលបុត្រ កុលធីតា អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ។

ខ. ចូររកពាក្យដែលមានន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖

មាសសុទ្ធ គង់វង្ស រីកចម្រើន ជឿនលឿន ។

គ. ចូរស្រង់គុណនាមចង្អុលនៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

4

អត្ថបទព័ត៌មានខ្លី

ចូរអ្នកពិនិត្យតារាងបង្ហាញព័ត៌មានអំពី "ធនធានធម្មជាតិក្រោមដី" រួចអានអត្ថបទអំណានដែលនៅពីខាងក្រោម ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីជាទុនក្នុងការធ្វើលំហាត់ខាងក្រោម ៖

ក. ចូរអ្នកពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីគូសតារាងដោយប្រើលេខ ឬចំណុចមូលខ្មៅ និងសរសេរបង្ហាញព័ត៌មានអំពីប្រធានបទអ្វីមួយដែលអ្នកបានដឹង ឬបានស្គាល់ ដោយមើលលំនាំតារាងក្នុងអំណានទី ១ ។

ឧទាហរណ៍ : រ៉ែមាសនៅកម្ពុជា

ឈ្មោះរ៉ែ	ឈ្មោះកន្លែងមានរ៉ែ

ខ. ចូរអ្នកសរសេរអត្ថបទខ្លីមួយ ផ្អែកលើតារាងខាងលើឱ្យបានប្រាំល្បះយ៉ាងតិច អំពីប្រធានបទដែលអ្នកបានជ្រើសរើស ។

....

....

....

....

មេរៀនទី

៤ ប្រយោជន៍នៃធម្មជាតិ

ធម្មជាតិមានទឹកដី ព្រៃព្រឹក្សា បក្សាបក្សី មច្ឆជាតិ ភ្នំ ស្ទឹង បឹងបួ ទន្លេ សមុទ្រ ។ល ។ ធម្មជាតិបានផ្តល់ភាពក្សេមក្សាន្ត និងផ្តល់ប្រយោជន៍ដ៏វិសេសវិសាលដល់មនុស្ស ប៉ុន្តែមនុស្សបែរជាបំផ្លិចបំផ្លាញធម្មជាតិឥតឈប់ឈរទៅវិញ ។

តើនឹងមានអ្វីខ្លះកើតឡើងចំពោះមនុស្សជាតិ បើធម្មជាតិវិនាសអស់?

ព្រឹត្តិការណ៍រឿង

តើព្រឹត្តិការណ៍ជាអ្វី ? ព្រឹត្តិការណ៍ គឺជាហេតុការណ៍ ដែលកើតមានជាធម្មតានៅក្នុងសង្គម ឬនៅក្នុងរឿងនិទានផ្សេងៗ ។

នៅក្នុងរឿងមួយ តែងមានហេតុការណ៍ផ្សេងៗកើតឡើង ។ សកម្មភាព ឬអ្វីដែលតួអង្គធ្វើ និងជួបប្រទះ ឬអ្វីៗដែលកើតឡើងចំពោះតួអង្គ គឺជាព្រឹត្តិការណ៍រឿង ។

ចូរអ្នកអានរឿងខាងក្រោមនេះ ។ តើរឿងនេះមានព្រឹត្តិការណ៍អ្វីខ្លះ ?

រឿង ក្តីប្រាថ្នារបស់កូនឫស្សី

កាលដើមឡើយ មានកូនឫស្សីមួយដើម មិនពេញចិត្តនឹងស្លឹករបស់វាសោះ ។ វាយល់ថា ស្លឹករបស់វាមានរាងវែង ហើយស្តើងពេកទៀតផង ។ វានិយាយថា វាចង់បានស្លឹកវាដូចមាស បើបានស្លឹកមាសទើបស្អាត ។

រុក្ខទេវតាឮដូច្នោះ ក៏បានធ្វើឱ្យស្លឹករបស់វាក្លាយជាមាសដូចប្រាថ្នា ។ កូនឫស្សីសប្បាយចិត្តណាស់ ។ ក្រោយមក មានបុរសម្នាក់ដើរមកឃើញកូនឫស្សីមានស្លឹកមាស ក៏បេះស្លឹកទាំងនោះយកទៅលក់ទាល់តែអស់ ។

កូនឫស្សីនឹកឃើញថា ស្លឹកមាសមិនសមនឹងវាទេ វាចង់បានស្លឹកដូចកញ្ចក់វិញ ។ រុក្ខទេវតា ក៏ផ្តល់ស្លឹកកញ្ចក់ឱ្យកូនឫស្សីដូចបំណង ។ កូនឫស្សីពេញចិត្តណាស់ ។ ប៉ុន្តែមិនយូរប៉ុន្មានស្រាប់តែមានភ្លៀងធ្លាក់យ៉ាងខ្លាំង ថែមទាំងមានខ្យល់បក់បោក ធ្វើឱ្យស្លឹកកញ្ចក់នោះបែកខ្ទេចខ្ទីអស់ ។ លើកនេះ កូនឫស្សីផ្សងថា សូមឱ្យវាមានស្លឹកធំៗ ហើយមានពណ៌បៃតងដូចឈើឯទៀតវិញ ។ រុក្ខទេវតា ក៏ជួយសម្រេចក្តីប្រាថ្នារបស់វាទៀត ។ ប៉ុន្តែបន្តិចក្រោយមក សត្វពពែបានមកដល់ ហើយស៊ីស្លឹកវាគ្មានសេសសល់ ។

កូនឫស្សីនិយាយថា ស្លឹកដែលសក្តិសមនឹងខ្លួនវា មានតែស្លឹកចាស់របស់វាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ស្លឹកវែងស្តើង ដែលធម្មជាតិបង្កើតមកពិតជាសមចំពោះវាណាស់ ។ រុក្ខទេវតា ក៏ធ្វើឱ្យកូនឫស្សីនោះមានស្លឹកដូចដើមវិញ ។

រឿងខាងលើមានព្រឹត្តិការណ៍ចំនួន ៤ ៖

១. កូនឫស្សីមិនពេញចិត្តនឹងស្លឹកកំណើតរបស់វា ហើយចង់បានស្លឹកមាស ។

២. កូនឫស្សីចង់បានស្លឹកកញ្ចក់ ។

៣. កូនឫស្សីចង់បានស្លឹកពណ៌បៃតងហើយធំ ។

៤. កូនឫស្សីចង់បានស្លឹកដូចដើមវិញ ។

ព្រឹត្តិការណ៍នៃរឿង គឺជាហេតុការណ៍ដែលកើតឡើងនៅក្នុងរឿងនិទានផ្សេងៗ ។

លំហាត់

ចូរអានរឿងខាងក្រោម ហើយរកព្រឹត្តិការណ៍នៃរឿង ។

រឿង កូនសេក

ព្រឹងជាអ្នកយាមចម្ការដំឡូងរបស់ថៅកែម្នាក់ ។ គេសង់កូនខ្ទមតូចមួយនៅក្បែរជើងភ្នំ ។ ពេលយប់ ព្រឹងតែងប្រទះឃើញសត្វព្រៃមាន ប្រើស ឈ្លូស និងជ្រូកព្រៃដើររកស៊ីក្នុងចម្ការនោះ ។ ពេលថ្ងៃ សត្វបក្សាបក្សីហើរច្រវាត់ពេញព្រៃ ។

ពេលរសៀលមួយ ព្រឹងឃើញកូនសត្វធ្លាក់នៅមុខខ្ទម ។ គេដើរទៅមើលឃើញកូនសេករបួសជើងម្ខាងហើរមិនរួច ។ ព្រឹងរើសកូនសេកថ្នមៗ យកមកលាបថ្នាំឱ្យ ។ ភ្លាមនោះ មេសេកហើរមកស្រែកចេចចាចៗ ចង់ចុះមកយកកូនតែមិនហ៊ាន ។ ព្រឹងនិយាយទៅកាន់សេក ៖ " ឯងកុំភ័យអី ខ្ញុំមិនធ្វើអីកូនរបស់ឯងទេ ។ ចាំវាជា ខ្ញុំនឹងលែងវាឱ្យទៅជួបឯងវិញ " ។ ថាហើយ ព្រឹងយកកូនសេកទៅក្រុងក្នុងអង្រុត ហើយដាក់ទឹកនិងចំណីឱ្យវា ។ កូនសេកយំរកមេឥតឈប់ ។ ឯមេវាក៏មិនហ៊ានទៅណាឆ្ងាយពីកូនដែរ ។

ពីរបីថ្ងៃក្រោយមក ជើងរបស់កូនសេកបានជាដូចដើម ។ វាហើរចុះហើរឡើងនៅក្នុងអង្រុត ។ ព្រឹងពិនិត្យឃើញថា កូនសេកជាមែនទែនហើយ ក៏លែងវាឱ្យហើរទៅជួបមេវាវិញ ។

រឿង ការភ្ញាក់រឭករបស់ អ៊ំ សែម

ព្រឹកមួយ កសិករចំណាស់ម្នាក់ឈ្មោះសែម បានយកផ្លាកមួយផ្ទាំងទៅបោះភ្ជាប់នឹងទ្វារចូលក្នុងដីដ៏ធំរបស់គាត់ ។ ផ្លាកនោះសរសេរថា " ដីសម្រាប់លក់ " ។

បោះផ្លាករួច អ៊ំសែមក៏ថយក្រោយបន្តិច ដើម្បីអានអក្សរនៅលើផ្លាកនោះ ។ បន្ទាប់មក គាត់អង្គុយចុះ ក្រោមដើមឈើមួយដើម ។

ភ្លាមនោះ មានបុរសពីរនាក់ជិះរថយន្តទំនើបមួយគ្រឿងមកឈប់នៅចំពីមុខគាត់ ។ បុរសម្នាក់ ចុះពីរថយន្តហើយសួរគាត់ ៖ " តើដីនេះសម្រាប់លក់មែន ឬទេ ? តើអ្នកណាជាម្ចាស់ដីនេះ ? " ។

អ៊ំសែម ក្រោកឈរហើយនិយាយដោយយឺតៗ ៖ " បាទ! នេះជាដីសម្រាប់លក់ ហើយវាជារបស់ខ្ញុំ" ។

អ៊ំសែម បាននាំបុរសទាំងពីរដើរមើលដីនោះ ។ នៅពេលឆ្លងកាត់ព្រែក បុរសម្នាក់បាននិយាយ ៖ " យើងនឹងចាក់ដីបំពេញព្រែកនេះ ហើយសង់អគារនៅលើដីនេះ" ។

អ៊ំសែមភ្លាត់មាត់ ៖ " បំពេញព្រែក ! ដូច្នេះ តើកង្កែបនឹងទៅឯណា ? " ។

បុរសម្នាក់ឆ្លើយ ៖“អូ! វាអាចទៅនៅព្រៃកផ្សេងទៀត ។ កង្កែបមិនសំខាន់ទេ” ។

អ៊ំតបវិញ ៖ “ ប៉ុន្តែវាសំខាន់ ព្រោះវាស៊ីសត្វល្អិតដូចជាមូសជាដើម ” ។

នៅពេលដើរទៅដល់ដើមឈើធំមួយ បុរសម្នាក់និយាយ ៖“ យើងនឹងជួលគេឱ្យកាប់ដើមឈើនេះ យកធ្វើជាអុសលក់ ។ បន្ទាប់មក យើងសង់អគារច្រើនទៀត” ។

លោកអ៊ំថ្ងូរតិចៗ ៖“កាប់ដើមឈើ! កន្លែងនេះនឹងប្រែជាក្តៅខ្លាំងមិនខាន” ។

បុរសម្នាក់ឆ្លើយ ៖ “ មែនហើយ ! យើងនឹងដាក់ម៉ាស៊ីនត្រជាក់ និងកង្ហារក្នុងអគារ ” ។

អ៊ំនិយាយ ៖ “ ដើមឈើជាមិត្តដ៏ល្អ វាសម្អាតខ្យល់ ។ នៅពេលអស់ដើមឈើ ខ្យល់នឹងមិនបរិសុទ្ធទេ” ។

ពួកគាត់នាំគ្នាដើររហូតដល់ទន្លេ ។ បុរសម្នាក់និយាយដោយពេញចិត្ត ៖ “ ល្អណាស់ ! កាកសំណល់ចេញពីរោងចក្រនឹងត្រូវបង្ហូរចូលទន្លេនេះ” ។

អ៊ំលែងនិយាយអ្វីទាំងអស់ ប៉ុន្តែគាត់បានស្រមៃឃើញ ទន្លេនោះលែងស្អាតទៀតហើយ ចំណែកត្រីធំៗងាប់ដោយកាកសំណល់នោះ ។

បុរសទាំងពីរបានដកប្រាក់មករាប់ ដើម្បីប្រគល់ជូនអ៊ំសែម ។ ពេលនោះ អ៊ំសែមប្តូរចិត្ត មិនព្រមលក់ដីនោះវិញ ។ គាត់គិតថា បើគាត់លក់ដីនេះ មានន័យថា គាត់បានចូលរួមចំណែកក្នុងការបំផ្លាញបរិស្ថានដែរ ។ គាត់ក៏ប្រាប់ទៅបុរសទាំងពីរ ៖“ ខ្ញុំមិនលក់ដីនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនចង់បំផ្លាញធម្មជាតិឡើយ ” ។

សំណួរ

១. តើអ៊ំសែមដាក់ផ្លាកសញ្ញាដើម្បីអ្វី ?

២. ហេតុអ្វីបានជាគាត់ចង់លក់ដី ?

៣. តើអ្នកចង់ទិញដី មានគម្រោងធ្វើអ្វីខ្លះ ?

៤. ហេតុអ្វីបានជាអ៊ំសែមសម្រេចចិត្តឈប់លក់ដី ?

៥. តើអ៊ំសែមមានអារម្មណ៍ដូចម្តេច នៅពេលគាត់ឮបុរសទាំងពីរនិយាយពីគម្រោងរបស់ពួកគេ ?

៦. តើអារម្មណ៍របស់អ៊ំសែម ត្រូវបានបង្ហាញដោយត្រង់ ឬបង្កប់ ?

៧. តើរឿងនេះមានតួអង្គណាខ្លះ ? តើអ្នកចូលចិត្តតួអង្គណាជាងគេ ? ហេតុអ្វី ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖

ចំណាស់ ថយក្រោយ អង្គុយចុះ ទំនើប ក្តៅខ្លាំង ល្អ ។

ខ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ ៖ ដ៏ សួរ កំពុង ។

គ. ចូររកពាក្យដែលមានន័យដូចគ្នាមកជំនួសពាក្យដែលមានគំនូសពីក្រោម ។

១. ព្រឹកមួយ <u>កសិករ</u> ចំណាស់ម្នាក់ បានយកផ្លាកទៅបោះភ្ជាប់នឹងទ្វារចូល ... ។

២. មានបុរសពីរនាក់ជិះ<u>រថយន្ត</u> ទំនើបមួយគ្រឿង ។

៣. នៅពេលអស់ដើមឈើ ខ្យល់នឹងមិន<u>បរិសុទ្ធ</u>ទេ ។

ឃ. ចូរបង្ហាញព្រឹត្តិការណ៍នៃរឿងខាងលើ ។

ង. តើរឿងនេះចង់អប់រំដូចម្តេច ? ចូរជ្រើសរើសចម្លើយសមស្របមួយ ។

១. ត្រូវស្រឡាញ់ និងថែរក្សាព្រៃឈើ ។

២. ត្រូវស្រឡាញ់ និងថែរក្សាសត្វផ្សេងៗ ។

៣. ត្រូវស្រឡាញ់ និងថែរក្សាបរិស្ថានធម្មជាតិ ។

ច. តើការឆ្លើយតបរបស់អ៊ំសែម ទៅកាន់បុរសទាំងពីរនាក់ បញ្ជាក់ពីអារម្មណ៍បែបណារបស់គាត់ ? ចូរជ្រើសរើសចម្លើយមួយសមស្រប ។

១. អ៊ំសែមភ័យខ្លាចបាត់បង់ដី ។

២. អ៊ំសែមភ័យខ្លាចបាត់បង់សម្បត្តិធម្មជាតិ ។

៣. អ៊ំសែមឈឺចាប់នឹងសម្តីរបស់បុរសទាំងពីរ ។

រឿង ស្រីកណ្តុរល្មោច

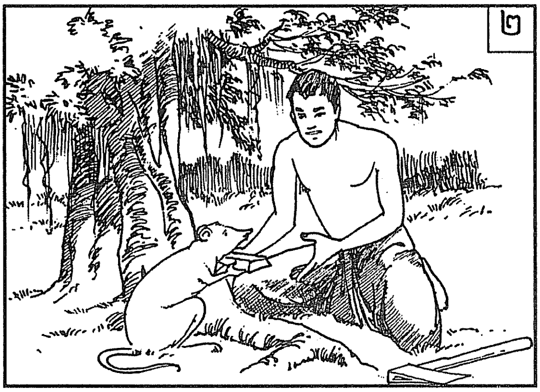

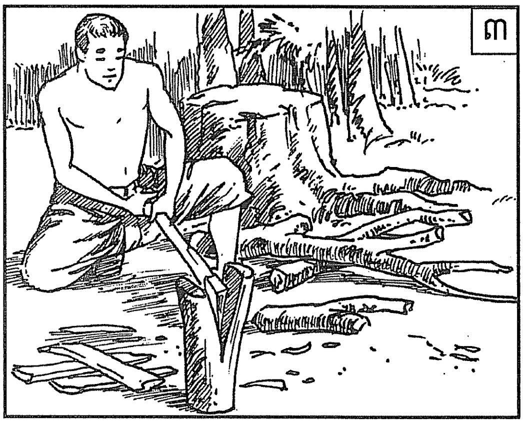

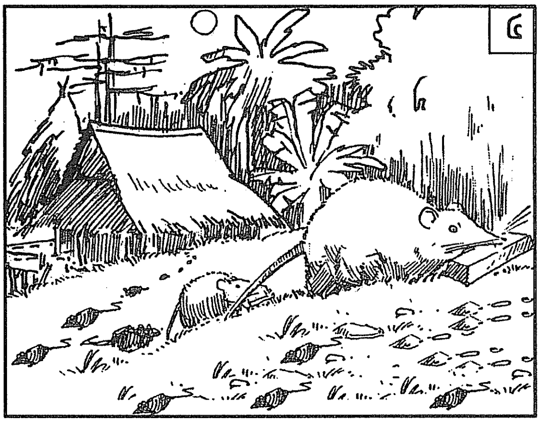

១. តើបុរសមានប្រពន្ធនោះធ្វើអ្វីរាល់ថ្ងៃ ?

២. តើមានហេតុការណ៍អ្វីកើតឡើង នៅពេលគាត់កាប់ដល់ដើមជ្រៃ ?

៣. តើគាត់យកមាសនោះទៅឯណា ?

៤. ហេតុអ្វីបានជាប្រពន្ធបុរសនោះ ប្រើប្តីឱ្យកាប់ដើមជ្រៃ ?

៥. តើប្រពន្ធបុរសនោះជាមនុស្សដូចម្តេច ?

៦. តើបុរសរកឃើញមាសដែរឬទេ នៅពេលគាត់រំលំដើមជ្រៃ ?

៧. តើមានអ្វីកើតឡើង នៅទីបញ្ចប់នៃរឿង ?

៨. តើផ្នែកណាមួយនៃរឿងដែលល្អ ?

៩. ហេតុអ្វីទើបអ្នកយល់ថាផ្នែកនេះល្អ ?

១០. តើរឿងនេះចង់អប់រំដូចម្តេច ?

កិរិយាអកម្ម

កិរិយា គឺជាសម្ដីសម្ដែងអំពើ ឬជាពាក្យសម្គាល់សកម្មភាព ។

ចូរអានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ។ តើពាក្យណាខ្លះជាកិរិយាអកម្ម ?

៥. គាត់នាំគ្នាដើរ រហូតដល់ទន្លេ ។

១. កង្កែបលោត ។

២. ទឹកហូររីមៗ ។

៤. ត្រីធំៗនឹងងាប់អស់ ។

៣. ដើមជ្រៃរលំ ។

ពាក្យ " ដើរ លោត ហូរ ងាប់ រលំ " ជាកិរិយាដែលពុំមានកម្មបទផ្ទាល់ ឬពាក្យសម្រាប់បំពេញន័យទេ ។ កិរិយាទាំងនេះមានឈ្មោះថា " កិរិយាអកម្ម " ។

> កិរិយាអកម្ម គឺជាកិរិយាដែលមិនត្រូវការកម្មបទផ្ទាល់ ។

កិរិយាអកម្មមាន៖ សើច យំ ស្រែក ឈរ អង្គុយ ហើរ លោត ដើរ... ។

លំហាត់

ក. ចូររកកិរិយាអកម្មឱ្យបាន៣ ហើយបង្កើតល្បះនឹងកិរិយាទាំងនោះ ។

ខ. ចូរស្រង់កិរិយាអកម្មនៅក្នុងកថាខណ្ឌខាងក្រោម ។

បុរសចំណាស់អង្គុយក្រោមដើមឈើម្នាក់ឯង ។ គាត់និយាយបណ្ដើរ ក្រោកឈរបណ្ដើរ ។ បន្ទាប់មកគាត់យកដៃអេះក្បាល ហើយដើរទៅមុខទៀតដោយយឺតៗ ។ ពេលនោះស្រាប់តែមេឃងងឹត ខ្យល់បក់បោកពីគ្រប់ទិសទី គាត់ក៏រត់សំដៅមកផ្ទះ ។ ភ្លាមនោះភ្លៀងចាប់ផ្ដើមធ្លាក់យ៉ាងខ្លាំង ផ្គរគ្រហឹមពេញមេឃ ។ ភ្លៀងធ្លាក់ ហ៊ឹងក៏ចាប់ផ្ដើមយំប្រណាំងគ្នា ។

យើងរួមគ្នាថែរក្សាបរិស្ថាន

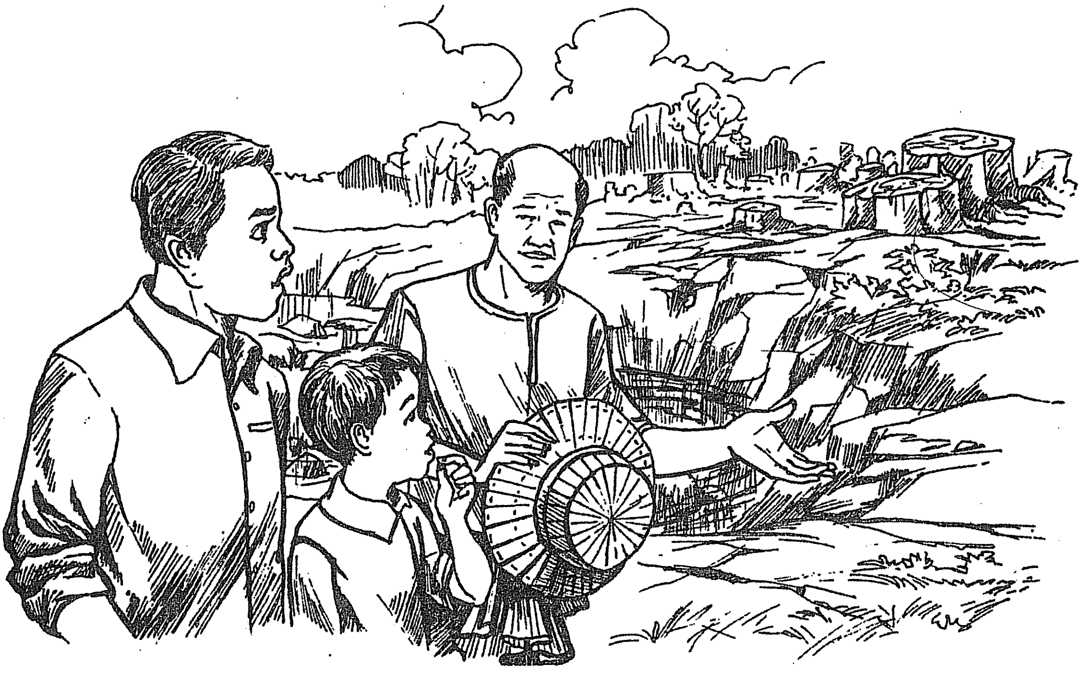

ថ្ងៃនេះ រដ្ឋាសប្បាយចិត្តណាស់ ។ គេនិងឪពុកគេកំពុងជិះរថភ្លើងធ្វើដំណើរទៅកសិដ្ឋានរបស់លោកតាគេ ។

នៅតាមផ្លូវ រដ្ឋាមើលវាលស្រែ ភ្នំ និងសត្វ ហើយនិយាយទៅកាន់ឪពុក ៖"ប៉ា! ខ្ញុំនឹងទៅហែលទឹកលេងក្នុងទន្លេដ៏ធំ ។ ខ្ញុំនឹងចាប់ត្រីមួយចំនួន និងឡើងដើមឈើទៀត" ។ ឪពុករបស់រដ្ឋាបន្ថែម ៖" ហើយជិះលើខ្នងក្របី ចាប់កង្កែប និងបេះផ្លែឈើ ដូចប៉ាធ្វើកាលពីក្មេង" ។

បន្ទាប់ពីធ្វើដំណើរយ៉ាងយូរ ពួកគេក៏បានទៅដល់កសិដ្ឋាននោះ ។ លោកតានិងចៅសប្បាយចិត្តណាស់ នៅពេលបានជួបគ្នា ។ ប៉ុន្តែបន្តិចក្រោយមក រដ្ឋាបែរជាក្រៀមក្រំចង់យំទៅវិញ ។ តើមកពីមូលហេតុអ្វី ? រដ្ឋាដឹងថាវាមិនអាចហែលទឹក វាមិនអាចជិះទូក ហើយវាមិនអាចចាប់ត្រីបានទេ ។

លោកតាបានប្រាប់ថា ៖“ ទន្លេត្រូវបានបំពុលហើយ ។ វាកខ្វក់ណាស់ ត្រីមិនអាចរស់នៅបានទេ ។ រោងចក្របានបង្ហូរទឹកកខ្វក់ចូលក្នុងទន្លេ ចំណែកមនុស្សក៏បំពុលទឹកទន្លេដោយបោះកាកសំណល់ផ្សេងដែរ” ។ កន្លងមក មានការអប់រំអំពីការបំពុលនេះដែរ ប៉ុន្តែយើងត្រូវការពេលយូរ ទើបទទួលបានផល ។

រដ្ឋានិយាយដោយក្រៀមក្រំ ៖“លោកតា! តើចៅអាចទៅមើលដើមឈើធំៗ និងបេះផ្លែឈើបាន ឬទេ ?” ។ លោកតានិយាយដោយការសោកស្តាយ ៖“ ឈើជាច្រើននៅក្បែរភ្នំត្រូវគេកាប់អស់ហើយ” ។

ឪពុករដ្ឋាមើលតាមបង្អួច ឃើញដើមឈើតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ។ គាត់និយាយ ៖ “ ដើមឈើនៅសល់តិចតួចណាស់ ។ ដូច្នេះ សត្វព្រៃក៏ខ្សត់ដែរ ” គាងក់ក្បាលតិចៗនិងនិយាយ ៖“គួរឱ្យសោកស្តាយណាស់ ប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ យើងខ្សត់ទាំងដើមឈើទាំងសត្វ ឯដំណាំរដូវក៏មិនល្អដែរ ដោយសារទឹកជំនន់ដ៏ធំបានធ្វើឱ្យដីអស់ជីជាតិ ។ ដីគ្មានជីជាតិធ្វើឱ្យបន្លែ និងរុក្ខជាតិមិនអាចលូតលាស់បានទេ ។ សព្វថ្ងៃ កសិករតិចតួចណាស់នៅដាំបន្លែ” ។

រដ្ឋាសួរឪពុកទាំងមិនអស់ចិត្ត ៖ ប៉ា! តើយើងអាចស្តារស្ថានភាពនេះបាន ឬទេ ? ឪពុករដ្ឋានិយាយ ៖ ប៉ាយល់ថា អ្វីដែលយើងត្រូវធ្វើ គឺយើងនឹងដាំកូនឈើឱ្យបានច្រើននៅតាមកសិដ្ឋាននានា ។ យើងនឹងបានកសិដ្ឋានកូនឈើ ” ។

សំណួរ

១. តើរដ្ឋានិងឪពុករបស់គេ ធ្វើដំណើរទៅឯណា ?

២. តើនៅទីនោះ រដ្ឋាមានគម្រោងនឹងធ្វើអ្វីខ្លះ ?

៣. តើរដ្ឋាបានហែលទឹកទន្លេ និងបានចាប់ត្រីដែរ ឬទេ ? ហេតុអ្វី ?

៤. តើទន្លេត្រូវបំពុលដោយរបៀបណា ?

៥. តើយើងត្រូវធ្វើអ្វីខ្លះ ដើម្បីថែរក្សាបរិស្ថានធម្មជាតិ ?

លំហាត់

ក. ចូរអានពាក្យពហុព្យាង្គ (ពាក្យច្រើនព្យាង្គ) ខាងក្រោម ៖

កសិដ្ឋាន រុក្ខជាតិ កសិករ ។

ខ. ចូរជ្រើសរើសពាក្យមួយ ដែលមានន័យដូចពាក្យ ៖

១. កសិដ្ឋាន ៖

☐ កន្លែងចិញ្ចឹមសត្វ ☐ កន្លែងធ្វើស្រែចម្ការ

☐ កន្លែងដាំដើមឈើ ។

២. រុក្ខជាតិ ៖

☐ ដើមឈើ ☐ វល្លិផ្សេងៗ ☐ ផ្លែឈើ ។

៣. កសិករ ៖

☐ អ្នកថែសួន ☐ អ្នកដាំបន្លែ ☐ អ្នកធ្វើស្រែចម្ការ ។

គ. ចូរសរសេរពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖

សប្បាយចិត្ត លឿន យូរ ក្រៀមក្រំ កខ្វក់ តិចតួច ។

ឃ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ " ចិត្ត ដី " ។

ង. ចូរបង្ហាញតម្លៃអប់រំនៃរឿង ដោយជ្រើសរើសចម្លើយសមស្របមួយ ។

☐ ១. ត្រូវចូលរួមដាំដើមឈើឱ្យបានច្រើន ។

☐ ២. ត្រូវចូលរួមថែរក្សាបរិស្ថានធម្មជាតិ ។

☐ ៣. ត្រូវជួយអប់រំប្រជាជនកុំឱ្យបំពុលទឹក ។

ច. ចូរស្រង់កិរិយាអកម្មនៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ឱ្យបាន៤ ។

ឆ. ចូរស្រង់ព្រឹត្តិការណ៍នៃរឿងខាងលើតាមលំដាប់លំដោយ រួចសរសេរដាក់ក្នុងសៀវភៅសរសេររបស់អ្នក ។

សញ្ញាផាត់លើ ឬសំយោគសញ្ញា

ក. ឧទាហរណ៍

១. ប្រជាជន នាំគ្នាយកជ័រទឹកពីដើមឈើទាល ។

២. ល័ខខ្មែរ មានគុណភាពល្អជាងល័ខនាំចូលពីបរទេស ។

៣. គាត់អាស្រ័យបាយក្រោមដើមរាំង ។

៤. សូមឱ្យអ្នកឆ្លងផុតគ្រោះភ័យទាំងឡាយ ។

សញ្ញាផាត់លើសម្រាប់បង្កើតសូរស្រៈ [អ៊ី] [អ៉] [អែ] និង[អ៊ែ] ។

ខ. ទីកន្លែង

សញ្ញានេះ ប្រើនៅលើព្យញ្ជនៈដើមព្យាង្គ ។

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យដែលមានសញ្ញាផាត់លើឱ្យបាន៥ពាក្យ ។

ខ. ចូរបំពេញល្បះដោយប្រើពាក្យមានសញ្ញាផាត់លើឱ្យបានសមស្រប ។

១. តើផ្កានេះមាន... អ្វី ?

២. តើពាក្យនេះមាន... ដូចម្តេច ?

៣. ទិស... ស្ថិតនៅចន្លោះទិសបស្ចិម និងទិសឧត្តរ ។

៤. គេបើក... សៀវភៅអានដោយថ្នមៗ ។

៥. គាត់ក្តៅខ្លាំងហើយរងា... ដូចគ្រុន ។

គ. ចូរបង្កើតល្បះនឹងពាក្យនីមួយៗខាងក្រោម ៖

ជ័យ ប្រល័យ កេងប្រវ័ញ្ច

ឃ. ចូរអ្នកសរសេររឿងនិទានខ្លីមួយនិយាយអំពីអ្វីមួយ ដែលទាក់ទងនឹងធម្មជាតិដូចជា ព្រៃឈើ ទន្លេ ឬភ្នំ... ។

ការពណ៌នាអំពីប្រយោជន៍នៃព្រៃឈើ

សំបូរនិងសម្បត្តិ បាននាំគ្នាទៅកម្សាន្តនៅក្នុងឧទ្យានជាតិមួយ ។ ពួកគេ បាននិយាយគ្នាអំពីប្រយោជន៍នៃព្រៃឈើ ។ ចូរអានការសន្ទនាខាងក្រោម ។

សំបូរ	:	សម្បត្តិ! នៅទីនេះមានដើមឈើច្រើនណាស់ ហើយត្រជាក់ទៀត ។ តើឯងស្គាល់ដើមឈើទាំងនេះទេ ?
សម្បត្តិ	:	ខ្ញុំស្គាល់ដើមឈើច្រើនណាស់ ពីព្រោះខ្ញុំធ្លាប់ចូលព្រៃជាមួយឪពុកខ្ញុំ ។ នេះជាដើមបេង ។ នេះជាកកោះ ។ នោះជាថ្នឹក និងឈើទាល ។ រីឯដើមត្រង់ហើយមានពណ៌សនោះ ជាដើមស្រឡៅ ។
សំបូរ	:	តើឯងដឹងថា ដើមឈើមានប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ?
សម្បត្តិ	:	ដើមឈើជាជម្រកសត្វព្រៃ ជាគ្រឿងសំណង់ និងគ្រឿងប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ ។ ព្រៃឈើផ្តល់អុសដុត ថ្នាំសង្កូវ ចំណីអាហារមនុស្ស សត្វ ឯស្លឹកឈើធ្វើឱ្យដីមានជីជាតិ ។
សំបូរ	:	ដើមឈើបញ្ចេញចំហាយទឹកជាពពក ធ្វើឱ្យមានភ្លៀងទៀងទាត់ ។
សម្បត្តិ	:	នៅមានទៀត ដើមឈើជួយការពារយើងពីកម្តៅព្រះអាទិត្យកុំឱ្យយើងរងកម្តៅខ្លាំង និងស្រូបទឹកភ្លៀងដែលអាចការពារកុំឱ្យមានទឹកជំនន់លិចលង់ខ្លាំងខុសពីធម្មតា ។
សំបូរ	:	ដោយសារព្រៃឈើមានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ យើងត្រូវតែនាំគ្នាជួយថែរក្សាព្រៃឈើដែលនៅសេសសល់ឱ្យបានគង់វង្ស និងដាំកូនឈើបន្ថែមឱ្យបានច្រើនទៀតមែនទេ ?
សម្បត្តិ	:	មែនហើយសម្លាញ់ !

លំហាត់

ចូរអ្នកចាប់គូ ឬពិភាក្សាគ្នាតាមក្រុម ដើម្បីរៀបចំការពណ៌នាអំពីប្រយោជន៍នៃដើមឈើណាមួយ ដែលអ្នកបានដាំ ។

សំណេររឿងនិទាន

អ្នកធ្លាប់បានអាន និងស្ដាប់រឿងជាច្រើនមកហើយ ។ រឿងខ្លះមានតួអង្គតិច រឿងខ្លះមានតួអង្គច្រើន ។ រឿងខ្លះមានព្រឹត្តិការណ៍រឿងតែមួយ ដំណើររឿងខ្លី រឿងមួយចំនួនទៀតមានព្រឹត្តិការណ៍រឿងច្រើន ធ្វើឱ្យដំណើររឿងវែង ។

ចូរអ្នកអានអត្ថបទអំណានទាំងពីរ ហើយពិនិត្យមើល តើមានតួអង្គតិច ឬច្រើន ហើយដំណើររឿងវែង ឬខ្លី ។ តើក្នុងរឿងមានព្រឹត្តិការណ៍ប៉ុន្មាន តួអង្គជួបនឹងបញ្ហាអ្វីខ្លះ ឬបានធ្វើអ្វីខ្លះ ?

ចូរអ្នកសរសេររឿងនិទានវែងមួយ ដែលមានតួអង្គច្រើន ។ មុននឹងសរសេរអ្នកត្រូវកំណត់ ៖

- តួអង្គសំខាន់ និងតួអង្គផ្សេងទៀត
- កាលអាកាស ៖
    + ទីកន្លែង (រឿងនោះកើតនៅឯណាខ្លះ ?)
    + ពេលវេលា (រឿងនោះកើតនៅពេលណា ?)
- ព្រឹត្តិការណ៍ (តួអង្គបានធ្វើអ្វីខ្លះ ឬជួបបញ្ហាអ្វីខ្លះ ? តើមានរឿងអ្វីកើតឡើងមុនដំបូង បន្ទាប់មក និងនៅចុងបញ្ចប់នៃរឿង ?)

បន្ទាប់មក អ្នកត្រូវសរសេរព្រាងនៅលើក្រដាសមួយ ។ នៅពេលសរសេរចប់ ចូរអ្នកអាននិងកែលម្អឡើងវិញ ហើយឱ្យមិត្តភក្តិជួយកែលម្អ ។ នៅចុងបញ្ចប់ អ្នកត្រូវចម្លងរឿងនោះឱ្យបានស្អាតជាការស្រេច ។

អ្នកអាចជ្រើសរើសប្រធានបទ ដែលបានរៀនរួចមកហើយ ឬប្រធានបទណាមួយខាងក្រោម ៖

- ការចូលរួមសម្អាតបរិស្ថានតាមដងព្រែក ឬស្ទឹង ឬទន្លេ
- ការចូលរួមការពារសត្វ
- ការចូលរួមការពារព្រៃឈើ ។

មេរៀនទី

៥ ធនធានជលផលនៅកម្ពុជា

ប្រទេសកម្ពុជាសម្បូរទៅដោយធនធានធម្មជាតិ ពិសេសធនធានជលផលគ្រប់ប្រភេទ ដែលមាននៅក្នុងបឹងទន្លេសាប ស្ទឹង ទន្លេ សមុទ្រ ដូចជាត្រី ក្ដាម ខ្យង កំពឹស បង្កង បង្គា មឹក ងាវ ។ ធនធានជលផលទាំងអស់នេះសុទ្ធសឹងផ្ដល់ប្រយោជន៍ច្រើនក្រៃលែងចំពោះប្រជាជនយើង ។

តើយើងត្រូវប្រើប្រាស់ និងថែរក្សាការពារដូចម្ដេចខ្លះ ដើម្បីឱ្យធនធានជលផលនៅគង់វង្ស ?

តម្លៃអប់រំនៃរឿង

ក្នុងរឿងនីមួយៗ អ្នកនិពន្ធតែងតែបង្កប់នូវអត្ថន័យនៃការអប់រំ ។ ក្នុងការអប់រំនេះ អ្នកនិពន្ធមានវិធីបង្ហាញពីរយ៉ាង ៖

ទី១ : បង្ហាញអំពើល្អ ត្រឹមត្រូវ ស្របច្បាប់ ដើម្បីឱ្យអ្នកអានត្រងត្រាប់តាម ឬ យកជាបទពិសោធន៍សម្រាប់ជីវិត ។

ទី២ : បង្ហាញអំពើអាក្រក់ មិនស្របច្បាប់ ដើម្បីឱ្យអ្នកអានជៀសវាង ។

ចូរអានរឿងខាងក្រោម ។ តើរឿងនេះមានន័យអប់រំដូចម្ដេច ?

រឿង សត្វភេពីរចែកផ្លូវគ្នារកអាហារ

មានសត្វភេពីរ ភេមួយដើររកត្រីខាងទឹកជ្រៅ ភេមួយទៀតដើររកត្រីខាងទឹករាក់ ។ ថ្ងៃមួយ ភេទាំងពីរចុះស្ទឹងមុជទឹកដេញចាប់ត្រី បានត្រីរ៉ស់មួយ ទើបនាំគ្នាទាញឡើងគោក ដើម្បីចែកគ្នា ។ ភេខាងទឹកជ្រៅទាមទារយកចំណែកខាងក្បាល ព្រោះវាថា វាមានការលំបាកខ្លាំងណាស់ ចំណែកឯភេខាងទឹករាក់ក៏ឆ្លើយថា ចំណែកខាងក្បាលត្រូវបានវាទើបត្រឹមត្រូវ ព្រោះបើវាមិនខំស្ទាក់ចាប់ទេ ក៏មិនបានត្រីនេះដែរ ។ ភេទឹកជ្រៅមិនព្រមចែក ទើបភេទាំងពីរឈ្លោះគ្នា រួចនាំគ្នាទៅរកចចកជាចៅក្រមឱ្យចែកឱ្យ ។

ចចកសួរនាំភេទាំងពីរ បានដឹងរឿងរ៉ាវសព្វគ្រប់ហើយ ក៏កាត់ត្រីនោះជា ៣ភាគ ។ ភាគក្បាលឱ្យភេដែលដើរទឹកជ្រៅ ភាគកន្ទុយឱ្យទៅភេដែលដើរខាងទឹករាក់ ភាគកណ្ដាលចចកយកបរិភោគខ្លួនឯង ។ ភេទាំងពីរ កាលបើឃើញចចកយកភាគកណ្ដាលអស់ដូច្នោះ ក៏តូចចិត្តនឹកស្ដាយចំណីរបស់ខ្លួនពន់ពេកណាស់ ។

តម្លៃអប់រំនៃរឿងខាងលើគឺ " ការលោភលន់ហួសប្រមាណ នាំឱ្យខាតលាភ " ។

> តម្លៃអប់រំនៃរឿង គឺជាដំបូន្មាន ឬបទពិសោធន៍ដែលអ្នកអាន អាចទាញយកពីខ្លឹមសារនៃរឿងណាមួយ ។

លំហាត់

ក. ចូរអានរឿងខាងក្រោម រួចប្រាប់តម្លៃអប់រំនៃរឿង ដោយជ្រើសរើសចម្លើយមួយសមស្រប ៖

រឿង កុកនិងក្ដាម

នៅក្នុងបឹងមួយមានត្រីតូច ធំ ជាច្រើន ។ នៅពេលទឹករីងហួត ត្រីទាំងឡាយមានការភិតភ័យជាខ្លាំង ។ កុកក្ដាប់បានសភាពការណ៍នេះ ក៏ទៅនិយាយប្រាប់ត្រីថាវាធានានាំត្រីទាំងនោះ ទៅរកកន្លែងដែលមានទឹកច្រើន ។ ត្រីទាំងឡាយក៏ជឿ ហើយយល់ព្រមធ្វើតាមកុក ។ បានឱកាស កុកក៏ពាំត្រីទៅស៊ីម្ដងមួយៗរហូតដល់អស់ ។ ចុងក្រោយបំផុត កុកក៏នាំយកក្ដាមគ្រោងទៅទៀត ។ ទៅដល់គល់ឈើមួយ ក្ដាមគ្រោងសង្កេតឃើញមានឆ្អឹងត្រីជាច្រើនគរនៅនឹងគល់ឈើនោះ ។ វាយល់ពីហេតុការណ៍ ដែលកើតមានកន្លងមក ។ ក្ដាមគ្រោងដឹងថាកុកយកខ្លួនមកស៊ី ក៏ប្រឹងកៀបកកុកយ៉ាងខ្លាំង រហូតដល់កុកបាត់បង់ជីវិត ។

១. មិនត្រូវសេពគប់អ្នកដែលយើងមិនស្គាល់ប្រវត្តិច្បាស់លាស់ ។

២. មិនត្រូវជឿគេដោយខ្វះការពិចារណា ។

៣. មិនត្រូវជួយអ្នកដទៃដោយសម្លឹងផលប្រយោជន៍ ។

ខ. ចូរអានរឿង “កូនបង្កងចចេស ” រួចរកតម្លៃអប់រំនៃរឿង ។

មានកូនបង្កងមួយ រស់នៅក្នុងព្រែកជាមួយនឹងមច្ឆជាតិជាច្រើនទៀត ។ កូនបង្កងនេះ បានអួតពីសម្រស់រាងកាយរបស់វាប្រាប់សត្វឯទៀត ។ វាតែងហែលលេងបង្អួតគេឯងពីសម្រស់របស់វា ។ បង្កងចំណាស់មួយឃើញដូច្នោះ ក៏និយាយណែនាំវា កុំឱ្យបង្ហាញខ្លួននៅលើទឹកត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ន ពីព្រោះអ្នកនេសាទច្រើនណាស់ ។

កូនបង្កងឆ្លើយថា ទៅខ្លាចអីអ្នកនេសាទនោះ ។ គាត់មិនងាយចាប់ខ្ញុំបានទេ ខ្ញុំហែលលឿនណាស់ ។ ថាហើយកូនបង្កង ក៏ទៅបបួលមិត្តភក្ដិហែលលេងក្បែរៗទូកនេសាទ ។ កូនបង្កងផ្លៀកផុតពីទឹក ស្រាប់តែអ្នកនេសាទឃើញ ក៏បង់សំណាញ់ចាប់បានកូនបង្កង និងមិត្តភក្ដិវាអស់ ។ កូនបង្កងនឹកស្ដាយក្រោយ តែហួសពេលទៅហើយ ។

រឿង វាសនាបឹងទន្លេសាប

អស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំកន្លងមកហើយ ពូប្រាក់និងមីងសំ រស់នៅក្នុងភូមិផ្លុកទ្រូ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ។ គ្រួសារគាត់ បានប្រកបមុខរបរនេសាទត្រី និងធ្វើប្រហុក ផ្អក ត្រីងៀត ត្រីឆ្អើរដែលជាអាជីពប្រចាំគ្រួសារ ។ រដូវសម្រុកមកដល់ ពូប្រាក់និងកូនប្រុសគាត់ពីរនាក់តែងតែចេញទៅនេសាទត្រីតាមទម្លាប់របស់គាត់ ។ ក្នុងមួយឆ្នាំៗ គាត់នេសាទត្រីបានយ៉ាងច្រើន ដើម្បីឱ្យប្រពន្ធ និងកូនស្រីគាត់យកទៅលក់នៅឯផ្សារ ធ្វើប្រហុក ផ្អក ទុកសម្រាប់ហូប និងលក់ដូរ ។ ប៉ុន្តែ ប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ពូប្រាក់រកត្រីពុំសូវបានដូចមុនៗទៀតឡើយ ។

ថ្ងៃមួយពេលត្រឡប់មកពីនេសាទវិញ គាត់ត្អូញត្អែរប្រាប់ប្រពន្ធដោយអស់សង្ឃឹមៈ “ ម៉ែវាអើយ ! ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំរកត្រីមិនបានទេ យើងប្រហែលជាត្រូវដូរមុខរបរហើយ” ។ មីងសំឮដូច្នោះក៏សួរប្ដី ៖ “ ហេតុអ្វីបានជាឪវារកត្រីមិនបាន ?” ។ ពូប្រាក់រៀបរាប់ប្រាប់ភរិយា ៖ “ ម៉ែវាដឹងទេ សព្វថ្ងៃនេះបឹងទន្លេសាបកំពុងទទួលរងគ្រោះធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ដោយសារអំពើអគតិរបស់ជនខ្លះ ។ ពួកគេបានទៅកាប់បំផ្លាញព្រៃលិចទឹកជុំវិញបឹង

ដែលជាជម្រកត្រីពងនិងបន្តពូជ ដើម្បីយកដីធ្វើស្រែ ។ ម្យ៉ាងទៀត មនុស្សមួយចំនួនធំបានទៅតាំងទីលំនៅលើទឹក ដើម្បីប្រកបរបរនេសាទ លក់ដូរ និងធ្វើសិប្បកម្មផ្សេងៗ ។ អ្នកទាំងនោះ បានបង្ហូរកាកសំណល់ពីលំនៅស្ថាន និងរោងសិប្បកម្ម ដែលមានជាតិពុលទៅក្នុងទឹកបឹងរាល់ថ្ងៃ ធ្វើឱ្យទឹកបឹងកខ្វក់ហើយរាក់ទៅៗ ។ ជាមួយនោះដែរប្រេងម៉ាស៊ីនកាណូតកប៉ាល់ ក៏នាំឱ្យទឹកបឹងកើនកម្តៅឆាប់រហ័ស បណ្តាលឱ្យត្រីពុល និងងាយងាប់ ។ ពិសេសទៅទៀត អ្នកខ្លះមានមហិច្ឆតាខ្លាំងពេក បានប្រើមង អួន សំណាញ់ដែលមានក្រឡាញឹកដើម្បីនេសាទត្រី ហើយជនល្មើសច្បាប់ខ្លះទៀតបានប្រើខ្សែភ្លើងឆក់ត្រីធ្វើឱ្យត្រីតូចធំងាប់គ្មានសល់ ។ កត្តាទាំងអស់នេះហើយ ដែលធ្វើឱ្យធនធានជលផលរបស់យើងចេះតែខ្សត់ទៅៗ" ។ " បើយ៉ាងនេះ ពួកយើងនឹងរកត្រីមិនបានថ្ងៃណាមួយមិនខានទេឪវា ។ " មីងសំសួរប្តីគាត់ ។ ពូប្រាក់ឆ្លើយឡើង ៖ " មែនហើយ ! បើទោះបីរាជរដ្ឋាភិបាល បានខិតខំអប់រំផ្សព្វផ្សាយច្បាប់នេសាទ និងបំផុសចលនាលែងកូនត្រីតាមបឹងឬយ៉ាងណាក៏ដោយ បើគ្មានអ្នកចូលរួមការពារនោះទេ ធនធានជលផលក៏នឹងវិនាសសាបសូន្យជាមិនខាន ។ បើនៅតែយ៉ាងនេះ ពុំមែនតែក្រុមគ្រួសារយើងទេដែលគ្មានមុខរបរ ឬគ្មានត្រីបរិភោគ គឺប្រទេសជាតិយើងទាំងមូលក៏នឹងធ្លាក់ក្នុងគ្រោះមហន្តរាយផងដែរ" ។

សំណួរ

១. តើគ្រួសារពូប្រាក់រស់នៅឯណា ?

២. តើគ្រួសារពូប្រាក់ប្រកបមុខរបរអ្វី ?

៣. តើពូប្រាក់ត្អូញត្អែរប្រាប់ប្រពន្ធគាត់អំពីរឿងអ្វី ?

៤. តើបឹងទន្លេសាបកំពុងទទួលរងគ្រោះដោយសារអ្វី ?

៥. តើកត្តាទាំងអស់នោះ ធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដូចម្តេចខ្លះ ?

៦. ដើម្បីថែរក្សាធនធានជលផលឱ្យនៅគង់វង្ស តើអ្នកត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

លំហាត់

ក. ចូររកន័យដូចនៃពាក្យ " អាជីព មហន្តរាយ សិប្បកម្ម កត្តា " ដោយជ្រើសរើសចម្លើយត្រឹមត្រូវមួយ ។

១. អាជីព ៖

☐ មុខរបរ ☐ ការចិញ្ចឹមជីវិត ☐ មុខរបរកិច្ចការ ។

២. មហន្តរាយ ៖

☐ សេចក្តីភិតភ័យ ☐ សេចក្តីវិនាសធំ ☐ សេចក្តីវិនាសតិចតួច ។

៣. សិប្បកម្ម ៖

☐ ការធ្វើដោយកម្លាំង ☐ ការជាង ☐ ការច្នៃប្រឌិត ។

៤. កត្តា ៖

☐ ភស្តុតាង ☐ ការផ្តើមធ្វើ ☐ ការសរុបសេចក្តី ។

ខ. តើល្បះមួយណាបង្ហាញតម្លៃអប់រំនៃរឿង ?ចូរជ្រើសរើសចម្លើយមួយសមស្រប ។

☐ ១. ត្រូវចូលរួមក្នុងចលនាលែងកូនត្រីនៅតាមបឹងបួ ។

☐ ២. ត្រូវខិតខំបង្កើតមុខរបរនេសាទនៅបឹងទន្លេសាប ។

☐ ៣. ត្រូវចូលរួមថែរក្សាការពារធនធានជលផលនៅបឹងទន្លេសាប ។

គ. ចូរប្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងអស់ក្នុងរឿងខាងលើ ។

ឃ. ចូរអ្នកសរសេររឿងខ្លីមួយដោយមើលរូបភាពខាងក្រោម ។

អត្ថបទពណ៌នា

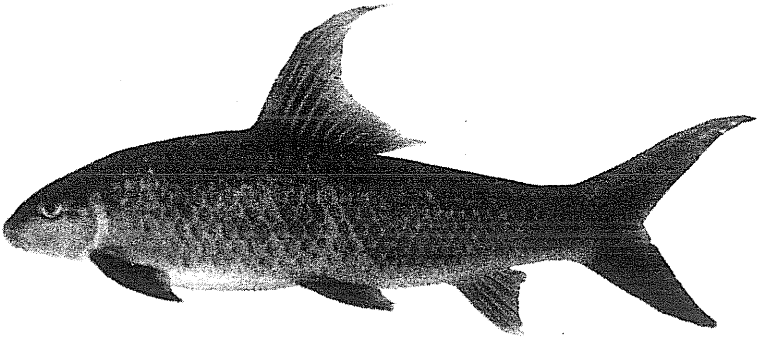

ត្រីប៉ាសេអ៊ី

ត្រីប៉ាសេអ៊ី ជាត្រីមួយប្រភេទដែលកម្រមាន ហើយជាត្រីដែលមានតម្លៃបំផុតនៅភូមិភាគឦសានក៏ដូចជានៅទូទាំងប្រទេស ។

ត្រីប៉ាសេអ៊ី ជាប្រភេទត្រីស្រកា និងមានរូបរាងស្រដៀងនឹងត្រីព្រួល ។ ត្រីនេះមានប្រវែងពី២០សង់ទីម៉ែត្រ ទៅ៥០សង់ទីម៉ែត្រ និងមានទម្ងន់ពីមួយគីឡូក្រាម ដល់បីគីឡូក្រាម ។ វាយកក្អែលថ្ម និងក្អែលឈើជាអាហារ ។ ត្រីប៉ាសេអ៊ីច្រើនរស់នៅតាមថ្ម ព្រៃលិចទឹក អន្លង់ជ្រៅ និងទឹកជូរ ។ អ្នកនេសាទបានឱ្យដឹងថា ត្រីប៉ាសេអ៊ីជាប្រភេទត្រីដែលមានតែនៅក្នុងអាងទន្លេបួន គឺទន្លេសេកុង សេសាន ស្រែពក និងទន្លេមេគង្គនៃខេត្តស្ទឹងត្រែងប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងមួយឆ្នាំ ត្រីប៉ាសេអ៊ី ធ្វើការផ្លាស់ទីចំនួនពីរលើកជាទៀងទាត់ គឺលើកទី១ នៅដើមខែធ្នូដល់ខែមករា វាឡើងមកទន្លេសេសាននិងស្រែពក ចូលទៅក្នុងទន្លេសេកុង រួចឡើងទៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គភាគខាងលើរហូតដល់តំបន់ល្បាក់ខោននៃព្រំដែនប្រទេសកម្ពុជា - ឡាវ ។ លើកទី២ពីខែមេសា ដល់ខែឧសភា វាត្រឡប់ឡើងទៅទន្លេស្រែពកវិញ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ទើបគេអាចនេសាទត្រីនេះបានតែពីរដងប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយឆ្នាំ ។

គេអាចយកត្រីប៉ាសេអ៊ីទៅធ្វើម្ហូបបានច្រើនមុខ ពិសេសស្ងោរជ្រក់មានឱជារសឆ្ងាញ់ពិសាលើសត្រីដទៃទៀត ។ ដូច្នេះ អ្នកនេសាទគប្បីគោរពច្បាប់នេសាទគ្រប់គ្នា ដើម្បីថែរក្សាមច្ឆជាតិរបស់យើងឱ្យគង់វង្ស ពិសេសពូជត្រីដ៏កម្រនេះ ។

លំហាត់

ក. ចូរអ្នកសរសេរកថាខណ្ឌពណ៌នាអំពីត្រីខាងក្រោម ដោយគ្រាន់តែប្រាប់ឈ្មោះ និងរៀបរាប់អំពីរូបរាងរបស់វាតែប៉ុណ្ណោះ ។

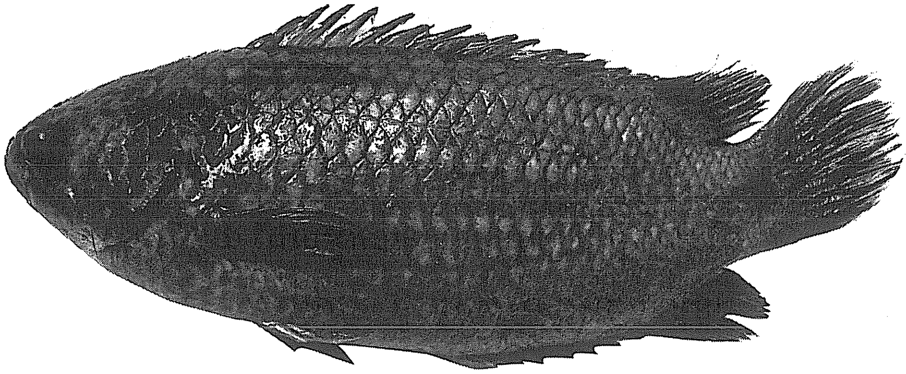

ខ. ចូរអ្នកគូររូបត្រីមួយ ដែលអ្នកបានស្គាល់ច្បាស់ ឬ អ្នកបានចិញ្ចឹម រួចផាត់ពណ៌វាទៅតាមធម្មជាតិ ។ បន្ទាប់មក ចូរអ្នកសរសេរអត្ថបទខ្លីមួយ ពណ៌នាអំពីត្រីនោះឱ្យបានក្បោះក្បាយ ។

ក្នុងការសរសេរអ្នកត្រូវគោរពតាមគម្រោងតែងខាងក្រោម ៖

គម្រោងតែង

១. សេចក្ដីផ្ដើម

- ពេលវេលា និងទីកន្លែងចិញ្ចឹម
- ឈ្មោះត្រី កន្លែងរស់នៅ

២. តួសេចក្ដី

- រូបរាង ពណ៌សម្បុរ ប្រវែង ទម្ងន់ ក្បាល ព្រុយ ស្រកា ស្រកី កន្ទុយ ...
- ចំណី
- ផលប្រយោជន៍

៣. បញ្ចប់សេចក្ដី

ចំណាប់អារម្មណ៍របស់អ្នកសរសេរ ។

១ រឿង ដំណើរកម្សាន្តនៅអន្លង់ត្រីផ្សោត

ចូរស្តាប់រឿងដែលបានសរសេររួចហើយឡើងវិញ ។

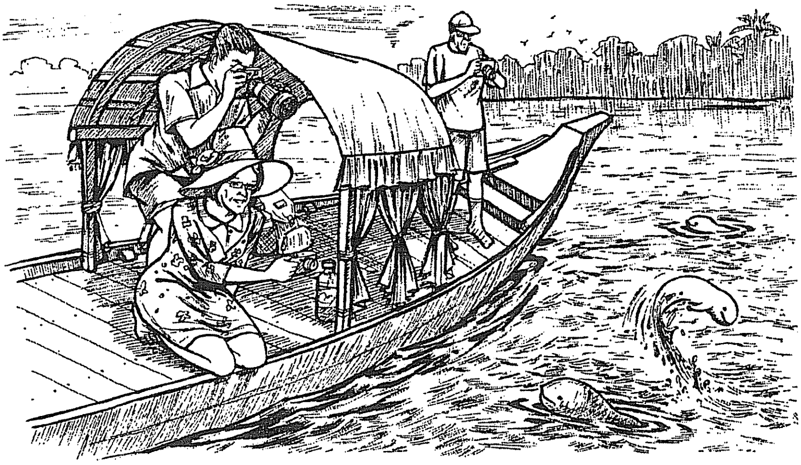

សំណួរ

១. តើអ្នកណា ធ្វើដំណើរទៅមើលត្រីផ្សោត ?

២. តើត្រីផ្សោតមាននៅឯណា ?

៣. តើបច្ចុប្បន្នត្រីផ្សោតមានតិច ឬច្រើន ?

៤. ហេតុអ្វីបានជាត្រីផ្សោតមាននៅសល់តិច ?

៥. តើតំបន់ដែលមានត្រីផ្សោត បានផ្តល់ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះដល់ប្រជាជន ?

៦. តើរាជរដ្ឋាភិបាលបានធ្វើអ្វីខ្លះ ដើម្បីអភិរក្សត្រីផ្សោត ?

៧. តើតួអង្គណាមួយ ដែលកំពុងនិយាយប្រាប់រឿងនេះ ?

លំហាត់

ចូរអានល្បះខាងក្រោមនេះ ។ តើល្បះមួយណាផ្តល់តម្លៃអប់រំនៃរឿងខាងលើ ?

☐ ១. ត្រូវជិះទូកកម្សាន្តមើលត្រីផ្សោត ។

☐ ២. ត្រូវខិតខំអភិរក្សត្រីផ្សោត ។

☐ ៣. ត្រូវខំទាញយកប្រយោជន៍ពីត្រីផ្សោត ។

កិរិយាសកម្ម

ចូរអានល្បះខាងក្រោមនេះ និងសង្កេតមើលពាក្យអក្សរដិត ។

១. មីងសំប្រឡាក់ត្រី ។

២. ពួកគេធ្វើផ្អក ប្រហុក ត្រីងៀត ។

៣. ពូប្រាក់នេសាទត្រីនៅបឹងទន្លេសាប ។

៤. ប្រជាជនយើងបរិភោគត្រីច្រើនជាងសាច់ ។

៥. ខ្ញុំចូលចិត្តបង្គាស្រស់ជាងបង្គាក្រៀម ។

៦. ហ្វូងត្រីចឹកចំណីនៅក្នុងទឹក ។

៧. ពូសុខបបួលខ្ញុំទៅចាប់ក្ដាម ។

ពាក្យ“ ប្រឡាក់ ធ្វើ នេសាទ បរិភោគ ចូលចិត្ត ចឹក បបួល ” ក្នុងល្បះខាងលើបង្ហាញអំពើ ។ វាជា “ កិរិយា ” ។ កិរិយាទាំងនេះមាននាម កន្សោមនាម ឬសព្វនាមនៅជាប់ខាងស្ដាំ ។ កិរិយាទាំងនេះហៅថា “ កិរិយាសកម្ម ” ។ ពាក្យ “ ត្រី ផ្អក ប្រហុក ត្រីងៀត ត្រី បង្គា ចំណី ខ្ញុំ ” ដែលនៅខាងស្ដាំកិរិយាជា “ កម្មបទផ្ទាល់ ” ។

> កិរិយាសកម្ម ជាកិរិយាដែលមាននាម កន្សោមនាម ឬសព្វនាម នៅជាប់ខាងស្ដាំ ឬជាកិរិយាត្រូវការកម្មបទផ្ទាល់ ។

លំហាត់

ក. ចូរស្រង់កិរិយាសកម្មនៅក្នុងល្បះខាងក្រោម ៖

១. ជីដូនខ្ញុំពិសាបាយជាមួយត្រីប្រៃ ។

២. សំនិងសានស្ទូចត្រី ។

៣. ពូសៅជួសមង ។

៤. ពួកគេទិញឧបករណ៍នេសាទ ។

៥. ពួកគេការពារព្រៃលិចទឹក ។

៦. ពូសានចិញ្ចឹមត្រីប្រាក្នុងស្រះក្បែរផ្ទះ ។

៧. ឆ្នាំនេះមីងម៉ៅធ្វើប្រហុក ផ្អកបានច្រើន ព្រោះប្ដីគាត់ជាអ្នកនេសាទ ។

៨. គេអាំងមឹកធំៗនៅឆ្នេរសមុទ្រកែប ។

ខ. ចូររកកិរិយាសកម្មនៅក្នុងចំណោម កិរិយាខាងក្រោម ៖

ទិញ ស្ទូច យំ លក់ នេសាទ រុត រងារ ចាប់ កាប់ ព្រុស ធ្វើ មើល ភ្ជួរ ។

គ. ចូររកកិរិយាសកម្មឱ្យបាន១០ពាក្យក្រៅពីកិរិយាសកម្មខាងលើ ។

រឿង សុបិនចម្លែក

ស្លេះនិងម៉ារីណា ជាបងប្អូនបង្កើត រស់នៅក្នុងភូមិមួយជិតបឹងធំ ។ ពួកគេប្រកបរបរលក់ត្រីនៅតាមភូមិជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ ។ ក្រោយមក មុខរបររបស់ពួកគេជួបការលំបាក ដោយសារអ្នកនេសាទចេះតែតម្លើងថ្លៃត្រីឥតឈប់ឈរ ។ ហេតុនេះ ស្លេះសម្រេចចិត្តនេសាទត្រីខ្លួនឯងវិញ ។

ល្ងាចមួយ ស្លេះប្រាប់ប្អូនស្រីឱ្យរកម្ហូបអាហារទុកបម្រុងយកទៅនេសាទនៅព្រឹកស្អែក រួចក៏និទ្រាលក់ទៅ ។ យប់នោះ ស្លេះយល់សប្តិឃើញថា ខ្លួនគេរកត្រីមិនបានសោះពេញមួយថ្ងៃ ។ លុះដល់ពេលជិតត្រឡប់មកវិញ ស្រាប់តែគេបង់សំណាញ់បានត្រីធំមួយ ។ គេដោះត្រីចេញពីសំណាញ់ដោយត្រេកអរពន់ពេក ស្រាប់តែត្រីនោះនិយាយមករកគេ ៖ " សូមអ្នកដោះលែងខ្ញុំទៅ ! ខ្ញុំជាស្តេចត្រីហើយកំពុងមានពងពេញពោះទៀតផង ។ បើអ្នកទុកជីវិតឱ្យខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងបញ្ជូនកូនចៅខ្ញុំមកឱ្យអ្នកបរិភោគរាល់ថ្ងៃ អ្នកមិនបាច់បារម្ភទេ" ។ ឮសម្តីត្រីអង្វរ ស្លេះលើកត្រីបម្រុងលែងទៅក្នុងទឹកវិញ តែម៉ារីណាស្រែកឃាត់ ៖ " បងឆ្កួតទេឬ យើងចំណាយកម្លាំងមួយថ្ងៃ ទើបបានត្រីមួយនេះ ហេតុអ្វីក៏បងចង់លែងត្រីទៅវិញ ? ត្រីពងបែបនេះឆ្ងាញ់ណាស់ ហើយលក់ក៏បានថ្លៃណាស់ដែរ ។ កុំលែងវាអី !" ។ ស្លេះរារែកក្នុងចិត្ត ហើយទីបំផុតក៏លើកត្រីដាក់ក្នុងទូក រួចនាំបងប្អូនត្រឡប់មកគេហដ្ឋានវិញ ។

មកដល់ផ្ទះ ម៉ារីណាកាត់ត្រីទុកខ្លះសម្រាប់ហូប ហើយត្រីនៅសល់នាងយកទៅលក់បានប្រាក់យ៉ាងច្រើន ។ នាងសប្បាយចិត្តណាស់ ។ ថ្ងៃបន្ទាប់ ម៉ារីណាចាប់ផ្តើមក្តៅខ្លួន ។ ស្លេះរត់រកពេទ្យមកព្យាបាលប្អូនតែមិនធូរស្រាលសោះ ។ ក្រោយមក ម៉ារីណាក៏ធ្លាក់ខ្លួនឈឺធ្ងន់ ។ ស្លេះភ័យពេកស្រែកយំយ៉ាងខ្លាំង រហូតដល់ភ្ញាក់ដឹងខ្លួនវិញ ។

ស្អែកឡើង ស្លេះនិយាយរឿងប្រាប់អ្នកនេសាទម្នាក់ ។ បុរសនោះនិយាយថា នេះប្រហែលជាប្រផ្នូលរារាំងស្លេះមិនឱ្យទៅរកត្រីហើយ ព្រោះរដូវនេះជារដូវត្រីពង គេហាមមិនឱ្យនេសាទទេ ព្រោះនាំឱ្យពាយត្រី ។ បើគេចង់នេសាទ ត្រូវរង់ចាំឱ្យផុតរដូវត្រីពងសិន ដើម្បីឱ្យមច្ឆជាតិនៅតែសម្បូរជារៀងរហូត ។ ស្លេះយល់ហើយ ក៏ត្រឡប់មកផ្ទះវិញរង់ចាំឱកាសមកដល់គេនឹងទៅនេសាទ ។

សំណួរ

១. តើស្លេះប្រកបមុខរបរអ្វី ?

២. តើមានរឿងអ្វីកើតឡើងចំពោះស្លេះ ?

៣. ហេតុអ្វីបានជា គេមិនឱ្យនេសាទនៅរដូវត្រីពង ?

៤. តើរឿងនេះមានព្រឹត្តិការណ៍ប៉ុន្មាន ? គឺអ្វីខ្លះ ?

លំហាត់

ក. ចូរស្រង់កិរិយាសកម្មនៅក្នុងអត្ថបទឱ្យបានចំនួន៥ ។

ខ. ចូរស្រង់ពាក្យដែលមានន័យដូចគ្នា នៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

គ. ចូរបង្ហាញតម្លៃអប់រំនៃរឿងនេះ ។

ឃ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ “ ក៏ ជា ” ។

ង. ចូររកពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖ តម្លើង ត្រេកអរ ស្លាប់ សម្បូរ ។

សំណេរ

ចូរមើលរូបភាពខាងក្រោម រួចតែងកំណាព្យខ្លី ១វគ្គ បទពាក្យប្រាំពីរ ឬ បទកាកគតិ ។

ការរៀបរាប់ពីធនធានជលផល

ធារ៉ានិងធីតាបានរៀបរាប់អំពីធនធានជលផលដែលមាននៅក្នុងតំបន់របស់គេ ។ ចូរអានការរៀបរាប់ខាងក្រោម ។

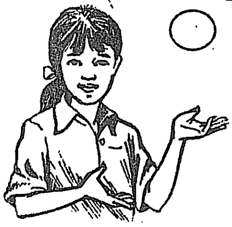

ខ្ញុំរស់នៅខេត្តព្រះសីហនុ ។ ទីនោះជាតំបន់សមុទ្រ ។ នៅសមុទ្រសម្បូរក្តាម បង្គា មឹក ងាវ ខ្យង គី បបែល និងត្រីច្រើនប្រភេទទៀត ។ ត្រីសមុទ្រមានរសជាតិឆ្ងាញ់ណាស់ ។

ខ្ញុំរស់នៅតាមដងទន្លេមេគង្គក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង ។ នៅខេត្តនេះមានត្រីទឹកសាបច្រើនប្រភេទ ក្នុងនោះមានត្រីឥតស្រកា និងត្រីមានស្រកា ។ ត្រីទឹកសាបដែលមានរសជាតិឆ្ងាញ់ហើយមានតម្លៃថ្លៃ គឺត្រីឆ្ដោក ត្រីសណ្តាយ ត្រីគ្រំ ត្រីព្រួល ត្រីព្រលូង... ។ ចំណែកត្រីដែលមានរសជាតិឆ្ងាញ់បំផុត គឺត្រីប៉ាសេអ៊ី ។ ក្រៅពីត្រីទាំងនេះ បង្កងទឹកសាបក៏មានរសជាតិឆ្ងាញ់មិនចាញ់ត្រីប៉ាសេអ៊ីឡើយ ។ ត្រីដែលមានមាឌធំជាងគេបង្អស់ដែលគេចាត់ទុកថាជាស្តេចត្រីក្នុងទន្លេ គឺត្រីរាជ ។

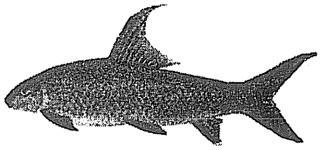

លំហាត់

ចូរអ្នករៀបរាប់ពីធនធានជលផលដែលមាននៅក្នុងភូមិ ស្រុករបស់អ្នក ប្រាប់មិត្តរួមថ្នាក់ឱ្យបានក្បោះក្បាយ ។

ការរៀបរាប់ឡើងវិញព្រឹត្តិការណ៍មួយក្នុងរឿង

នៅក្នុងរឿងសុបិនចម្លែកមានព្រឹត្តិការណ៍ចំនួន៤ ៖

១. ស្លេះនិងម៉ារីណាប្រកបមុខរបរលក់ត្រីនៅតាមភូមិ ។

២. ស្លេះប្រាប់ប្អូនស្រីឱ្យរកម្ហូបអាហារទុកយកទៅនេសាទ ។

៣. ស្លេះយល់សប្តិចាប់បានស្តេចត្រី ។

៤. ស្លេះយករឿងយល់សប្តិប្រាប់អ្នកនេសាទម្នាក់ ។

ខាងក្រោមនេះជាការសរសេរព្រឹត្តិការណ៍ទី៣ នៃរឿងសុបិនចម្លែកឡើងវិញ ។ ចូរអ្នកអានហើយកត់ចំណាំពាក្យពេចន៍ដែលគេបានប្រើដើម្បីបង្ហាញ ការសរសេរឡើងវិញដោយផ្តល់ទស្សនៈរបស់តួអង្គណាមួយនៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍នោះ ។

ព្រឹត្តិការណ៍មួយនៃរឿងសុបិនចម្លែក

បន្ទាប់ពីសម្រេចចិត្តប្រកបរបរនេសាទ ស្លេះដេកយល់សប្តិឃើញថាវាចាប់បានស្តេចត្រីមួយដែលកំពុងមានពង ។ ស្តេចត្រីនោះ បានអង្វរស្លេះឱ្យដោះលែងវាទៅវិញ ដោយធានាថានឹងផ្តល់ត្រីឱ្យស្លេះរាល់ថ្ងៃ ។ ស្លេះរៀបនឹងលែងត្រីទៅវិញ ស្រាប់តែប្អូនស្រីរបស់គេបានស្រែកឃាត់ មិនឱ្យគេលែងត្រីនោះទេ ។ មកដល់ផ្ទះ នាងយកត្រីនោះទៅលក់ ហើយកាត់ត្រីទុកខ្លះសម្រាប់បរិភោគ ។ ស្អែកឡើងនាងចាប់ផ្តើមឈឺ ស្លេះភ័យនឹងប្អូនខ្លាំង ក៏យំរហូតដឹងខ្លួន ។ ស្លេះបាននិយាយរឿងនេះ ប្រាប់អ្នកជិតខាងម្នាក់ ។ បុរសនោះកាត់យល់ថា ប្រហែលជាស្លេះគិតច្រើនពេកទើបយល់សុបិនបែបនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពេលដែលស្លេះយល់សប្តិ ជារយៈពេលដែលគេមិនការនេសាទ ដើម្បីឱ្យត្រីពង និងបន្តពូជឱ្យបានច្រើន ។ បើគ្មានរឿងយល់សប្តិនេះ ស្លេះនឹងទៅនេសាទហើយសមត្ថកិច្ចខាងជលផលនឹងចាប់ផាកពិន័យស្លេះជាមិនខាន ។

សំណួរ

១. តើតួអង្គណាបានផ្ដល់ទស្សនៈ ឬការយល់ឃើញនៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍នៃរឿងនេះ ?

២. តើតួអង្គនោះផ្ដល់ទស្សនៈដូចម្ដេចខ្លះ ?

លំហាត់

ក. ចូរជ្រើសរើសរឿងណាមួយដែលអ្នកពេញចិត្ត ឬធ្លាប់ចងចាំ ឬរឿងដែលអ្នកទើបនឹងតែង ហើយរកព្រឹត្តិការណ៍ទាំងអស់នៃរឿងនោះ ។

បន្ទាប់មក ចូរអ្នកជ្រើសរើសព្រឹត្តិការណ៍មួយនៃរឿងនោះ ហើយសរសេរឡើងវិញ ហាក់ដូចជាតួអង្គណាមួយផ្ដល់ទស្សនៈ ឬការយល់ឃើញរបស់ខ្លួននៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍នោះ ។

នៅពេលសរសេរចប់ ចូរអានផ្នែកដែលអ្នកសរសេរឡើងវិញឱ្យសិស្សក្នុងថ្នាក់ ឬតាមក្រុមស្ដាប់ ។

ខ. ចូរអ្នកសរសេរអត្ថបទខ្លីមួយ រៀបរាប់អំពីធនធានជលផលនៅក្នុងភូមិស្រុក ឬខេត្តរបស់អ្នកដោយ ៖

- ប្រាប់ឈ្មោះ ភូមិស្រុក ឬខេត្តរបស់អ្នក
- រៀបរាប់អំពីជលផលដែលអ្នកបានដឹងនៅក្នុងភូមិស្រុកនោះ
- ការចូលរួមថែរក្សា ការពារធនធានទាំងនោះមិនឱ្យបាត់បង់ផុតពូជ ។

មេរៀនទី

៦ ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណីខ្មែរ

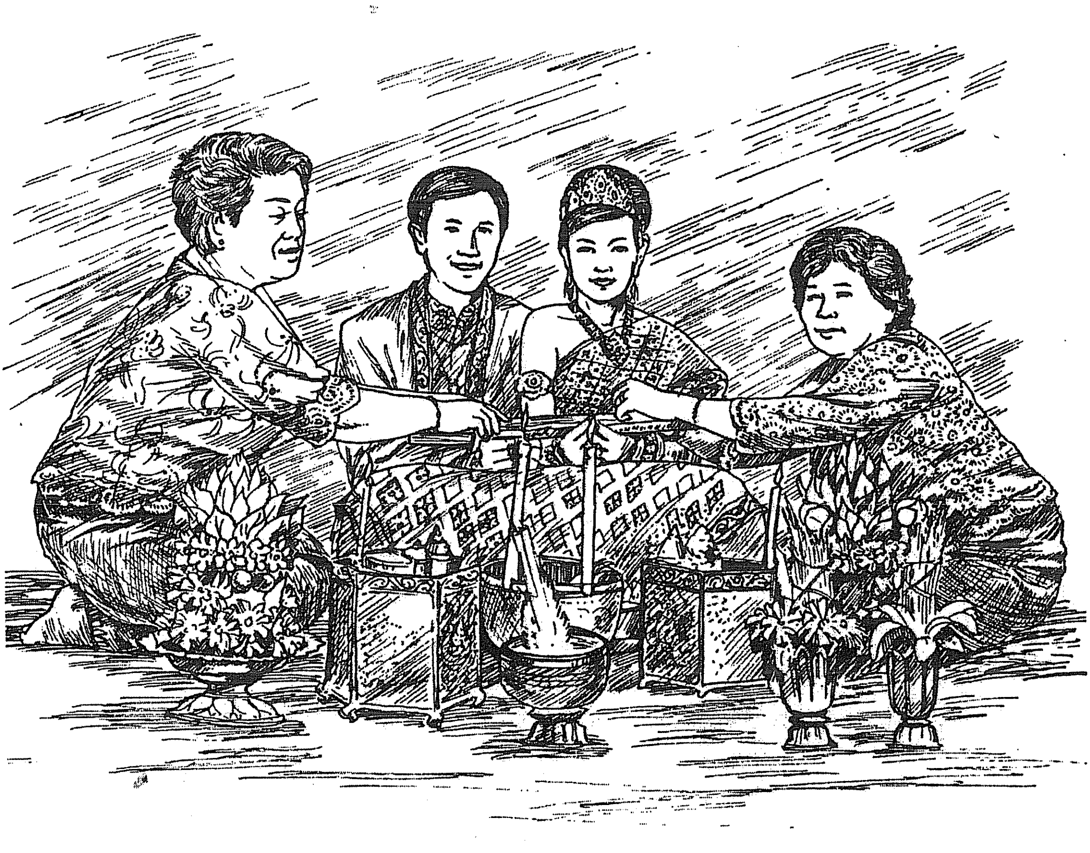

ខ្មែរយើងមានទំនៀមទម្លាប់ដ៏ល្អផូរផង់ តាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ ។ ប្រពៃណីទាំងនោះមានដូចជា ព្រះរាជពិធីផ្សេងៗ ពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ពិធីបូជាសព និងពិធីបុណ្យជាច្រើនទៀត ។ ពិធីទាំងនេះ ត្រូវបានប្រជាជនយើងគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន តាំងពីបុរាណកាលរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ។

ដូច្នេះយើងជាកូនខ្មែរ ត្រូវបន្តគោរព និងចូលរួមថែរក្សាទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីទាំងនោះឱ្យបានគង់វង្ស ។

ពាក្យសូរដូច

តាមរយៈការនិយាយ គេអាចស្តាប់ឮពាក្យខ្លះមានសូរដដែលៗ ។ តែបើគេពិនិត្យមើលសំណេរពាក្យនោះវិញ គេឃើញថា សំណេរនិងន័យរបស់វាពុំដូចគ្នាទេ ។

ចូរអានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ពាក្យមានគំនូសពីក្រោមជាពាក្យសូរដូច ៖

ឧទាហរណ៍ ៖

ប្រទេសកម្ពុជាយើងបានចាត់ទុក ថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ជាថ្ងៃកាន់ទុក្ខចំពោះអ្នកដែលបានទទួលមរណភាពជាងបីរយនាក់ក្នុងឧបទ្ទវហេតុដ៏គួរឱ្យរន្ធត់ នាឱកាសព្រះរាជពិធីបុណ្យអុំទូក អកអំបុក សំពះព្រះខែនៅលើស្ពានពេជ្រថ្ងៃទី២២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០ ។

ទុក្ខ(ទុក)ន. : សេចក្តីព្រួយ សេចក្តីលំបាក ។

ទុក កិ. : ដាក់អ្វីៗនៅទីណាមួយឱ្យបានគង់នៅ ។

អ្នក(នាក់)សព្វ. : ពាក្យប្រើជំនួសបុគ្គលដែលត្រូវនិយាយទៅរកទីចំពោះមុខដោយមិនចេញឈ្មោះ ។

នាក់ : ពាក្យសម្រាប់ដាក់ខាងចុងគុណនាមចំនួន ដើម្បីឱ្យដឹងចំនួនមនុស្ស ។

ពាក្យ“ទុក” និង“ទុក្ខ” ជាពាក្យសូរដូច ។ ពាក្យ“ អ្នក” និង“នាក់”ជាពាក្យសូរដូចគ្នា ។

ពាក្យសូរដូចជាពាក្យពីរ ឬច្រើនដែលមានសូរដូចគ្នា តែសំណេរនិងន័យខុសគ្នា ។

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យសូរដូចក្នុងល្បះខាងក្រោម រួចពន្យល់ន័យរបស់ពាក្យទាំងនោះ ។

១. ប្រាសាទអង្គរវត្ត មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ ប្រាសាទនេះ ជាកេរដំណែលពីបុរាណ ។

២. ក្របីឡើងក វាត់កន្ទុយ ដេញរឹចគ្នានៅក្នុងវត្ត ។

ខ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ “ រថ គុម្ព ពោះ” ។

ពិធីបំបួសនាគ

ក្នុងសម័យបុរាណ ខ្មែរយើងនិយមឱ្យកូនប្រុសបួសជាព្រះសង្ឃ ។ មុននឹងបួស គេត្រូវធ្វើពិធីមួយហៅថា ពិធីបំបួសនាគ ។ អ្នកបួសត្រូវរៀនធម៌ឱ្យចេះដឹងជាមុន ល្មមអាចសូត្របាននៅថ្ងៃបំបួសនាគ ។ ការបំបួសមិនកំណត់ពេលវេលាទេ តែចាំបាច់ត្រូវចៀសវាងពេលដែលព្រះសង្ឃចូលព្រះវស្សា ។ មុននឹងចូលដល់ថ្ងៃប្រារព្ធពិធី អ្នកដែលត្រូវគេបំបួសកាន់ទៀនធូបទៅជម្រាបលាញាតិសន្តាន ។

ក្នុងពិធីនេះ គេត្រូវធ្វើបាយសីពីដើមចេកមួយដើមមាន១៩ថ្នាក់ ។ នៅលើកំពូលបាយសីនោះ មានកន្ទោងស្លឹកចេកដាក់បាយ១៩ពំនូត ។ បាយសីរុំព័ទ្ធដោយស្លឹកចេកទាំងផាង និងរុំព័ទ្ធដោយសំពត់ហូលមួយជាន់ពីលើទៀតផង ។ តួបាយសី១៩ថ្នាក់នោះតំណាងរូបអ្នកបួស ។ អ្នកបួសត្រូវគិតពិចារណាខ្លួនថា ខ្លួនមនុស្សប្រៀបដូចដើមចេកគ្មានខ្លឹមទេ មានសុទ្ធតែទឹកនិងដី ដែលអាចរលាយក្នុងថ្ងៃណាមួយមិនខាន ។ ប៉ុន្តែការសាងកុសល គឺជាប្រការចាំបាច់ មានន័យនិងមានខ្លឹមសារសម្រាប់ខ្លួនឯងផង និងសង្គមផង ។

គេធ្វើពិធីបំបួសនាគចាប់ពីពេលរសៀល ។ លុះដល់ព្រឹកថ្ងៃបន្ទាប់ គេត្រូវដង្ហែនាគចេញពីផ្ទះទៅកាន់វត្ត ។ នាគជិះសេះ ឬគោ ស្លៀកសំពត់ងូតពីក្នុង ស្លៀកហូលពីក្រៅ មិនពាក់អាវទេ ពានាក្រមាពណ៌សព័ទ្ធឆៀងលើស្មាឆ្វេង ។ ក្បួនដង្ហែមានភ្លេងឆៃយ៉ាំនាំមុខ និងភ្លេងពិណពាទ្យពីក្រោយ ហែហមដោយញាតិមិត្ត ។ ក្បួនហែនាគនេះ ត្រូវហែប្រទក្សិណព្រះវិហារបីជុំសិន ទើបនាំគ្នាចូលទៅក្នុងព្រះវិហារ ។ ពួកនាគអង្គុយជាជួរតាមលំដាប់អាយុ ដោយមានចីវរនៅខាងមុខរៀងៗខ្លួន ។ នៅទីបញ្ចប់ នាគថយទៅស្លៀកស្បង់ចីវរតាមច្បាប់វិន័យ ។ បន្ទាប់មក នាគកាន់ទៀនធូបចូលទៅថ្វាយបង្គំព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ។ ព្រះគ្រូឧបជ្ឈាយ៍សូត្រប្រៀនប្រដៅវិន័យសង្ឃដល់នាគ ។

សំណួរ

១. តើអ្នកបួសត្រូវធ្វើអ្វីខ្លះ មុននឹងបួស ?
២. តើគេត្រូវរៀបចំសម្ភារៈអ្វីខ្លះ សម្រាប់ពិធីបំបួសនាគ ?
៣. តើគេធ្វើពិធីអ្វីខ្លះ ក្នុងដំណើរការបំបួសនាគ ?
៤. តើគេត្រូវរៀបចំនិងធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ នៅក្នុងពិធីដង្ហែនាគពីផ្ទះទៅវត្ត ?
៥. តើគេធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ នៅចុងបញ្ចប់នៃពិធីបំបួសនាគ ?
៦. តើគេបួសដើម្បីអ្វី ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យទាំងនេះ “ ជួរ សង្ឃ ទេ ” ។
ខ. ចូរពន្យល់ពាក្យ “ នាគ ប្រទក្សិណ ចីវរ ” ដោយប្រើវចនានុក្រម ។
គ. ចូររៀបបណ្ដាពាក្យឱ្យបានជាឃ្លាត្រឹមត្រូវ ។

១.	ដើមចេក	អ្នកបួស	ត្រូវ	ខ្លួនមនុស្ស	ប្រៀបដូច	គិតថា
២.	គេ	ត្រូវ	ទៅកាន់	ទីវត្ត	នាគ	ដង្ហែ

១ តួនាទីនៅក្នុងអង្គប្រជុំផ្លូវការ

សំណួរ

១. តើអ្នកឃើញអ្វីខ្លះនៅក្នុងរូបភាព ?

២. តើគេត្រូវបែងចែកតួនាទីសមាជិកក្រុមដូចម្ដេចខ្លះ នៅក្នុងការប្រជុំផ្លូវការ ?

៣. តើប្រធានក្រុមធ្វើអ្វីខ្លះ ?

៤. តើលេខាមានភារកិច្ចអ្វីខ្លះ ?

៥. តើសមាជិកក្រុមមានភារកិច្ចអ្វីខ្លះ ?

៦. ដើម្បីឱ្យអង្គប្រជុំមួយមានដំណើរការល្អ តើសមាជិកក្រុមត្រូវធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ ?

៧. តើអ្នកចូលរួមក្នុងអង្គប្រជុំនេះមានឈ្មោះអ្វីខ្លះ ?

🔑 សញ្ញាវង់ក្រចក (...)

នៅក្នុងសំណេរភាសាខ្មែរយើង មានប្រើប្រាស់សញ្ញាវង់ក្រចក ។ តើគេប្រើប្រាស់សញ្ញាវង់ក្រចកយ៉ាងដូចម្ដេច ? ចូរអានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ៖

១. អ្នកស្រុកកំពង់លែង តែងធ្វើពិធីបំបួសនាគ (បំបួសកូនប្រុសជាសង្ឃ) ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។

២. បើយើងឱ្យត្រីទៅមនុស្សម្នាក់ អ្នកនោះពិសាបានតែមួយថ្ងៃ បើយើងបង្រៀនអ្នកនោះឱ្យចេះស្ទូចត្រី អ្នកនោះនឹងពិសាបានមួយជីវិត (ប៉ាស្កាល់) ។

៣. ខ្លះជឿបុណ្យខ្លាំង យួរម្ហូបទាំងឆ្នាំង យកទៅវត្តវ៉ា

ម៉ែឪអត់ឃ្លាន ចង់បានណាស់ណា ភ្លយសួរកូនថា

មានសល់ឬទេ ។

ព្រឹកឡើងឃ្លានបាយ ញ័រពោះញើសខ្វាយ ឃើញសម្លគេ

កូនឆ្លើយរឹងថ្កាន មិនបានសល់ទេ ខ្ញុំស្លគ្រាន់តែ

ទៅវត្តទេឪ ។

(ដកស្រង់ចេញពីច្បាប់គោរពមាតាបិតារបស់លោកអ៊ូ ចុង)

នៅក្នុងឧទាហរណ៍នីមួយៗខាងលើ យើងសង្កេតឃើញថា ៖

- ឧទាហរណ៍ទី ១ ៖ ពាក្យក្នុងវង់ក្រចក (បំបួសកូនប្រុសជាសង្ឃ) ប្រើសម្រាប់ បញ្ជាក់សេចក្ដីនៃពាក្យ “ បំបួសនាគ” ។
- ឧទាហរណ៍ ទី ២ ៖ ពាក្យក្នុងវង់ក្រចក (ប៉ាស្កាល់)ប្រើសម្រាប់ប្រាប់ឈ្មោះអ្នកនិពន្ធ ។
- ឧទាហរណ៍ទី ៣ ៖ ពាក្យក្នុងវង់ក្រចក (ដកស្រង់ចេញពីច្បាប់គោរពមាតាបិតារបស់លោកអ៊ូ ចុង) ប្រើសម្រាប់បញ្ជាក់ពីប្រភពអត្ថបទ ។

សញ្ញាវង់ក្រចក(...)សម្រាប់ដាក់អមពាក្យ ឬល្បះ ដើម្បីប្រាប់សេចក្ដីបន្ថែម ឬគំនិតបន្ថែមលើពាក្យ ឬល្បះដែលនៅខាងឆ្វេងវង់ក្រចក និងសម្រាប់ប្រាប់ពីអ្នកនិពន្ធឬប្រភពអត្ថបទ ។

លំហាត់

ក. ចូរប្រើសញ្ញាវង់ក្រចកក្នុងល្បះខាងក្រោមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

១. ខ្មែរយើងតែងធ្វើពិធីក្រុងពាលី ពិធីសែនព្រេន មុនពេលសាងសង់សំណង់ផ្សេងៗ ។

២. ខ្ញុំដឹងតែមួយមុខ គឺខ្ញុំគ្មានចេះអ្វីទាំងអស់ សូក្រាត ។

៣. លោកថាឆ្កួតបី ឆ្កួតមួយនឹងស្រី ឆ្កួតមួយនឹងស្រា
ឆ្កួតមួយនឹងល្បែង អំពើពាលា ឆ្កួតនេះហៅមហា
ឆ្កួតក្រៃកន្លង ។
ឆ្កួតស្រីឆ្កួតស្រា ឆ្កួតល្បែងពាលា អំពើសឹងឆ្គង
លោកកុំឱ្យសេព ឱ្យវៀរជាម្ដង វាតែងឱ្យហ្មង
ភ្លេចភ្លាំងស្មារតី ។

ដកស្រង់ចេញពីច្បាប់កូនចៅ

ខ. ចូរតែងល្បះដោយប្រើសញ្ញាវង់ក្រចកឱ្យបានបីល្បះ ។

រឿង ទំនៀមទម្លាប់ដាក់ប្រាក់កាក់ក្នុងមាត់អ្នកស្លាប់

មានរឿងបុរាណតំណាលតៗគ្នាថា មានបុរសម្នាក់នៅជាមួយប្រពន្ធតាំងពីក្មេង រហូតដល់ចាស់ គ្មានកូនមួយសោះ ។ គាត់មានមាសមួយបាត ។ ប្ដីប្រពន្ធនេះ បានសន្យាគ្នាថា បើអ្នកណាស្លាប់មុនត្រូវយកមាសនេះ ដាក់ក្នុងមាត់អ្នកនោះ ។ ចំណេរកាលមិនយូរប៉ុន្មាន ប្ដីបានស្លាប់មុនទៅ ។ ភរិយាក៏យកមាសនោះទៅដាក់ក្នុងមាត់ប្ដី ហើយយកសពប្ដីទៅបូជា ។ ភ្លើងឆេះមាសរលាយអស់នៅសល់តែបីស្លឹង ។

ថ្ងៃមួយ ព្រះមហាក្សត្របានត្រាស់បង្គាប់ឱ្យរៃអង្គាសមាសក្នុងមួយផ្ទះឱ្យបានមួយបាតជាកំហិត ។ ប្រពន្ធរបស់ខ្មោចនោះ ក៏យកមាសបីស្លឹងដែលគាត់រើសទុកនោះ ទៅថ្វាយស្ដេច ។ គាត់ទូលស្ដេច ៖ " ក្រាបទូលព្រះករុណា ! មាសនេះពីដើមពេញមួយបាត តែខ្ញុំម្ចាស់បានយកទៅបង់មាត់ឱ្យប្ដីខ្ញុំម្ចាស់នៅពេលគាត់ស្លាប់ ក៏ត្រូវភ្លើងឆេះអស់នៅសល់តែប៉ុណ្ណឹង ។ សូមព្រះករុណា មេត្តាដល់សត្វទ័លក្រផងចុះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់មិនអាចរកមាសមកថ្វាយព្រះអង្គបានឡើយ" ។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ស្ដាប់ហើយ ក៏កើតក្ដីសង្វេគស្លុតព្រះទ័យ ទើបទ្រង់លើកលែងការរៃយកមាសពីបណ្ដារាស្ត្រតទៅទៀត ។

អាស្រ័យរឿងនេះ ទើបបណ្ដារាស្ត្រទាំងអស់យល់ថា ប្រាក់ ឬមាសដែលបង់ក្នុងមាត់ខ្មោច មានអានុភាពទៅលើទឹកចិត្តមនុស្សណាស់ សូម្បីព្រះមហាក្សត្រក៏ចុះចាញ់អានុភាពនេះដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត អានុភាពនៃប្រាក់ ឬមាសបង់មាត់ខ្មោចនេះ ជាវត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិអាចជួយរំដោះគ្រោះថ្នាក់ ក្នុងពេលមានអាសន្នបាន ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបគេនាំគ្នាធ្វើរបៀបនេះ រហូតកើតទៅជាទំនៀមទម្លាប់តរៀងមក ។

ប៉ុន្តែអ្នកប្រាជ្ញបុរាណ ឱ្យយកប្រាក់ ឬមាសទៅដាក់ក្នុងមាត់ខ្មោច ដើម្បីធ្វើជាប្រស្នាឱ្យពិចារណាថា យើងមិនអាចយករបស់អ្វីមួយជាប់នឹងខ្លួនបានទេ នៅពេលដែលយើងស្លាប់ទៅ ។

(ដកស្រង់និងកែសម្រួលពីប្រជុំរឿងព្រេងខ្មែរភាគ៩)

សំណួរ

១. តើរឿងនេះមានតួអង្គណាខ្លះ ?

២. តើប្ដីប្រពន្ធបានសន្យាគ្នាដូចម្ដេច ?

៣. តើព្រះមហាក្សត្រត្រាស់បង្គាប់ដូចម្ដេច ?

៤. ហេតុអ្វីបានជាព្រះមហាក្សត្រឈប់រៃអង្គាសមាសពីប្រជារាស្ត្រ ?

៥. តើប្រជារាស្ត្រ មានជំនឿដូចម្ដេចចំពោះការយកប្រាក់ ឬមាសទៅបង់នឹងមាត់ខ្មោច ?

៦. តើអ្នកប្រាជ្ញបុរាណចង់អប់រំដូចម្ដេច ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យទាំងនេះ ៖ ព្រះមហាក្សត្រ ភរិយា ព្រះទ័យ សព ។

ខ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យទាំងនេះ រួចប្រើវចនានុក្រមដើម្បីពន្យល់ន័យផង ៖ បាត សព ។

ការបញ្ចេញមតិ

ថ្ងៃមួយ សិស្សថ្នាក់ទី៦ មួយក្រុម បានពិភាក្សាគ្នាអំពីទស្សនៈ “ ត្រូវប្រកាន់ឥរិយាបថល្អនៅពេលចូលរួមពិធីបុណ្យផ្សេងៗ” ។ ចូរអានការសន្ទនាខាងក្រោម ។

ប្រធានអង្គប្រជុំ : ថ្ងៃនេះ យើងពិភាក្សាគ្នាអំពីទស្សនៈមួយគឺ ត្រូវប្រកាន់ឥរិយាបថល្អនៅពេលចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យផ្សេងៗ ។ តើមិត្តទាំងអស់យល់យ៉ាងណាដែរ ? បូរីធ្វើជាលេខាសម្រាប់កត់ត្រាយោបល់មិត្តយើងទាំងអស់គ្នាឱ្យបានសព្វគ្រប់ ។

ស្រីនាង : ទស្សនៈដែលថា " ត្រូវប្រកាន់ឥរិយាបថល្អនៅពេលចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យ " មានន័យថាត្រូវស្លៀកពាក់ឱ្យបានសមរម្យ មិនត្រូវស្លៀកពាក់ខើចលើ ខើចក្រោម ឬពាក់មួកក្នុងពិធីបុណ្យនោះទេ ។

ណារិន : ខ្ញុំយល់ថា មិនត្រូវស្រែកឡូឡា ឬរត់ឆ្វេចឆ្វាច ប្រឡែងគ្នាធ្វើឱ្យរំខានគេឡើយ ។

ស្រីនាង : ខ្ញុំសូមបន្ថែមមួយចំណុចទៀត នៅពេលព្រះសង្ឃទេសនា ឬសូត្រមន្តយើងមិនត្រូវនៅខាងក្រៅនោះទេ យើងត្រូវអង្គុយបត់ជើងសំពះ និងសូត្រធម៌ជាមួយចាស់ៗដែរ ។

ចំរ៉ុង : ទស្សនៈនេះត្រឹមត្រូវណាស់ ពីព្រោះថាប្រសិនបើអ្នកចូលរួមពិធីបុណ្យប្រកាន់ឥរិយាបថនេះបាន ពិតជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរគោរពទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរបានល្អ ។

ប្រធានអង្គប្រជុំ : ឆ្លងតាមការពិភាក្សានេះ ឃើញថាគ្នាយើងបានបញ្ចេញមតិល្អៗច្រើន ។ ខ្ញុំសូមធ្វើការបូកសរុបដូចតទៅនេះ ៖ នៅពេលចូលរួមពិធីបុណ្យប្រពៃណីខ្មែរ អ្នកចូលរួមត្រូវស្លៀកពាក់ឱ្យបានសមរម្យ ប្រកាន់អាកប្បកិរិយារម្យទមនិងចូលរួមក្នុងពិធីជាមួយចាស់ៗបើអាចធ្វើបាន ។

លំហាត់

ចូរធ្វើការពិភាក្សាក្នុងក្រុមតូចអំពីទស្សនៈមួយ"មិនត្រូវសើចសប្បាយនៅពេលចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យសព" ។

ក្នុងការពិភាក្សាត្រូវរៀបចំដូចខាងក្រោម ៖

- ជ្រើសរើសប្រធាននិងអ្នកកត់ត្រា
- ធ្វើការពិភាក្សាផ្តល់យោបល់ទាំងអស់គ្នា
- អ្នកកត់ត្រាត្រូវរាយការណ៍ដល់ក្រុម អំពីចំណុចសំខាន់ៗដែលបានកត់ ។

ការពណ៌នាអំពីពិធីផ្សេងៗ

ក. ការសិក្សាឧទាហរណ៍

ពិធីបុណ្យ៧ថ្ងៃ

តាមទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ ក្រោយពីនរណាម្នាក់បានទទួលមរណភាពគម្រប់៧ថ្ងៃ គ្រួសារសព តែងតែនាំគ្នាធ្វើពិធីបុណ្យមួយហៅថា " បុណ្យ៧ថ្ងៃ" ដើម្បីឧទ្ទិសកុសល ជូនអ្នកដែលទើបនឹងស្លាប់ទៅនោះ ។

មុនថ្ងៃចាប់ផ្ដើមធ្វើពិធីបុណ្យ អ្នកផ្ដើមបុណ្យបានអញ្ជើញភ្ញៀវជិតឆ្ងាយឱ្យមកចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យ ។ អ្នកខ្លះទៀត ទៅទិញសម្ភារៈផ្សេងៗសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងពិធីបុណ្យ ។ លុះដល់ព្រឹកថ្ងៃចាប់ផ្ដើមពិធី គេឃើញបងប្អូនញាតិមិត្តមកជួយរៀបចំសង់រោង បោសសម្អាត និងតុបតែងកន្លែងរៀបចំពិធី ។

លុះវេលារសៀល ជាពេលប្រារព្ធពិធីបុណ្យ អ្នកផ្ដើមបុណ្យបានមកឈរនៅខាងមុខរោង ដើម្បីរង់ចាំទទួលភ្ញៀវ ។ ពេលនេះ មានភ្ញៀវយ៉ាងច្រើនកុះករប្រកបដោយសម្លៀកបំពាក់សមរម្យតាមប្រពៃណីខ្មែរ មកចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យ ។ នៅពេលភ្ញៀវមកដល់ អ្នកផ្ដើមបុណ្យលើកដៃសំពះទទួល រីឯភ្ញៀវក៏លើកដៃសំពះតបវិញប្រកបដោយឥរិយាបថទន់ភ្លន់ ។ ភ្ញៀវទាំងអស់បាននាំមកនូវបច្ច័យនិងសម្ភារៈផ្សេងៗ សម្រាប់ចូលបុណ្យនិងពិសាភោជនាហារ ។

ក្រោយពីពិសាភោជនាហាររួច ភ្ញៀវខ្លះក៏ត្រឡប់ទៅលំនៅដ្ឋានវិញ ឯភ្ញៀវខ្លះនៅចូលរួមក្នុងពិធីសូត្រមន្តនិងស្ដាប់ធម៌ទេសនា ។ វេលាល្ងាចព្រះសង្ឃនិមន្តមកសូត្រមន្តរួចសម្ដែងធម្មទេសនា ។ ព្រឹកឡើងជាថ្ងៃបង្ហើយបុណ្យ គេរៀបចំចង្ហាន់ប្រគេនព្រះសង្ឃធ្វើពិធីបង្សុកូលនិងឧទ្ទិសកុសលជូនអ្នកដែលបានស្លាប់ទៅ ។ នៅចុងបញ្ចប់ អ្នកផ្ដើមបុណ្យថ្លែងអំណរគុណចំពោះភ្ញៀវទាំងអស់ដែលបានចូលរួម ។ ឯភ្ញៀវក៏លាទៅលំនៅដ្ឋានរៀងៗខ្លួនវិញ ។

១. ការសិក្សាពីគម្រោងសំណេរបែបពណ៌នា

ក្នុងការសរសេរអត្ថបទពណ៌នា គេត្រូវសរសេររៀបរាប់ឱ្យបានល្អិតល្អន់ តាំងពីដើមរហូតដល់ចប់ ដោយរៀបចំគំនិតឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមលំដាប់លំដោយ ។ ទម្រង់នៃសំណេរបែបពណ៌នានេះ ចែកចេញជាបីផ្នែកគឺ សេចក្ដីផ្ដើម តួសេចក្ដី និងសេចក្ដីបញ្ចប់ ។

ចូរពិនិត្យគម្រោងខាងក្រោម ៖

គម្រោងតែង

១. សេចក្ដីផ្ដើម

ពេលវេលា ទីកន្លែង ឈ្មោះពិធីបុណ្យ គោលបំណងនៃពិធីបុណ្យ

២. តួសេចក្ដី

មុនពេលចាប់ផ្ដើមពិធីបុណ្យ

- ការអញ្ជើញភ្ញៀវ
- ការរៀបចំផ្សេងៗ : ការបោសសម្អាត ធ្វើរោង ការតុបតែង

ពិធីបុណ្យ

- ការទទួលភ្ញៀវ
- ការសូត្រមន្តនិងសម្ដែងធម្មទេសនា
- ការវេរចង្ហាន់ប្រគេនព្រះសង្ឃនិងបង្សុកូល

ក្រោយពេលបុណ្យ

- ការថ្លែងអំណរគុណចំពោះភ្ញៀវ
- ការរៀបចំផ្សេងៗ

៣. សេចក្ដីបញ្ចប់

ចំណាប់អារម្មណ៍របស់អ្នកសរសេរចំពោះពិធីបុណ្យ ។

លំហាត់

ចូរអ្នកសរសេរអត្ថបទពណ៌នាអំពីពិធីបុណ្យអ្វីមួយដែលអ្នកធ្លាប់បានចូលរួម ។

មេរៀនទី

៧ តន្ត្រីនិងសិល្បៈបុរាណ

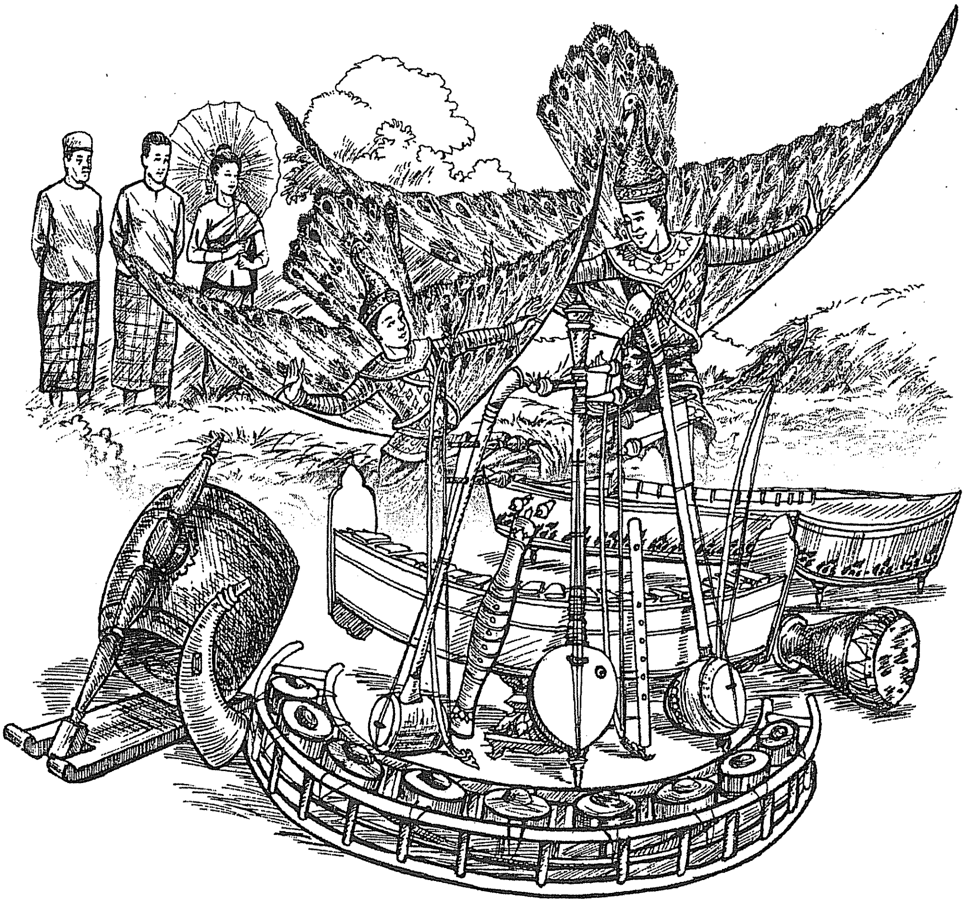

ខ្មែរយើងមានតន្ត្រី និងរបាំច្រើនប្រភេទណាស់ ។ តន្ត្រីខ្មែរមានភ្លេងខ្មែរ ភ្លេងអារក្សភ្លេងមហោរី ភ្លេងឆៃយ៉ាំជាដើម រីឯរបាំប្រពៃណីខ្មែរដែលគេនិយមលេងមានរបាំត្រុដិរបាំគោះអង្រែ របាំឃីកេ របាំឆៃយ៉ាំ របាំក្ងោក ។ល ។ តន្ត្រីនិងសិល្បៈទាំងនេះបំពេអារម្មណ៍មនុស្សឱ្យរីករាយ បន្ទាប់ពីធ្វើការនឿយហត់ ឬញ៉ាំងឱ្យបរិយាកាសក្នុងពិធីបុណ្យផ្សេងៗឱ្យមានភាពអធិកអធម ។

នៅក្នុងរូបភាពខាងលើ តើមានឧបករណ៍ភ្លេងអ្វីខ្លះ ? តើរបាំនេះមានឈ្មោះអ្វី ?

ការផ្ដល់ការណែនាំ

ដើម្បីបង្រៀនអ្នកណាម្នាក់ ឱ្យចេះធ្វើអ្វីមួយ អ្នកចាំបាច់ត្រូវផ្ដល់ការណែនាំដល់គេតាមរយៈសកម្មភាព ឬរូបភាព ទើបគេអាចធ្វើកិច្ចការនោះបាន ។ ក្នុងការផ្ដល់ការណែនាំគេប្រើពាក្យដំបូង បន្ទាប់មក បន្ទាប់មកទៀត និងចុងក្រោយ ឬទី១ ទី២ ទី៣... ។

ការណែនាំអាចធ្វើឡើងដោយការនិយាយផ្ទាល់មាត់ក៏បាន ដោយការសរសេរក៏បាន ។

ចូរពិនិត្យមើលការណែនាំអំពីការគូរផ្កាយ ខាងក្រោម ៖

- ដំបូង គូសរង្វង់មួយ រួចក្រិត ៥ ចំណុចលើរង្វង់ឱ្យមានចម្ងាយស្មើៗគ្នានិងសរសេរអក្សរ ក ខ គ ឃ ងនៅលើចំណុចក្រិតនោះ ។
- បន្ទាប់មក គូសបន្ទាត់ភ្ជាប់ពីចំណុច ក ទៅចំណុច គ រួច គ ទៅ ង ។
- បន្ទាប់មកទៀត គូសបន្ទាត់ភ្ជាប់ពីចំណុច ខ ទៅ ចំណុច ឃ រួចចំណុច ឃ ទៅចំណុច ក ។
- ទីបញ្ចប់ គូសបន្ទាត់ភ្ជាប់ពីចំណុច ខ ទៅ ចំណុច ង ។

តើការណែនាំនេះមានប៉ុន្មានជំហាន ? តើគេប្រើពាក្យអ្វីខ្លះ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីលំដាប់នៃការណែនាំ ?

លំហាត់

ចូរអានការណែនាំខាងក្រោម ៖

- តើការណែនាំនេះមានប៉ុន្មានជំហាន ?
  . ជំហានទី១ គេឱ្យធ្វើអ្វី ? ជំហានទី២ គេឱ្យធ្វើអ្វី ? ជំហានទី៣... ?
- តើការណែនាំនេះនិយាយអំពីអ្វី ?
  . ដំបូងលើកដៃឆ្វេងឡើងលើ បោះជើងស្ដាំទៅមុខ ។
  . បន្ទាប់មកដាក់ដៃឆ្វេងចុះរួចជីប ។
  . បន្ទាប់មកទៀតលើកដៃស្ដាំឡើង បោះជើងឆ្វេងទៅមុខ ។
  . ទីបញ្ចប់ដាក់ដៃស្ដាំចុះជីប រួចលើកដៃឆ្វេងឡើង បោះជើងស្ដាំទៅមុខ (សាដើម) ។

របាំក្ងោក

របាំក្ងោក ជារបាំមួយប្រភេទដែលប្រជាជននៅខេត្តប៉ៃលិននិយមលេង ។ អ្នកសម្តែងរបាំនេះមានពីរនាក់ ម្នាក់ដើរតួក្ងោកប្រកបដោយសម្លៀកបំពាក់ និងពាក់ស្លាបដូចសត្វក្ងោក ហើយម្នាក់ទៀតដើរតួព្រានព្រៃដែលនៅដៃមានស្នា និងបំពង់ព្រួញព្យួរពីក្រោយខ្នង ។ កាលណាក្រុមរបាំស្លៀកពាក់តែងតួរួច គេមកជួបជុំគ្នានៅត្រង់កន្លែងដែលបានរៀបចំទុក ។ ដើម្បីសម្តែងរបាំនេះ អ្នកលេងត្រូវធ្វើតាមការណែនាំខាងក្រោម ៖

ដំបូង អ្នកវាយស្គរចាប់បន្លឺមុនគេ រួចវង់ភ្លេងទាំងមូលចាប់ប្រគំឡើងព្រមគ្នា ។

បន្ទាប់មក អ្នកដើរតួក្ងោកអង្គុយលុតជង្គង់នៅលើតុមួយខ្ពស់ ដៃទាំងពីរប្រណមទំនងជាកំពុងភាវនាធម៌ ។

បន្ទាប់មកទៀត ក្ងោកលោតចុះមកដី កាងដៃ ត្រដាងស្លាប ហើយបត់រលាស់មានសណ្ឋានដូចជាក្ងោកហើរ ជើងទាំងពីរលោតបន្តើរៗជាចង្វាក់រាំវែ្ឆលជុំវិញទីកន្លែង ។ យូរៗម្តងធ្វើជាលោតផ្អើលៗ កន្ត្រៀងផ្អង ឆ្វេង ស្តាំ ដៃរលាស់ បង់បោយ រេចុះ រេឡើងតម្រូវតាមចង្វាក់ភ្លេង ។

បន្ទាប់ពីនោះ ព្រានដើរលោតៗជាចង្វាក់រាំតាមភ្លេង ភ្នែកគន់រំពៃឆ្វេង ស្ដាំ ហើយធ្វើកាយវិការជាភ្ញាក់ ទុចង៉ក់ព្រោះឃើញក្ងោកនៅពីមុខ ។

បន្ទាប់ពីនោះមកទៀត ព្រានទាញស្នាមកដាក់លើស្មា ផ្ទៀងកម្ទាង ហើយហូតយកព្រួញមួយមកផ្គង សម្រួលលើចង្កូរស្នា បំបែរចុងតម្រង់ទៅរកក្ងោក ។ ព្រានធ្វើជាតម្លោះកៃឱ្យព្រួញធ្លាក់ទៅដី តែមិនត្រូវក្ងោកទេ ។ ព្រានស្ទុះស្មាដោយក្ដៅចិត្ត ព្រោះបាញ់មិនត្រូវក្ងោក រីឯក្ងោក នៅតែរេរាំធ្វើព្រងើយ ។

ទីបញ្ចប់ ព្រានឃើញក្ងោកភ្លេចខ្លួន ក៏លបបាញ់ក្ងោក តែព្រួញជ្រុះទៅដីដូចមុនទៀត ។ ព្រានបញ្ចេញកាយវិការអស់សង្ឃឹមសាជាថ្មី ។

ចំណែកភ្លេង ត្រូវផ្លាស់ប្ដូរបទតាមឆាករឿង ដូចជាពេលក្ងោកចេញពង់លើតុ ភ្លេងលេងចង្វាក់យឺតបង្គួសៗ ។ ពេលតួព្រានព្រៃចេញ ភ្លេងរោទិ៍យ៉ាងញាប់ គួរឱ្យរន្ធត់ដល់ពេលព្រានបាញ់ខុស ភ្លេងលេង ចង្វាក់ធម្មតា។

សំណួរ

១. តើអត្ថបទខាងលើនិយាយអំពីអ្វី ?

២. តើការណែនាំក្នុងអត្ថបទនេះ មានប៉ុន្មានជំហាន ?

៣. តើជំហានទី១ ទី២ ទី៣... គេតម្រូវឱ្យសម្ដែងធ្វើអ្វីខ្លះ ?

លំហាត់

ក. ចូរស្រង់គុណនាមចង្អុលនៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

ខ. ចូរស្រង់នាម និងកិរិយាឱ្យបានប្រាំពាក្យក្នុងមួយមុខ ។

គ. ចូររកពាក្យសួរដូចនឹងពាក្យ “គួរ” ។

សារ៉ាវ៉ាន់

សំណួរ

១. តើអត្ថបទនេះ និយាយអំពីអ្វី ?

២. តើក្បាច់រាំសារ៉ាវ៉ាន់ មានប៉ុន្មានជំហាន ?

៣. តើជំហានទី១ត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ?

៤. តើជំហានទី២ត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ?

៥. ជំហានបន្ទាប់មកទៀតត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ?

៦. ជំហានចុងក្រោយត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ?

7

សព្វនាមសំណួរ

ចូរអានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ហើយរកសព្វនាមសំណួរនៅក្នុងល្បះនីមួយៗ ។

ឧទាហរណ៍ ៖

១. តើអ្នកណាជាអ្នកផ្ដើមធ្វើបុណ្យនេះ ?

២. តើនរណាខ្លះបានចូលរួមក្នុងពិធីបុណ្យនេះ ?

៣. តើអ្នកណាខ្លះចេះរាំ ?

៤. តើយើងត្រូវការអ្វីខ្លះ សម្រាប់ប្រគេនព្រះសង្ឃ ?

៥. តើមានអ្វីឱ្យខ្ញុំជួយទេ ?

៦. តើអ្នកចិញ្ចឹមស្អីខ្លះ ?

ពាក្យ“នរណាខ្លះ អ្នកណា អ្នកណាខ្លះ អ្វីខ្លះ អ្វី ស្អី” ជាសព្វនាមសំណួរ ។

> សព្វនាមសំណួរ ជាពាក្យសម្រាប់សួរអំពីមនុស្ស សត្វ វត្ថុ ។

សព្វនាមសំណួរមាន ៖

សម្រាប់មនុស្ស ៖ អ្នកណា នរណា អ្នកណាមួយ នរណាមួយ អ្នកណាខ្លះ នរណាខ្លះ ។

សម្រាប់សត្វ ៖ ស្អី ស្អីខ្លះ ។

សម្រាប់វត្ថុ ៖ អី អ្វី អ្វីមួយ អ្វីខ្លះ ។

លំហាត់

ក. ចូររកសព្វនាមសំណួរនៅក្នុងល្បះខាងក្រោម ។

១. តើអ្នកណាខ្លះទៅមើលសិល្បៈយប់នេះ ?

២. តើអ្នកចូលចិត្តអ្វីខ្លះ ?

៣. តើឯងជាអ្នកណា ?

៤. តើឯងខំរៀនដើម្បីអ្វី ?

៥. តើសៀវភៅទាំងនេះជារបស់អ្នកណា ?

ខ. ចូរបង្កើតល្បះឱ្យបាន៣ដោយប្រើសព្វនាមសំណួរ ។

គ. ចូរបំពេញល្បះដោយប្រើសព្វនាមសំណួរ ។

១. តើគាត់ឱ្យរង្វាន់ទៅ... ?

២. តើ... ស៊ីស្មៅ ?

៣. តើលោកត្រូវការ... ?

៤. តើ... ចូលរួមក្នុងការសម្ដែងល្ខោននេះ ?

៥. តើវាជ្រុះបាត់... ?

របាំត្រុដិ

របាំត្រុដិជារបាំប្រពៃណីមួយបែប ដែលគេឃើញមាននៅក្នុងខេត្តសៀមរាប និងនៅកន្លែងខ្លះដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់នឹងខេត្តនេះ ។ តាមព័ត៌មានខ្លះថា របាំត្រុដិមានប្រភពបែបរឿងនិទានខ្លះថា របាំនេះមានប្រភពបែបជំនឿរបស់អ្នកស្រុកទៅវិញ ។ ទោះបីមានប្រភពពីណាក៏ដោយ ក៏របាំត្រុដិនៅតែមានរបៀបលេងដូចគ្នាដដែល ។ របាំនេះ

មានតួសម្តែងច្រើន ហើយតួសំខាន់ៗ មានតួប្រើស ទន្សោង ក្ងោក និងមានឧបករណ៍ភ្លេងជាច្រើនដូចជា កញ្ឆារ ចង្រ្កង់ដំបែ ចង្រ្កង់រ៉ូង ស្គរ ប៉ីពក ទ្រអ៊ូ ទ្រសោ និងដងសន្ទូចរីងគ្រឿងតុបតែងតួមានមុខត្លុក មកុដ ស្នែងប្រើស ស្នែងទន្សោង កន្ទុយក្ងោក ក្រចក ។ល ។

ពាក្យ " ត្រុដិ" ជាភាសាសំស្រ្កឹត ប្រែថា"ការផ្តាច់" គឺសំដៅការកាត់ផ្តាច់ឆ្នាំចាស់ចូលឆ្នាំថ្មី ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ទើបគេច្រើនលេងរបាំត្រុដិនៅពេលចូលឆ្នាំខ្មែរ ដើម្បីជូនពរសព្ទសាធុការជ័យមង្គលដល់អ្នកស្រុកក្នុងឱកាសចូលឆ្នាំថ្មី ។ ប៉ុន្តែពេលខ្លះ គេលេងរបាំនេះសុំទឹកភ្លៀង នៅពេលដែលក្នុងភូមិស្រុកជួបប្រទះគ្រោះរាំងស្ងួតផងដែរ ។

តាមការស្រាវជ្រាវបានបញ្ជាក់ថា របាំត្រុដិកើតចេញពីជនជាតិសំរែ ។ ជនជាតិនេះ ច្រើនរស់នៅក្បែរភ្នំគូលែន និងនៅភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាប ។ សព្វថ្ងៃ ពួកសំរែបានរលាយចូលជាមួយនឹងខ្មែរ ហើយរស់នៅម្តុំអង្គរវត្ត ។ តាមពាក្យតំណាលពីសម័យបុរាណ វង់ត្រុដិរបស់ជនជាតិសំរែប្រារព្ធឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដើម្បីថ្វាយព្រះពរសិរីសួស្តីជ័យមង្គលដល់ព្រះរាជាខ្មែរដែលគង់នៅក្រុងអង្គរ ។ ដូច្នេះ ហើយបានជាអ្នកស្រុកសៀមរាប តែងតែលេងរបាំនេះរហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។

(សម្រួលពីរបាំប្រជាប្រិយរបស់ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ)

សំណួរ

១. តើរបាំត្រុដិមានប្រភពមកពីជនជាតិណា ? នៅក្នុងខេត្តណា ?

២. តើគេលេងរបាំត្រុដិនៅពេលណាខ្លះ ?

៣. តើគេលេងរបាំនេះដើម្បីអ្វី ?

៤. តើរបាំនេះមានតួសំខាន់ៗអ្វីខ្លះ ?

៥. តើមានឧបករណ៍អ្វីខ្លះនៅក្នុងរបាំត្រុដិ ?

លំហាត់

ក. ចូរប្រាប់ន័យដូចរបស់ពាក្យនៅខាងដើមជួរ ដោយជ្រើសរើសចម្លើយមួយ ។

១. ត្រុជិ ៖

☐ ការភ្ជាប់ ☐ ការផ្តាច់ ☐ ការជូនពរ ។

២. ឧបករណ៍ ៖

☐ គ្រឿងចាំបាច់ ☐ គ្រឿងប្រើប្រាស់ ☐ គ្រឿងប្រកបផ្សំគ្នា ។

ខ. ចូរផ្គូផ្គងពាក្យមានន័យផ្ទុយគ្នាខាងក្រោម ។

១. មង្គល	ក. ស្លាប់
២. តួសំខាន់	ខ. អពមង្គល
៣. បុរាណ	គ . សម័យបច្ចុប្បន្ន
៤. រស់	ឃ. តួបន្ទាប់បន្សំ ។

គ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ “សព្វ នៅ” ។

សំណេរ

តើអ្នកស្គាល់ឧបករណ៍តន្ត្រីអ្វីខ្លះ ?

ចូរអ្នកគូរឧបករណ៍តន្ត្រីដែលអ្នកពេញចិត្តឱ្យបានចំនួន ៣ រួចសរសេរឈ្មោះនៅខាងក្រោមរូបនីមួយៗ និងសរសេរអំពីរបៀបប្រើឧបករណ៍ទាំងនោះ ។

ការផ្ដល់ការណែនាំ

សុខាបានគូររូបភាពងាយៗពីរ គឺរូបមុខមនុស្ស១ និងរូបផ្លែឈូក១ ។ សុខាបានលាក់រូបនោះ ហើយនាងប្រាប់សុភីឱ្យគូររូបនោះតាមការណែនាំរបស់នាង ។ ខាងក្រោមនេះ ជារូបភាពដែលនាងបានគូរ ។

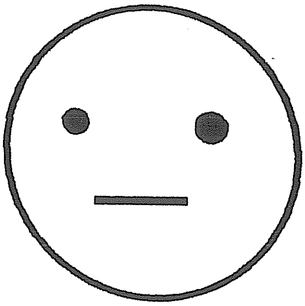

រូបទី១

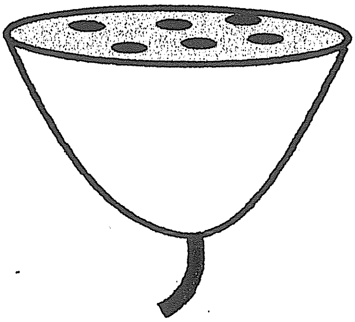

រូបទី២

សុខាបានផ្ដល់ការណែនាំដូចខាងក្រោម ៖

ដំបូង : គូររង្វង់មួយ ។ (រូបទី១)

បន្ទាប់មក : គូសគំនូសត្រង់មួយនៅក្នុងរង្វង់ ចម្ងាយ២ ភាគ ៣ពីផ្នែកខាងលើនៃរង្វង់ ។

ទីបញ្ចប់ : ដៅចំណុចពីរ នៅពីលើគំនូសត្រង់ ចំណុចទាំងពីរនេះ ត្រូវឱ្យឃ្លាតពីគ្នាបន្តិច ហើយមានចម្ងាយ១ភាគ ៣ ពីផ្នែកខាងលើនៃរង្វង់ ។

ដំបូង : គូររូបរាងពងក្រពើផ្ដេកមួយ ។ (រូបទី២)

បន្ទាប់មក : គូសបន្ទាត់ពីចុងសងខាងគំនូសពងក្រពើមកក្រោម

បន្ទាប់មកទៀត : គូសខ្សែស្រប ២ភ្ជាប់ពីចំណុចកណ្ដាលមកក្រោមឱ្យមានរាងកោង មកជួបគ្នាត្រង់ចំណុចកណ្ដាលមួយ ។

ទីបញ្ចប់ : ចុចចំណុចឱ្យបានច្រើននៅក្នុងរាងពងក្រពើ ។

នៅពេលសុភីគូររូបរួចរាល់ សុខាពិនិត្យការណែនាំឡើងវិញ ហើយសរសេរការណែនាំនោះឱ្យសុភីអាន ហើយធ្វើតាមម្ដងទៀត ។

លំហាត់

ចូរអ្នកចាប់គូ ហើយម្នាក់ជាអ្នកគូររូបភាពងាយៗមួយ ឬពីរនៅលើក្រដាស រួចលាក់រូបនោះ កុំឱ្យដៃគូអ្នកឃើញ ។ បន្ទាប់មក អ្នកត្រូវផ្តល់ការណែនាំផ្ទាល់មាត់អំពីរូបភាពនោះ ឱ្យដៃគូអ្នកគូរតាម ។ នៅពេលដៃគូអ្នកគូររួច អ្នកត្រូវពិនិត្យមើលថា តើការណែនាំរបស់អ្នកត្រឹមត្រូវ ឬទេ ។ តមកទៀត អ្នកត្រូវសរសេរការណែនាំនោះ ហើយឱ្យដៃគូអាន ហើយធ្វើតាមម្តងទៀត ។

ការណែនាំច្រើនជំហាន

ចូរអានអត្ថបទដែលផ្តល់ការណែនាំអំពីរបៀបលេង "ល្បែងគោះត្រឡោក" ។ ល្បែងគោះត្រឡោក ជាល្បែងម្យ៉ាងដែលគេលេងក្នុងពេលណាក៏បាន ។ អ្នកលេងមានតែម្នាក់គត់ ។ មុននឹងលេង គេយកត្រឡោកល្អ២ ទំហំប៉ុនគ្នាមកកាន់នឹងដៃស្តាំ១ ឆ្វេង១ ហើយគេអង្គុយ ឬឈរគោះប្រជល់គ្នាតាមចង្វាក់មាន៧ គឺ ៖

ទី១ គោះលើក្បាល

ទី២ គោះខាងមុខ

ទី៣ គោះខាងក្រោមឃ្លៀកស្តាំ

ទី៤ គោះខាងក្រោមឃ្លៀកឆ្វេង

ទី៥ គោះខាងក្រោមជើងស្តាំ

ទី៦ គោះខាងក្រោមជើងឆ្វេង

ទី៧ គោះខាងក្រោយខ្នង រួចចាប់គោះពីទី១ សាជាថ្មី ។

លំហាត់

ក. ចូរអ្នកសរសេរអត្ថបទខ្លីដែលផ្តល់ការណែនាំឱ្យធ្វើអ្វីមួយ ។

   ១. របៀបលេងល្បែងកម្សាន្តណាមួយ ។

ខ. ចូរអ្នកចាប់ដៃគូ ហើយពិភាក្សាសរសេរឈ្មោះឧបករណ៍ភ្លេងដែលគេប្រើក្នុងវង់ភ្លេងពិណពាទ្យ ។

គ. ចូរប្រាប់ឈ្មោះឧបករណ៍ភ្លេងដែលគេប្រើក្នុងរបាំឆៃយ៉ាំ។

ឃ. តើអ្នកចេះរបាំអ្វីខ្លះ ? ចូររាប់ឈ្មោះរបាំទាំងនោះ ។ តើរបាំនោះគេនិយមរាំនៅពេលណាខ្លះ ?

ង. ចូរអ្នកចាប់ដៃគូហើយគូររូបស្គរ ១ រួចសរសេររៀបរាប់អំពីស្គរនោះ ។

ច. ចូរអ្នកសរសេរការណែនាំតាមលំដាប់រូបភាពខាងក្រោម ៖

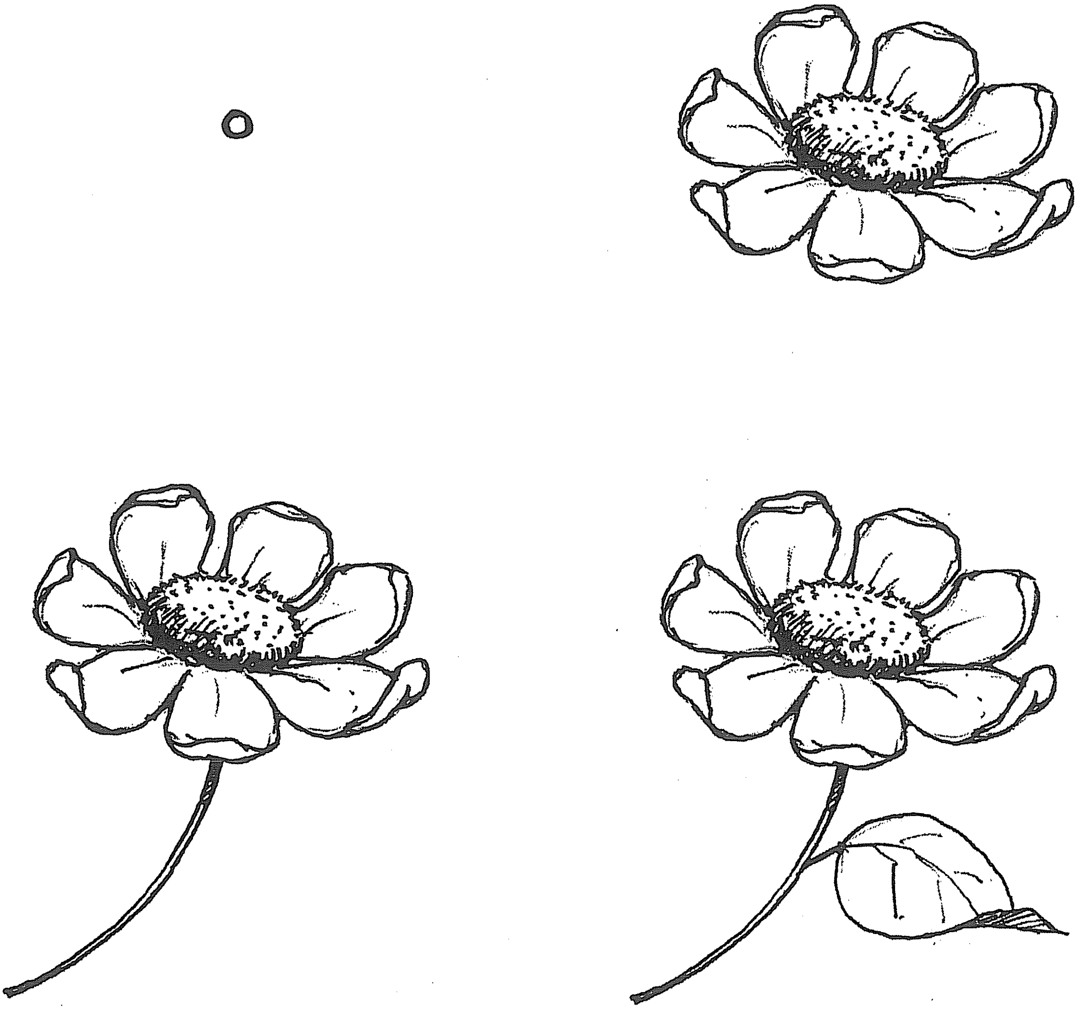

មេរៀនទី

៨ ជំនឿនិងសាសនា

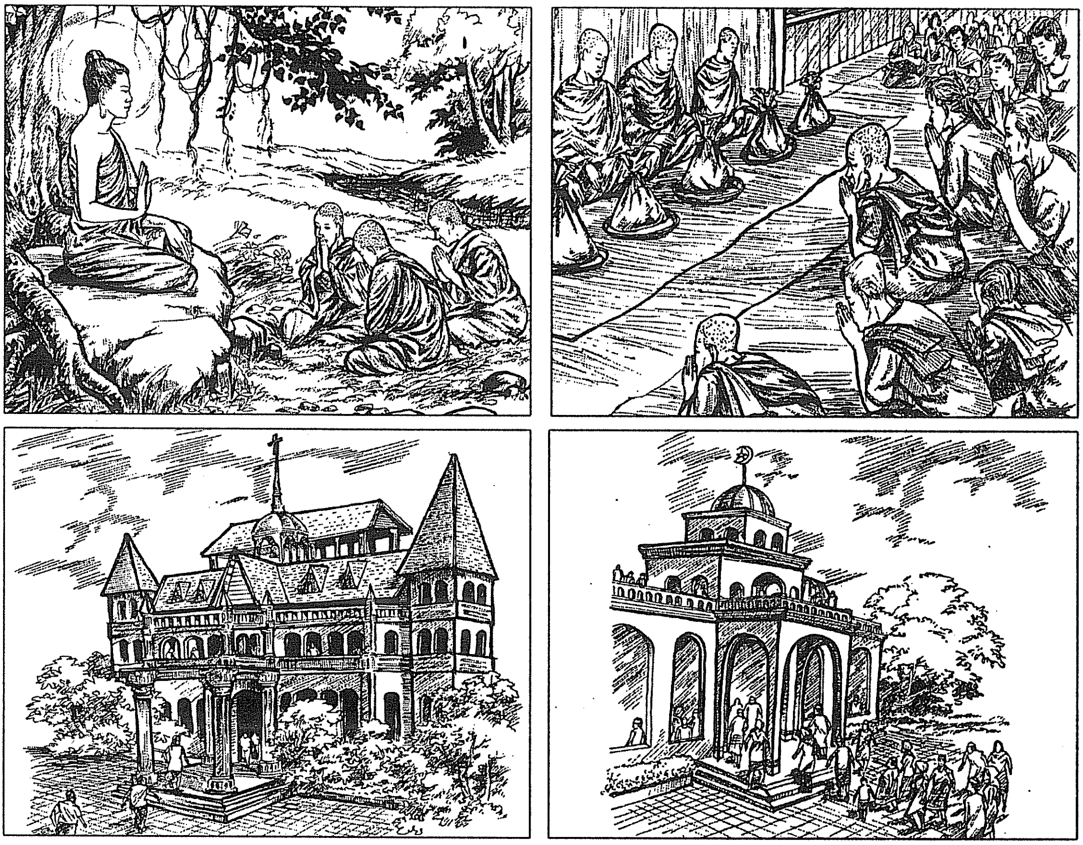

នៅលើលោកយើងនេះ មានច្រើនជាតិសាសន៍ណាស់ រីឯជំនឿនិងសាសនា ក៏មានច្រើនបែបច្រើនយ៉ាងដែរ ។ ដោយឡែក ប្រទេសកម្ពុជាយើងបានប្រកាន់យកសាសនាព្រះពុទ្ធជាសាសនារបស់រដ្ឋ គឺជាសាសនាដែលប្រជាជនខ្មែរភាគច្រើនគោរពបូជាតាំងពីបុរាណកាលមក ។ ប៉ុន្តែជនជាតិផ្សេងៗដែលរស់នៅលើទឹកដីកម្ពុជា មានសិទ្ធិពេញលេញក្នុងការជឿ និងគោរពសាសនាតាមទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីរបស់ជនជាតិខ្លួនផងដែរ ។

ពាក្យន័យដូចនិងពាក្យន័យផ្ទុយ

គេអាចយល់ន័យពាក្យពិបាកបានតាមរយៈពាក្យដទៃទៀតដែលមានន័យដូច ឬប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ឬពាក្យដែលមានន័យផ្ទុយគ្នា។ ពេលខ្លះ គេប្រើពាក្យពីរដែលមានន័យដូចគ្នា ឬមានន័យផ្ទុយគ្នានៅក្នុងល្បះតែមួយ ឬល្បះពីរក្បែរគ្នាដើម្បីពន្យល់ន័យពាក្យណាមួយនៅក្នុងល្បះនោះ ។

ក. ពាក្យន័យដូច

ចូរអានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ៖

១. ពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យ"សឹង"គឺគេង ដេក សម្រាន្ត ផ្ទំ ។

២. ពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យ"ព្រះពាយ"គឺ ខ្យល់ ជំនោរ វាយោ វាតា ។

៣. ពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យ"កម្ម"គឺ"អំពើ" ។

៤. លោកអាចារ្យអញ្ជើញមកដល់មួយស្របក់ ទើបព្រះសង្ឃនិមន្តមកដល់ ។

ពាក្យន័យដូច ជាពាក្យដែលមានន័យដូច ឬប្រហាក់ប្រហែលគ្នា តែមានសំណួរ(សូរសំឡេង)និងសំណេរខុសគ្នា ។

ខ. ពាក្យន័យផ្ទុយ

ចូរអានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ៖

១. ពាក្យន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ"បុណ្យ"គឺ"បាប" ។

២. ពាក្យន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ"មិត្ត"គឺ"សត្រូវ" ។

៣. ពាក្យន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ"គង់វង្ស"គឺ"សាបសូន្យ" ។

៤. ព្រះពុទ្ធសាសនាដឹកនាំមនុស្សឱ្យបានសុខ រួចផុតពីទុក្ខកង្វល់ផ្សេងៗ ។

ពាក្យន័យផ្ទុយ ជាពាក្យដែលមានន័យផ្ទុយគ្នា ។

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យខាងដើមជួរ ដោយគូសសញ្ញា ✓ ក្នុងប្រអប់ខាងមុខចម្លើយត្រឹមត្រូវ ។

១. ប្រព្រឹត្ត ៖ ☐ ចូលចិត្ត ☐ ធ្វើតាម ☐ ប្រឹងប្រែង

២. ប្រហារ ៖ ☐ ខឹង ☐ ចង ☐ សម្លាប់

៣. គន្លង ៖ ☐ លំអាន ☐ របង ☐ ព្រំប្រទល់ ។

ខ. ចូររកពាក្យពីរដែលមានន័យដូចគ្នានៅក្នុងជួរនីមួយៗ ។

១. ត្រកាល ៖ ប្រសើរ ប្រយ័ត្ន ថ្លៃថ្លា

២. ដេរដាស ៖ ប្រញ៉ិក ពាសពេញ រីវក់

៣. ប្រមាញ់ ៖ បៀតបៀន ប្រមាថ ប្រមូល ។

គ. ចូររកពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យខាងដើមជួរ ដោយគូសសញ្ញា✓ ក្នុងប្រអប់មុខចម្លើយត្រឹមត្រូវ ។

១. សាមគ្គី ៖ ☐ រួបរួម ☐ បែកបាក់ ☐ វៀចវេរ

២. អ៊ូអរ ៖ ☐ ខ្វល់ខ្វាយ ☐ មមាញឹក ☐ ស្ងប់ស្ងាត់ ។

ឃ. ចូររកពាក្យដែលមានន័យផ្ទុយគ្នានឹងពាក្យនៅក្នុងជួរនីមួយៗ ។

១. បុរាណ យូរ សម័យ ចាស់

២. សរសើរ បន្ទុះបង្អាប់ ញញើត កោតក្រែង

៣. អន់ថយ ដុះដាល រួសរាយ ជឿនលឿន

៤. ទុកចិត្ត ប្រយ័ត្ន ធ្វេសប្រហែស ជឿជាក់

៥. ហូរហៀរ ចង្អៀត ញឹកញាប់ ម្ដងម្កាល ។

ព្រះពុទ្ធសាសនា

ចូរអានអត្ថបទកំណាព្យ រួចឆ្លើយនឹងសំណួរ ។

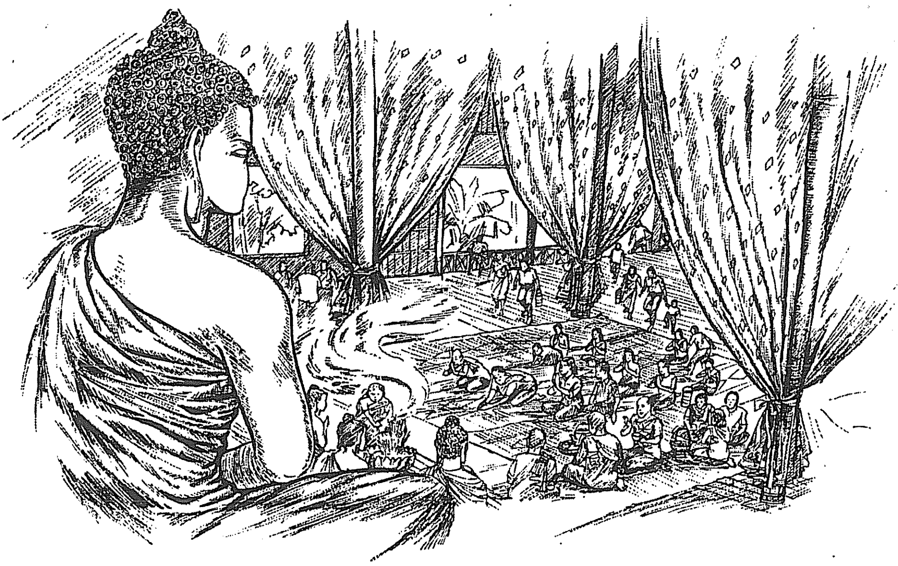

(បទពាក្យប្រាំពីរ)

នៅក្នុងលោកមានច្រើនសាសនា	ដែលមានសក្តាពន់ប្រមាណ
ល្បីល្បាញរន្ទឺគ្រប់ទីឋាន	កម្ពុជាយើងបានប្រកាន់យក ។
ព្រះពុទ្ធសាសនាធ្វើជាយាន	ទុកធ្វើជាស្ពានជាជម្រក
សិរីសួស្តីនឹងតាមមក	ព្រោះយើងបានជ្រកគ្រប់ៗប្រាណ ។
ព្រះអង្គទូន្មានប្រៀនប្រដៅ	ដល់អស់កូនចៅសព្វទីឋាន
ចៀសវាងសម្លាប់សត្វឱ្យបាន	នោះយើងសុខសាន្តមិនមានកម្ម ។
ប្រព្រឹត្តអំពើសុចរិតល្អ	តាំងចិត្តស្មោះសរជាប្រចាំ
កុហកបោកប្រាស់កើតក្តីក្តាំ	កុំមើលបំណាំចាំជួយគ្នា ។
កុំសេពគ្រឿងញៀនឬសុរា	កុំជក់កញ្ឆានាំវេទនា
កុំកាប់សម្លាប់ប្រមាថគ្នា	កុំលេងប៉ោបៀខាតធនធាន ។
សាសនាដទៃគេគោរព	យើងក៏មិនស្អប់មិនបៀតបៀន
បន្តុះបង្អាប់ឬបំពាន	ជីវិតរស់រានមានក្តីសុខ ។

សំណួរ

១. តើនៅលើលោកយើងមានសាសនាអ្វីខ្លះ ?

២. តើប្រទេសកម្ពុជាប្រកាន់យកសាសនាអ្វី ?

៣. តើសាសនាព្រះពុទ្ធប្រដៅមនុស្សឱ្យធ្វើអ្វីខ្លះ និងមិនឱ្យធ្វើអ្វីខ្លះ ?

៤. ហេតុអ្វីបានជាយើងមិនត្រូវស្អប់ខ្ពើមសាសនាដទៃ ?

លំហាត់

ក. ចូរពន្យល់ន័យរបស់ពាក្យ " សាសនា យាន សុចរិត " ដោយជ្រើសរើសចម្លើយមួយត្រឹមត្រូវ ។

១. សាសនា ៖

☐ ពាក្យទេសនា ☐ ពាក្យឃោសនា ☐ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។

២. យាន ៖

☐ គ្រឿងប្រើប្រាស់ ☐ គ្រឿងដឹកនាំ ☐ គ្រឿងបរិភោគ ។

៣. សុចរិត ៖

☐ ចរិតខិលខូច ☐ ចរិតស្លូត ☐ ចរិតល្អ ។

ខ. ចូររកពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យ ៖ "ជម្រក សេព សាង" ។

គ. ចូររកពាក្យន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖ ល្បីល្បាញ សុចរិត សុខសាន្ត ។

ឃ. តើអត្ថបទកំណាព្យខាងលើនិយាយអំពីអ្វី ? ចូរជ្រើសរើសចម្លើយសមស្របមួយ ។

១. ☐ ការអប់រំតាមសាសនានានា

២. ☐ ការអប់រំតាមពុទ្ធសាសនា

៣. ☐ ការរើសអើងសាសនាផ្សេងៗ ។

សំណេរ

ចូរអានវគ្គកាព្យខាងក្រោម រួចជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់សម្រាប់យកទៅបំពេញក្នុងចន្លោះវគ្គកាព្យ ឱ្យមានន័យនិងចំណាប់ចួនបានត្រឹមត្រូវ ។

រ៉ាយរ៉ាប់	ស្ងួនភ្ងា	ភ្នំបិណ្ឌ	ក្បួន	ពិធី	អលង្គី

ខ្មែរមានជំនឿលើបុណ្យបាប ទើបវាមិនសាបរលាបសូន្យ
ខ្មែរខំធ្វើបុណ្យដែលជា ... សម្រាប់សណ្តូនទៅជាតិមុខ ។
បុណ្យមាឃឬវិសាខបូជា ហៅកូន ... រក្សាទុក
កូនអើយកត់ត្រាជាទំនុក ត្រូវរក្សាទុកបុណ្យសាសនា ។
បុណ្យចូលវស្សាបុណ្យ ... និងបុណ្យកឋិនចេញវស្សា
បុណ្យបច្ច័យបួនបុណ្យឆ្លងដារ ជុំញាតកាផ្កាសាមគ្គី ។
មានបុណ្យច្រើនទៀតត្រូវ ... កូនត្រូវត្រងត្រាប់តាមគម្ពីរ
ខ្មែរតែងប្រារព្ធធ្វើ ... ចូលឆ្នាំ... តរៀងមក ។

១ អ្នកបួសតាមពុទ្ធសាសនា (បទកាកគតិ)

ចូរប្អូនស្តាប់កំណាព្យ និងសរសេរបំពេញខ្លឹមសារកំណាព្យនៅពេលកំពុងស្តាប់ ។

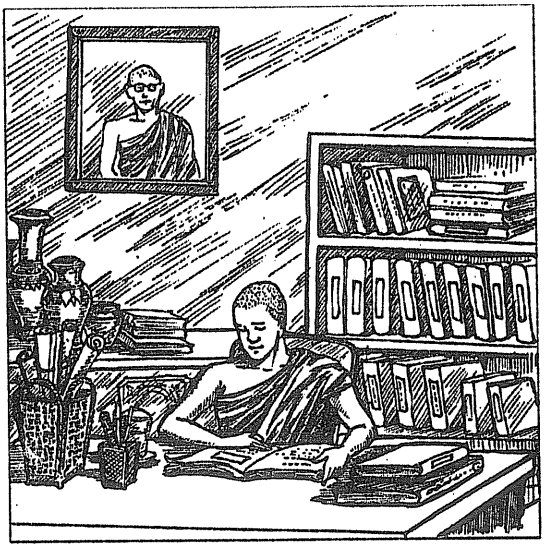

តាំងពីដូនតា ខ្មែរជឿ... សមណគោតម
ព្រះអង្គនាំផ្លូវ ដើរទៅឧត្តម ប្រកាន់ក្រឹត្យ...
ល្បីគ្រប់ទិសទី ។

ខ្មែរឱ្យកូនបួស ជាព្រះសង្ឃព្រោះ តាមប្រពៃណី
បួសដើម្បីសង គុណលោកទាំង... និងតួ.......
ថែពុទ្ធសាសនា ។

បើបានបួសហើយ អ្នកកុំ........ កុំឱ្យមុសា
គោរពព្រះធម៌ ព្រះពុទ្ធផង... រៀនសូត្រធម៌...
ព្រះត្រៃបិដក ។

លះបង់កិលេស កាមគុណដែល... ដូចព្យុះបោក...
កម្ចាត់មោហោ ទោសោ....... កុំឱ្យរំលង់រំរក់
ជាប់ក្នុងអាត្មា ។

កុំបួសលេងៗ បួសធ្វើជា... បួសនាំខូច...
បាត់បង់ជំនឿ ព្រះពុទ្ធ...... បួសមិនជ្រះ...
បួសសន្សំទ្រព្យ ។

សំណួរ

១. តើខ្មែរយើងមានជំនឿលើសាសនាអ្វី ?
២. តើខ្មែរយើងឱ្យកូនប្រុសកោរសក់បួសដើម្បីអ្វី ?
៣. ដើម្បីរក្សាពុទ្ធសាសនា តើអ្នកបួសធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ ?
៤. តើតាមជំនឿអ្នកបួសគោរពតាមពុទ្ធឱវាទត្រឹមត្រូវនឹងទៅកើតនៅទីណា ?

លំហាត់

ចូរកត់ត្រាគំនិតសំខាន់ៗ នៅក្នុងកំណាព្យ ។

សព្វនាមចង្អុល

ចូរអានល្បះខាងក្រោមនេះ ពាក្យមានគំនូសពីក្រោមជាសព្វនាមចង្អុល ។

១. នេះជាព្រះវិហារ ។ នោះជាសាលាឆាន់ ។

២. ខ្ញុំបានទិញរូបចម្លាក់ព្រះពុទ្ធពីរអង្គ ។ នេះជារូបព្រះពុទ្ធទើបតែប្រសូត ឯនោះជារូបព្រះពុទ្ធចូលព្រះនិព្វាន ។

៣. ពេលចូលវិហារ ជនជាតិអ៊ីស្លាមស្លៀកសារុង និងពាក់មួកកន្ទិប ។ នេះជាទំនៀមទម្លាប់របស់ពួកគេ ។

៤. មានសៀវភៅពីរនៅលើតុ : អានេះជារបស់ខ្ញុំ ។ អានោះជារបស់ឯង ។

៥. បណ្ដាជាងទាំងពីរនាក់នេះ អ្នកនេះប្រសប់ជាងអ្នកនោះ ។

ពាក្យ"នេះ នោះ"ក្នុងល្បះទី១ និងទី២ ជាពាក្យចង្អុលបង្ហាញ ។ គេប្រើក្នុងពេលកំពុងនិយាយ ។

ពាក្យ"នេះ"ក្នុងល្បះទី៣ ជំនួសល្បះដែលគេនិយាយខាងដើម ។

ពាក្យ" អានេះ" " អានោះ" ក្នុងល្បះទី៤ សម្រាប់ផ្លាស់កន្សោមនាមវត្ថុ ។

ពាក្យ" អ្នកនេះ" " អ្នកនោះ" ក្នុងល្បះទី៥ សម្រាប់ផ្លាស់កន្សោមនាមមនុស្ស ។

> សព្វនាមចង្អុល គឺជាពាក្យសម្រាប់ចង្អុលបង្ហាញអ្វីមួយ ឬជំនួសកន្សោមនាម ឬល្បះដែលគេបាននិយាយពីមុខ ។

កំណត់ចំណាំ សព្វនាមចង្អុលមានពីរយ៉ាងគឺ ៖

- ពាក្យ "នេះ" សម្រាប់បង្ហាញអ្វីដែលនៅជិត ។
- ពាក្យ "នោះ" សម្រាប់បង្ហាញអ្វីដែលនៅឆ្ងាយ ។

សព្វនាមចង្អុលមាន ៖ នេះ នោះ អ្នកនោះ អានេះ អានោះ មួយនោះ មួយនេះ... ។

លំហាត់

ក. ចូរអានល្បះខាងក្រោម រួចស្រង់សព្វនាមចង្អុល ៖

១. នៅថ្ងៃភ្ជុំបិណ្ឌ ខ្មែរយើងយកចង្ហាន់ទៅប្រគេនព្រះសង្ឃ ដើម្បីឧទ្ទិសកុសលដល់ញាតិសន្តានដែលបានចែកឋានទៅ ។ នេះមកពីយើង មានជំនឿថា ព្រះសង្ឃអាចបញ្ជូនកុសលដល់ពួកគាត់មែន ។

២. នៅលើសកលលោកមានសាសនាច្រើន ប៉ុន្តែប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើនបានប្រកាន់យកសាសនាព្រះពុទ្ធ ។ នោះគឺដោយសារប្រជាជនយើង មានជំនឿមុតមាំលើព្រះពុទ្ធសាសនា ។

៣. មិត្តខ្ញុំទើបនឹងទិញសៀវភៅសរសេរពីរក្បាល ។ មួយនេះសម្រាប់កត់មេរៀន ឯមួយនោះសម្រាប់ធ្វើលំហាត់ ។

៤. គាត់ជាកូនភ្លោះ ប៉ុន្តែកាន់សាសនាខុសគ្នា ។ អ្នកនេះជឿព្រះពុទ្ធសាសនា ឯអ្នកនោះជឿគ្រិស្តសាសនា ។

ខ. ចូរប្រើប្រាស់សព្វនាម“នេះ អានេះ អ្នកនេះ” ដើម្បីតែងល្បះឱ្យបាន ៣ ល្បះ ។

8

បុណ្យតាមជំនឿព្រះពុទ្ធសាសនា

ចូរអានអត្ថបទកំណាព្យ រួចឆ្លើយនឹងសំណួរ ។

(បទព្រហ្មគីតិ)

ប្រទេសកម្ពុជា រាស្ត្រប្រជាស្តេចមន្ត្រី
ធ្វើបុណ្យទាំងប្រុសស្រី តូចធំក្តីតាមសទ្ធា ។
បុណ្យតាមពុទ្ធសាសនា មានបុណ្យផ្ការួមសាមគ្គា
កសាងកុដិវិហារ ធ្វើខ្លោងទ្វារឬចេតិយ ។
ភ្ជុំបិណ្ឌបុណ្យមួយទៀត ខំខ្មីឃ្មាតហើយលកលៃ
កាន់បិណ្ឌទាំងប្រុសស្រី ជាទ្រឹស្តីពុទ្ធសាសនា ។
ជាបុណ្យជូនកុសល ជូនមគ្គផលដល់ដូនតា
ដែលបានសូន្យសង្ខារ ចាកលោកាទទួលយក ។
ឯបុណ្យចូលឆ្នាំថ្មី នាំសិរីសួស្តីមក
នាំគ្នាបោសជម្រក ហើយរត់រករៀបផ្កាភ្ញី ។
ផ្លែឈើសែនទេព្តា ថែមម្លូស្លានិងវារី
ចង្ហាន់ធូបទៀនភ្ញី ក្រាបវន្ទីយ៍ប្រគេនលោក ។

សំណួរ

១. តើកំណាព្យនេះ និយាយអំពីអ្វី ?

២. តើមានបុណ្យអ្វីខ្លះ ដែលរៀបរាប់នៅក្នុងកំណាព្យខាងលើ ?

៣. តើគេធ្វើបុណ្យផ្កាដើម្បីអ្វី ?

៤. គេធ្វើបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌដើម្បីអ្វី ?

៥. តើគេរៀបចំអ្វីខ្លះ សម្រាប់ថ្វាយទេពតានៅក្នុងពិធីបុណ្យចូលឆ្នាំថ្មី ?

៦. តើអ្នកចូលចិត្តធ្វើបុណ្យទាំងអស់នេះដែរ ឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

៧. ដើម្បីឱ្យបុណ្យទាំងអស់នេះនៅមានជារៀងរហូត តើអ្នកត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ?

លំហាត់

ក. ចូរពន្យល់ន័យរបស់ពាក្យ " សទ្ធា សិរី វន្ទិយ៍" ដោយជ្រើសរើសចម្លើយមួយ ។

១. សទ្ធា ៖

☐ សេចក្ដីរុងរឿង ☐ សេចក្ដីជឿជាក់ ☐ សេចក្ដីជឿបុណ្យ ។

២. សិរី ៖

☐ មាសប្រាក់ ☐ សេចក្ដីសុខ ☐ ទ្រព្យសម្បត្តិ ។

៣. វន្ទិយ៍៖

☐ ឱន ☐ ថ្វាយបង្គំ ☐ គោរព ។

ខ. ចូរអានរកពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យ"វ័យ សង្ខារ វារី" ។

គ. ចូររកពាក្យន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ"កុសល " ។

ឃ. ចូរផ្គូផ្គងពាក្យចួនឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមអត្ថបទកំណាព្យ ។

កម្ពុជា	ផ្កា	សាមគ្គា	ស្រី
មន្ត្រី	ឃ្មាត	ទៀត	វិហារ
សាសនា	ប្រជា	កុសល	សង្ខារ
		ដូនតា	មគ្គផល ។

សំណេរ

ចូរសរសេរកំណាព្យខ្លីៗ ចំនួន ២ វគ្គ រៀបរាប់អំពីសាសនាដែលអ្នកស្គាល់ ឬដែលអ្នកគោរព ។

សំណេរ

ចូរអានវគ្គកាព្យខាងក្រោម រួចជ្រើសរើសពាក្យក្នុងប្រអប់ទៅបំពេញក្នុងចន្លោះនៃវគ្គកាព្យបទព្រហ្មគីតិនោះ ឱ្យមានន័យនិងចំណាប់ចួនត្រឹមត្រូវ ។

កម្លាំង	លោកា	ផ្សេង	ចិត្ត	កម្លោច	យាយី

ជំនឿនិងសាសនា ក្នុង .... មានច្រើនណាស់
គ្រប់គ្នាត្រូវយល់ច្បាស់ កុំបោកប្រាស់ទាស់ទែងគ្នា ។
គោរពសាសនា ... តែកុំឆ្វេងបែកសាមគ្គី
រាប់រកគ្នាមូលមីរ កុំ.... នាំហិនហោច ។
បើយើងសាមគ្គីខ្លាំង រួម ... មានប្រយោជន៍
ជាជាងដុត.... នាំឱ្យខ្លោចផ្សារៀងខ្លួន ។
សាសនាខុសគ្នាពិត ឱ្យតែ ... មិនគុំកួន
បានសុខកាយរៀងខ្លួន ចាមចិនយួនគ្រប់សញ្ជាតិ ។

ការរៀបរាប់អំពីជំនឿសាសនាផ្សេងៗ

ចូរអានការសន្ទនារវាងជីតានឹងចៅៗ ។ តើពួកគេកំពុងនិយាយគ្នាអំពីអ្វីខ្លះ ?

ចៅៗ : ជម្រាបសួរលោកតា !

ជីតា : លើកដៃថ្វាយព្រះ! តើពួកចៅមិនទៅរៀនទេឬ ថ្ងៃនេះបានជាមកលេងនឹងតា ?

ចៅៗ : ជម្រាបប្រសាសន៍លោកតា ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃបុណ្យចូលឆ្នាំសកល ។ មន្ត្រីរាជការ កម្មករ សិស្ស និស្សិតទាំងអស់ ត្រូវបានឈប់សម្រាកពេញមួយថ្ងៃ ។

ជីតា : អូ! តាប៉ិះតែភ្លេចទៅហើយ! តើចៅៗមានការអ្វី ទើបមករកតាទាំងព្រលឹមបែបនេះ ?

ចៅៗ : បាទ! លោកតា ចៅៗមកនេះចង់ជម្រាបសួរលោកតាអំពីរឿងសាសនា ។ សព្វថ្ងៃនេះ ប្រទេសយើងប្រកាន់យកសាសនាព្រះពុទ្ធជាសាសនារបស់រដ្ឋ ហេតុអ្វីនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើង មានវិហារអ៊ីស្លាម វិហារយេស៊ូ និងវិហារចិនដែរ ?

ជីតា : ចៅដឹងទេ! ថ្វីត្បិតតែប្រទេសយើងប្រកាន់យកសាសនាព្រះពុទ្ធជាសាសនារបស់រដ្ឋ ប៉ុន្តែជនជាតិដទៃរស់នៅលើទឹកដីកម្ពុជា មានសិទ្ធិពេញលេញក្នុងការជឿជំនឿសាសនា របស់ជនជាតិខ្លួនផងដែរ ។

ចៅៗ : ដូច្នេះ យើងមិនត្រូវរើសអើងសាសនាដទៃទេ តើមែនឬទេលោកតា ?

ជីតា : មែនហើយចៅ កាលបើយើងមិនមានការរើសអើង ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់នឹងរួមរស់ជាមួយគ្នាក្នុងធម៌សាមគ្គី ហើយសាមគ្គីធម៌នេះធ្វើឱ្យយើងបានសុខសន្តិភាព ។

សំណួរ

១. តើពួកគេសួរជីតាអំពីរឿងអ្វី ?

២. តើជនជាតិដទៃដែលរស់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើង មានសិទ្ធិជឿលើជំនឿ និងសាសនាផ្សេងៗបានដែរឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

៣. ហេតុអ្វីបានជាយើងមិនត្រូវរើសអើងសាសនា ?

លំហាត់

ចូរនិយាយប្រាប់មិត្តអ្នក អំពីជំនឿសាសនាដែលក្រុមគ្រួសាររបស់អ្នកបានប្រកាន់យកសព្វថ្ងៃនេះ ។

ការតែងកំណាព្យ

ក. ចូរតែងកំណាព្យខ្លីដោយមើលរូបភាពខាងក្រោម ៖

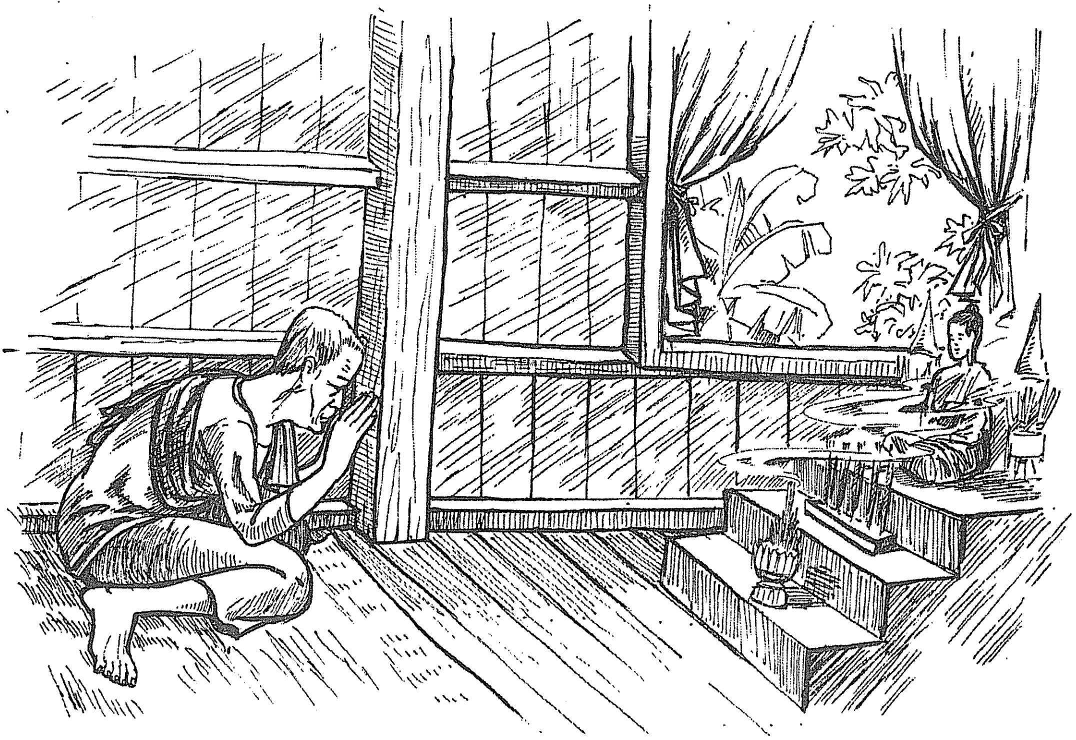

ខ. អ្នកបានសិក្សាកំណាព្យបទព្រហ្មគីតិ និងបទពាក្យប្រាំពីររួចហើយតាមរយៈអត្ថបទអំណាន ។ ចូរអ្នកតែងកំណាព្យខ្លីមួយ ឱ្យបានចំនួន២វគ្គដោយប្រើបទពាក្យប្រាំពីរ ឬព្រហ្មគីតិ ។

មេរៀនទី

៩ រមណីយដ្ឋានទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា

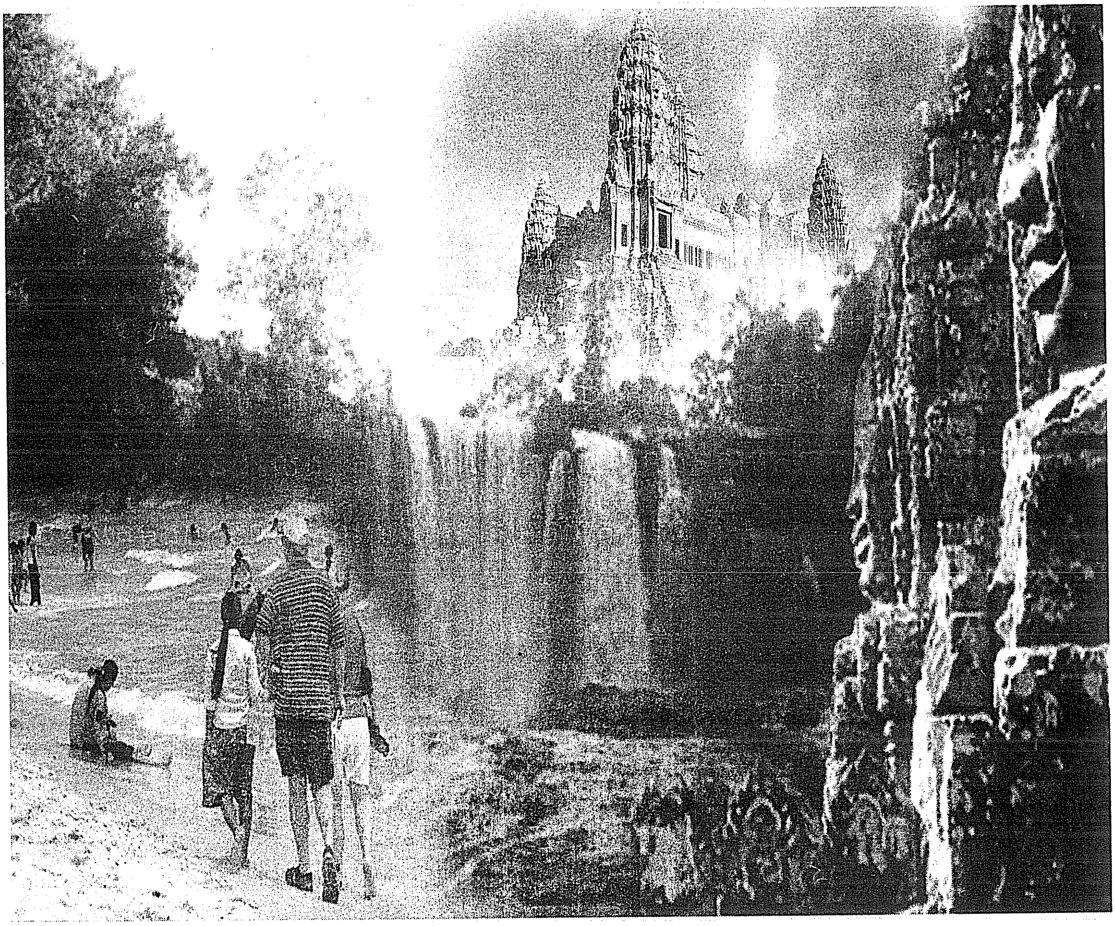

ប្រទេសកម្ពុជា សម្បូរកន្លែងទេសចរណ៍គួរជាទីមនោរម្យ ។ រមណីយដ្ឋានខ្លះ កើតឡើងដោយធម្មជាតិដូចជាឆ្នេរសមុទ្រ ទឹកជ្រោះ ទឹកធ្លាក់ ព្រៃភ្នំ ។ល។ កន្លែងខ្លះទៀតត្រូវមនុស្សបង្កើតឡើងដូចជា ប្រាសាទបុរាណ បារាយណ៍ជាដើម ។

តើកន្លែងទេសចរណ៍ក្នុងរូបភាពខាងលើមានឈ្មោះអ្វីខ្លះ ? តើរមណីយដ្ឋានទាំងនោះឋិតនៅក្នុងខេត្តណាខ្លះ ?

អន្លង់ព្រីង

បើយើងចង់ធ្វើដំណើរទៅទស្សនាសត្វក្រៀលនៅតំបន់អភិរក្សអន្លង់ព្រីង យើងគ្រាន់តែចេញដំណើរពីទីប្រជុំជនស្រុកកំពង់ត្រាច ទៅទិសខាងត្បូងប្រមាណជាជាង១១ គីឡូម៉ែត្រនោះ យើងនឹងបានឃើញផ្ទៃទឹកល្ហល្ហេវ ហើយមានសត្វក្រៀលយ៉ាងច្រើនកំពុងដើររកចំណី ។

តំបន់អភិរក្សសត្វក្រៀលអន្លង់ព្រីង ស្ថិតនៅក្នុងឃុំបឹងសាលាខាងត្បូង ស្រុកកំពង់ត្រាច ខេត្តកំពត ។ តំបន់នេះ មានផ្ទៃល្ហល្ហេវជាច់កន្ទុយភ្នែក ហើយសម្បូរទៅដោយសត្វស្លាបជាច្រើនប្រភេទ ពិសេសសត្វក្រៀល ។ សត្វនេះ ជាប្រភេទសត្វត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាសត្វដ៏កម្រ និងជិតផុតពូជទៅហើយ នៅលើភពផែនដីយើងនេះ ។

នៅរដូវប្រាំង តំបន់អភិរក្សសត្វក្រៀលអន្លង់ព្រីង គឺជាកន្លែងដ៏សំខាន់មួយ ដែលសត្វក្រៀលឆ្លងកាត់ទៅមក ពីប្រទេសវៀតណាមមករកចំណីនៅទីនេះ ។ តំបន់នេះកើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ២០០៤ ប៉ុន្តែពេលនោះ សត្វក្រៀលមិនទាន់ចុះមកច្រើនទេ ទើបតែឆ្នាំ២០០៧ រហូតដល់ឆ្នាំ២០១០នេះ សត្វក្រៀលមានការកើនឡើង រហូតដល់ទៅជាង៣០០ក្បាល នេះបើតាមការឃ្លាំមើលពីអង្គការសង្គ្រោះសត្វស្លាបសហការជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ។

សំណួរ

១. តើតំបន់អភិរក្សអន្លង់ព្រីង ឋិតនៅឯណា ?

២. តើតំបន់នេះ កើតឡើងនៅឆ្នាំណា ?

៣. តើសត្វក្រៀល មានការកើនឡើងចាប់ពីពេលណាមក ?

៤. តើសត្វក្រៀល មានចំនួនប្រហែលប៉ុន្មាន ?

៥. តើតំបន់នេះ ត្រូវបានបញ្ចូលជាតំបន់អភិរក្សសត្វក្រៀលនៅឆ្នាំណា ?

លំហាត់

ក. ចូរប្រាប់ន័យពាក្យនីមួយៗ ដោយជ្រើសរើសចម្លើយមួយ ។

១. អភិរក្ស

☐ រក្សាជារៀងរហូត

☐ ថែទាំជានិច្ច

☐ រក្សាដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ។

២. ល្ហល្ហេវ

☐ ខ្ពស់ស្រឡះ

☐ វែងឆ្ងាយ

☐ វាលធំគ្មានអ្វីទើស ។

៣. រដ្ឋបាលព្រៃឈើ

☐ អ្នករក្សាព្រៃឈើ

☐ អ្នករក្សាទឹកដី

☐ អ្នករក្សាសត្វ ។

ខ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ “ ពី ” ។

សំណេរ

ចូរអ្នកសរសេរអត្ថបទពណ៌នាពីទេសភាព តាមរូបភាពខាងក្រោម ៖

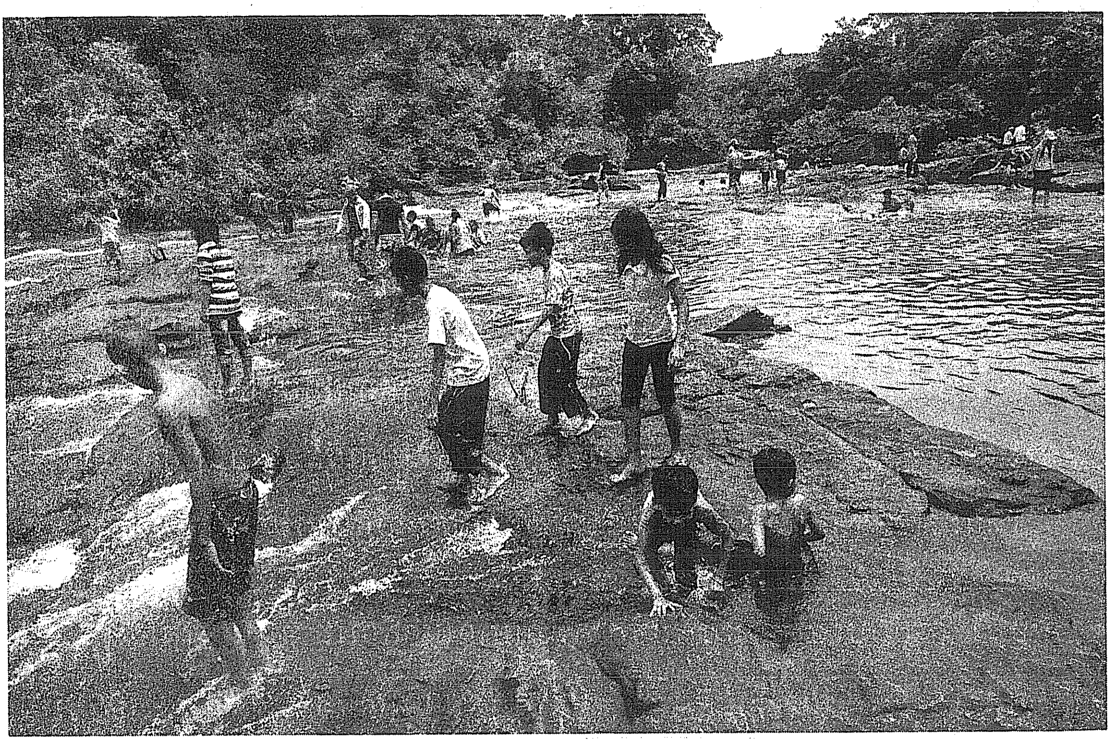

តំបន់អភិរក្សសត្វក្រៀលនៅអន្លង់ព្រីងនេះ មានផ្ទៃដីជាច្រើនហិចតាជាប់នឹងឃុំពីរ គឺឃុំព្រែកក្រឹស និងឃុំបឹងសាលាខាងត្បូង ។ នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០តំបន់នេះត្រូវបានប្រកាសជាផ្លូវការជាតំបន់អភិរក្សសត្វក្រៀល ។ ប្រជាពលរដ្ឋ និងមន្ត្រីទាំងឡាយរបស់ខេត្តកំពតសង្ឃឹមថាតំបន់អភិរក្សមួយនេះ និងទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរឱ្យមកទស្សនាសត្វក្រៀលកាន់តែច្រើនឡើង ។

ទេសភាពមាត់សមុទ្រ

ក្រោយពីបានស្តាប់ការរៀបរាប់ពីទេសភាពមាត់សមុទ្រ ចូរអ្នកឆ្លើយនឹងសំណួរខាងក្រោម ។

១. តើមានអ្វីគ្របពីលើផ្ទៃសមុទ្រនៅពេលព្រលឹមស្រាងៗ ?

☐ ស្បៃស្តើង ☐ ពពុះទឹក ☐ អ័ព្ទស្តើង ។

២. តើទឹកសមុទ្រមានពណ៌អ្វីនៅពេលយប់ ?

☐ ពណ៌ខ្មៅ ☐ ពណ៌ខៀវ ☐ ពណ៌ក្រហម ។

ចំណងឈ្នាប់ ឬឈ្នាប់

ចំណងឈ្នាប់ ឬឈ្នាប់ មាន២ប្រភេទ គឺឈ្នាប់ចង និងឈ្នាប់ឃ្លា ។

ក. ឈ្នាប់ចង

ឧទាហរណ៍ ៖

១. តើអ្នកចូលចិត្តឡើងភ្នំ ឬងូតទឹកជ្រោះ ?

២. កន្លែងកម្សាន្ត គួរតែមានសុវត្ថិភាព និងអនាម័យ ។

៣. ប្អូនខ្ញុំចូលចិត្តទៅលេងមាត់សមុទ្រ តែវាមិនចូលចិត្តងូតទឹកសមុទ្រទេ ។

ពាក្យ " ឬ" សម្គាល់ទំនាក់ទំនងរវាងពាក្យ " ឡើងភ្នំ " និង " ងូតទឹក" ។

ពាក្យ " និង "សម្គាល់ទំនាក់ទំនងរវាងពាក្យ" សុវត្ថិភាព " និង " អនាម័យ " ។

ពាក្យ " តែ " សម្គាល់ទំនាក់ទំនងរវាងល្បះ " ប្អូនខ្ញុំចូលចិត្តទៅលេងមាត់សមុទ្រ" និងល្បះ " វាមិនចូលចិត្តងូតទឹកសមុទ្រទេ " ។

ពាក្យ " ឬ និង តែ " ជាឈ្នាប់ចង ។

ឈ្នាប់ចងមាន ៖ និង ហើយនិង ឬ ឬក៏ តែ ប៉ុន្តែ... ។

> ឈ្នាប់ចង គឺជាពាក្យចំណងសម្រាប់សម្គាល់ទំនាក់ទំនងរវាងល្បះនិងល្បះ ឬរវាងធាតុផ្សេងៗនៅក្នុងល្បះ ។

ខ. ឈ្នាប់ឃ្លា

ឧទាហរណ៍ ៖

១. គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា បងគាត់ទៅមើលប្រាសាទ ។

២. ខ្ញុំពុំដឹងជា គាត់ទៅណាទេ ។

ពាក្យ " ថា ជា " ជាឈ្នាប់ឃ្លា ។

ល្បះនីមួយៗខាងលើអាចចែកជា២ឃ្លា ៖

- គាត់ប្រាប់ខ្ញុំជាឃ្លា១
- ថាបងគាត់ទៅមើលប្រាសាទជាឃ្លាមួយទៀត ។ ឃ្លានេះមានឈ្មោះថា ឃ្លារណប ។

ឈ្នាប់ឃ្លាមាន៖ ថា ជា ពីព្រោះ ដើម្បី បើ លុះ កាលណា ទោះបី... ។

ឈ្នាប់ឃ្លា គឺជាពាក្យចំណង សម្រាប់សម្គាល់ទំនាក់ទំនងគ្នារវាង ឃ្លា និងឃ្លា ហើយនិងសម្រាប់បង្កើតឃ្លារណប ។

លំហាត់

ក. ចូរស្រង់ឈ្នាប់នៅក្នុងកថាខណ្ឌខាងក្រោម ហើយប្រាប់ថា ពាក្យអ្វីខ្លះជាឈ្នាប់ចង ពាក្យអ្វីខ្លះជាឈ្នាប់ឃ្លា ។

រមណីយដ្ឋានអាងទឹកម្លិចស្ថិតនៅឃុំច្រេស ភូមិត្រពាំងឈើទាលស្ថិតនៅក្នុងស្រុកជុំគីរីខេត្តកំពត ។ រមណីយដ្ឋានម្លិច ហ៊ុមព័ទ្ធជុំវិញដោយកូនភ្នំ ហើយមានជំនោរបរិសុទ្ធបក់មករំភើយៗ គួរជាទីមនោរម្យ ។ ជាមួយគុណសម្បត្តិទាំងអស់នេះ គេឃើញចំនួនភ្ញៀវទេសចរទាំងក្នុង និងក្រៅតំបន់នៅតែបន្តហូរចូល និងកើនឡើងជាលំដាប់ ។

បរិស្ថានរមណីយដ្ឋានម្លិចពិតជាល្អប្រសើរណាស់ ទោះបីមានភ្ញៀវទេសចរទៅកម្សាន្តយ៉ាងកុះករក៏ដោយ ក៏នៅតែរក្សាបាននូវអនាម័យល្អ ព្រោះក្រៅពីមានការបោសសម្អាត រើសសំរាមដាក់ក្នុងធុង គឺនៅមានការបើកទ្វារទឹកបង្ហូរចេញតាមរដូវទៀត ។

ខ. ចូរតែងល្បះនឹងពាក្យនីមួយៗខាងក្រោមឱ្យបានមួយល្បះក្នុងពាក្យមួយ ។

ឬ តែ និង ថា ជា ពីព្រោះ ។

រឿង បឹងយក្សឡោម

កាលពីយូរលង់ណាស់មកហើយ មានស្ដេចយក្សមួយអង្គមានឫទ្ធិអំណាចខ្លាំងពូកែណាស់ ។ ព្រះអង្គមានបុត្រីមួយដែលមានរូបស្អាត និងមានសក់ក្រអូប ។ ព្រះអង្គឱ្យឈ្មោះថា “ នាងសក់ក្រអូប” ។ លុះដល់ព្រះនាងធំពេញវ័យ មានមនុស្សម្នាក់ខ្លាំងពូកែបានចូលទៅលបលួចស្នេហា ជាមួយព្រះនាង ។ ដោយភ័យខ្លាចបិតាដឹង អ្នកទាំងពីរបាននាំគ្នារត់ចូលព្រៃមួយ ។

ក្រោយមក ស្ដេចយក្សដឹងរឿងរ៉ាវនេះ ក៏ផ្ដើលនោឡោកេណ្ឌពលយក្សទៅតាមរកបុត្រី ។ លុះដល់ព្រៃស្ដុកមួយ ស្ដេចយក្សសង្ស័យថា ប្រហែលបុត្រីខ្លួននៅជិតនោះ ទើបបញ្ជាឱ្យបរិវារមួយក្រុមយាមល្បាតហ៊ុមព័ទ្ធព្រៃនោះយ៉ាងមាំ ហើយមួយក្រុមទៀតដកព្រៃព្រឹក្សាគ្រវែងចោល និងជីកកកាយរកនាង ។ ទោះបីពួកយក្សប្រឹងជីកយ៉ាងណាក្ដី ក៏នៅតែរកពុំឃើញ ទើបស្ដេចក្រុងយក្សត្រឡប់ទៅវិញ ។

អាស្រ័យដោយពួកយក្សកកាយរកនាងសក់ក្រអូប ទើបទីនោះក្លាយជាស្រះមួយនៅក្នុងតំបន់ឡាបានសៀក ស្រុកលំផាត់ ខេត្តរតនគិរី ដែលគេហៅថា“ ស្រះយក្សឡោម” រហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។

បឹងយក្សឡោម ជាស្រះមួយមានទឹកថ្លាឈ្វេង ។ ស្រះនេះ មានជម្រៅ៧០ម៉ែត្រ ។ ស្រះយក្សឡោម មានរាងរង្វង់មូលស្មើនារដូវប្រាំង ។ នៅតាមមាត់ស្រះ មានដើមមាក់ប្រេង មាក់ប្រាង សាវម៉ាវ សិរមាន់ដុះពាសពេញ ។ នៅជុំវិញស្រះ មានផ្លូវដីវិចិត្រដែលអាចបើកបររថយន្តបានយ៉ាងស្រួល និងមានព្រះរាជដំណាក់ ភោជនីយដ្ឋានតូចៗសម្រាប់ទទួលភ្ញៀវ ។ នៅក្នុងស្រះ មានមច្ឆជាតិតូចធំគ្រប់ប្រភេទហិចហែលទាំងហ្វូងៗ ។ អ្នកដំណើរណាដែលបានទៅដល់ខេត្តរតនគីរី គេពុំដែលភ្លេចទៅលម្ហែ ឬទស្សនាស្រះយក្សឡោមឡើយ ព្រោះកន្លែងនោះជារមណីយដ្ឋានមួយល្អនៅក្នុងភូមិភាគឦសាន ។

(សម្រួលពីសៀវភៅប្រជុំរឿងព្រេងភាគទី ៦ ទំព័រទី ៩៨)

សំណួរ

១. តើស្រះយក្សឡោមស្ថិតនៅក្នុងខេត្តណា ?

២. តើស្រះយក្សឡោម ជាស្រះធម្មជាតិ ឬក៏ជាស្រះដែលកើតឡើងដូចរឿងរ៉ាវខាងលើ ?

៣. តើស្រះនេះកើតឡើងដោយសារអ្វី ?

៤. តើស្រះនេះមានរាងដូចម្ដេច ? មានជម្រៅប៉ុន្មាន ?

លំហាត់

ក. ចូរអ្នករកពាក្យដែលមានន័យដូចគ្នាមកជំនួសពាក្យដែលមានគំនូសពីក្រោម ។

១. ព្រះអង្គមានបុត្រីមួយមានរូបស្អាត និងមានសក់ក្រអូប ។

២. ដោយភ័យខ្លាចបិតាដឹង អ្នកទាំងពីរបាននាំគ្នារត់ចូលព្រៃមួយ ។

៣. ស្ដេចក្រុងយក្ស នាំបរិវារត្រឡប់ទៅវិញ ។

៤. នៅជុំវិញស្រះ មានផ្លូវដីវិចិត្រដែលអាចបើកបររថយន្តបាន ។

៥. នៅក្នុងស្រះ មានមច្ឆជាតិតូចធំគ្រប់ប្រភេទហិចហែលទាំងហ្វូងៗ ។

ខ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ“វ័យ ពីរ ដុះ” ។

គ. ចូររកពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យខាងក្រោម និងបង្កើតល្បះងាយៗនឹងពាក្យនីមួយៗ ។

យូរ ខ្លាំង ស្អាត ក្រអូប ធំ ជិត ថ្លា ស្រួល តូច ។

ឃ. ចូរស្រង់ឈ្មោះ ឬចំណាងឈ្មោះនៅក្នុងអត្ថបទ ។

អត្ថបទពណ៌នា

ក. ចូរសរសេរអត្ថបទខ្លី ពណ៌នាអំពីទីកន្លែងទេសចរណ៍មួយតាមរូបភាពខាងក្រោម ។

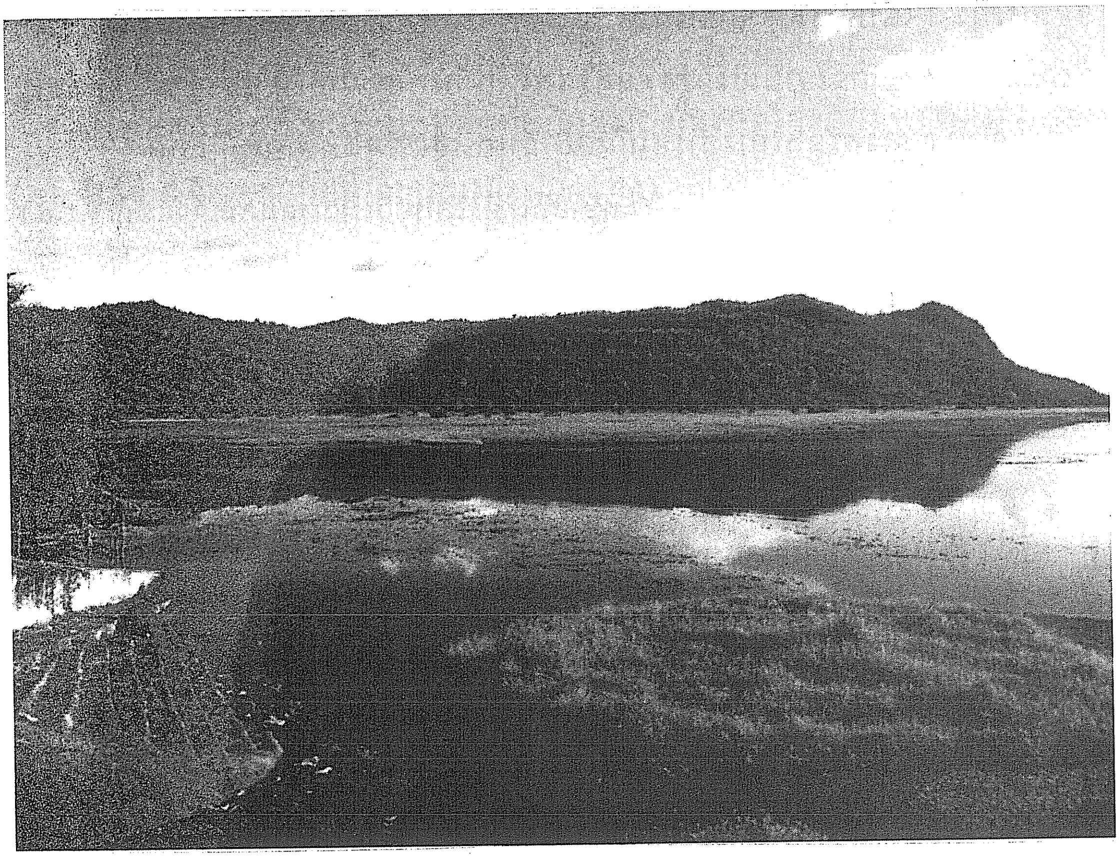

ខ. អ្នកបានអានអត្ថបទអំណាននិងស្តាប់រួចហើយ ។

ចូរសរសេរអត្ថបទខ្លីមួយ រៀបរាប់អំពីកន្លែងកម្សាន្តណាមួយដែលអ្នកបានស្គាល់ច្បាស់ ។

មេរៀនទី

១០ សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ

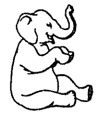

សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ ជាគុណសម្បត្តិដ៏ប្រពៃដែលមនុស្សគ្រប់រូបប្រាថ្នាចង់បាន ។ មនុស្សមានសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ លុះត្រាតែជននោះប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អប្រកបដោយ គុណធម៌ សីលធម៌ សុចរិត សប្បុរស មិនបៀតបៀនអ្នកដទៃ ចេះគោរពច្បាប់ និងចេះអត់ឱន អធ្យាស្រ័យ ជាពិសេសមានមនុស្សធម៌ និងមានការងារសុចរិត ។

រឿង ក្ដីស្រមៃ

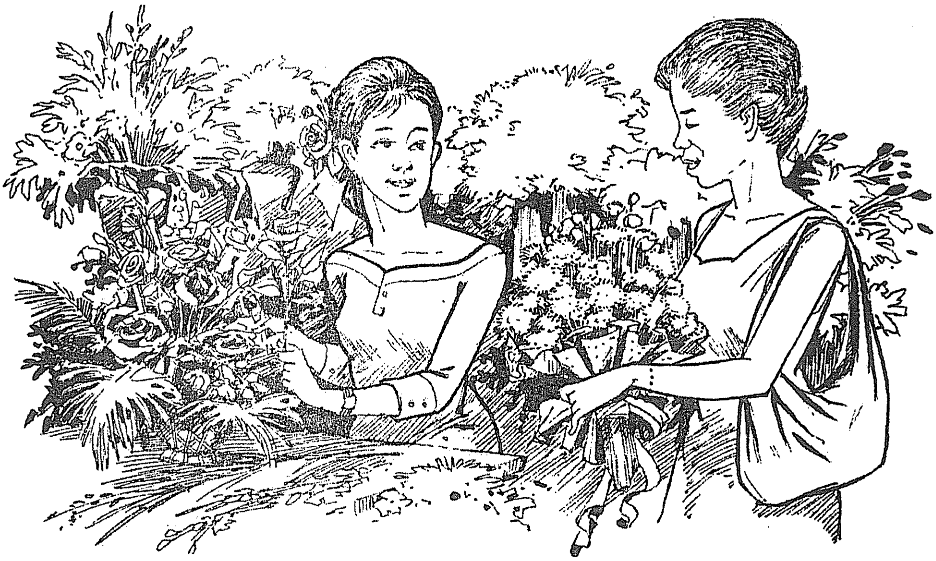

ស៊ីថាជាសិស្សរៀននៅវិទ្យាល័យមួយក្នុងខេត្តសៀមរាប ។ នាងមានបងស្រីម្នាក់ឈ្មោះសុភាពពិការជើងម្ខាង ។ សុភាពតែងស្រមៃថា នាងនឹងមានការងារសមរម្យមួយនៅក្នុងពេលអនាគត ។

ថ្ងៃមួយ ពេលដែលស៊ីថារៀបនឹងចេញទៅបន្តការសិក្សានៅភ្នំពេញ សុភាពសុំប្អូនទៅតាមដែរ ព្រោះចង់រកការងារធ្វើ ។ ស៊ីថានិយាយទៅកាន់បងស្រីដោយក្ដីអាណិតក្រៃលែង ៖“ បងស្រីកុំព្រួយអី ចាំខ្ញុំមានការងារធ្វើ ខ្ញុំចិញ្ចឹមបង មិនឱ្យពិបាកធ្វើការនឿយហត់ឡើយ” ។ សុភាពមិនពេញចិត្តនឹងគំនិតនេះទេ ។ នាងឆ្លើយតបទៅប្អូន ៖“ បងមានដៃ អាចធ្វើការបាន ។ បងមិនអាចរស់ដោយសារប្អូនបានទេ ។ បងត្រូវតែរកការងារតាមលទ្ធភាពរបស់បង” ។ នាងបន្តទៀត ៖“ថ្ងៃមុនបងមើលទូរទស្សន៍ ឃើញមានហាងមួយលក់ផ្កាស្អាតៗ ។ បងចង់ទៅរៀនកាត់ផ្កាណាស់ ។ បងអាចធ្វើការងារនេះបាន ។ ឱ្យបងទៅជាមួយផង ” ។ ស៊ីថាមិនអាចឃាត់បងស្រីបាន ក៏សុខចិត្តឱ្យបងស្រីទៅតាម ។

មកដល់ភ្នំពេញ សុភាពបានរៀនកាត់ផ្កានៅក្នុងហាងលក់ផ្កា ដូចបំណងរបស់នាង ។ អាស្រ័យដោយមានការខិតខំប្រឹងប្រែង មិនយូរប៉ុន្មានសុភាពក្លាយជាអ្នកកាត់ផ្កាដ៏ជំនាញម្នាក់ ។ ពេលត្រឡប់មកស្រុកកំណើតវិញ នាងបានបើកហាងតូចមួយលក់ផ្កានៅ

ជិតផ្សារ ។ ក្នុងពេលប្រកបអាជីព នាងបានប្រើគំនិតច្នៃប្រឌិតបន្ថែម ធ្វើឱ្យផ្កានៅក្នុងហាងរបស់នាងមានគ្រប់បែប ហើយប្លែកជានិច្ច ។ រាល់ថ្ងៃ គេឃើញមានភ្ញៀវចេញចូលឥតឈប់ឈរ ។ សុភាពសប្បាយចិត្តណាស់ ។ ពេលនេះ ក្តីស្រមៃរបស់នាងក្លាយជាការពិតហើយ ។ ស៊ីថាកោតសរសើរបងស្រីនាងណាស់ ។ ស៊ីថាគិតថា មនុស្សពិការទាំងអស់សុទ្ធតែមានលទ្ធភាពកសាងជីវិតខ្លួនឱ្យល្អប្រសើរឡើងទៅតាមសមត្ថភាពរៀងៗខ្លួន និងអាចរស់នៅក្នុងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ។

សំណួរ

១. តើរឿងនេះ មានតួអង្គណាខ្លះ ?

២. តើសុភាពមានបំណងដូចម្តេច ?

៣. តើសុភាពធ្វើដូចម្តេចខ្លះ ទើបអាចសម្រេចបំណងរបស់ខ្លួនបាន ?

៤. តើរឿងនេះ មានគំនិតអប់រំដូចម្តេច ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យក្នុងប្រអប់ខាងក្រោម រួចប្រើវចនានុក្រម ដើម្បីពន្យល់ន័យរបស់វា ។

ចិត្ត	ការ	ទុក	ផ្សារ	រស់

ខ. ចូររកពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យក្នុងប្រអប់ខាងក្រោម ។

ផ្ទះ	អាជីព	សិក្សា	ផ្កា

គ. ចូររកពាក្យន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖

សប្បាយ ប្រឹងប្រែង ទំនេរ អនាគត បន្ថែម រស់ ។

ឃ. ចូរសរសេរសង្ខេបរឿងខាងលើឡើងវិញ ។

សំណេរ

ក. ចូរតែងល្បះតាមរូបភាពនេះ ឱ្យបាន៥ល្បះ ។

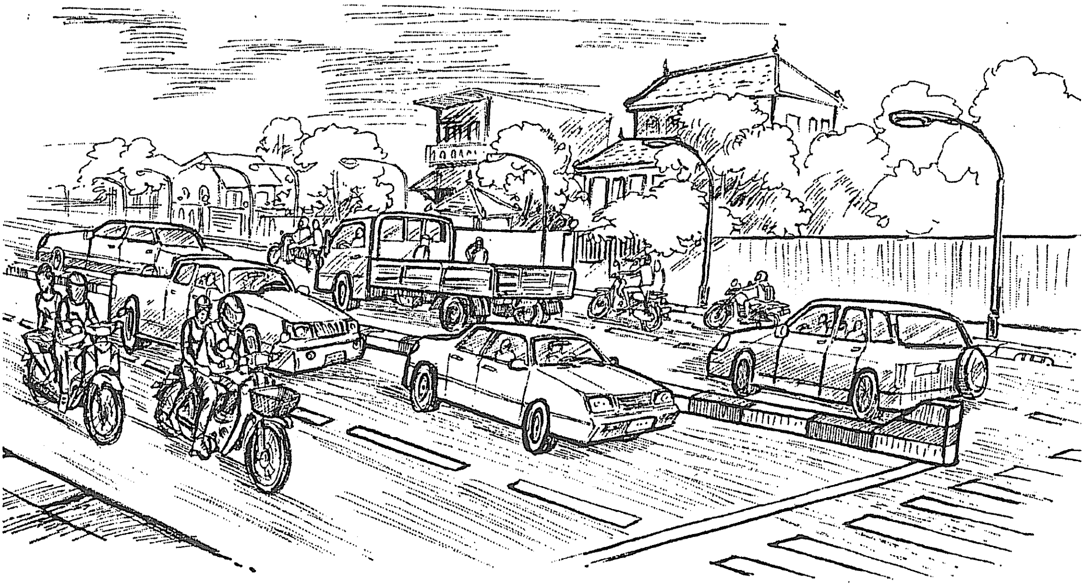

ខ. ចូរតែងកថាខណ្ឌខ្លីមួយ (៥-៧ល្បះ)និយាយពីមនុស្សណាម្នាក់ដែលអ្នកយល់ថាជាមនុស្សល្អ ។

រឿង ក្ដីស្រមៃ

ចូរស្ដាប់សេចក្ដីសង្ខេបរឿង រួចឆ្លើយនឹងសំណួរខាងក្រោម ៖

១. តើរឿងនេះ មានតួអង្គណាខ្លះ ?

២. តើរឿងនេះ កើតឡើងនៅកន្លែងណាខ្លះ ?

៣. តើរឿងនេះ មានព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗអ្វីខ្លះ ?

៤. តើអ្នកយល់ស្របនឹងសេចក្ដីសង្ខេបរឿងនេះ ឬទេ ? ចូរបង្ហាញចំណុចស្រប ទាំងនោះ ។

សព្វនាមឈ្នាប់

សព្វនាមមានច្រើនប្រភេទដូចជា សព្វនាមបុរិសៈ សព្វនាមចង្អុល សព្វនាមសំណួរ សព្វនាមមិនច្បាស់ និងសព្វនាមឈ្នាប់ ។ នៅក្នុងមេរៀននេះ អ្នកនឹងបានសិក្សាអំពីសព្វនាមឈ្នាប់ ។

ដូចម្ដេចដែលហៅថាសព្វនាមឈ្នាប់ ? តើគេប្រើសព្វនាមឈ្នាប់យ៉ាងដូចម្ដេច ?

ចូរសង្កេតឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ៖

១. យើងស្រឡាញ់រាប់អានពូសុខ ។

២. ពូសុខជាមនុស្សទៀងត្រង់ ។

ល្បះទាំងពីរខាងលើនេះ មានពាក្យ " ពូសុខ " ដូចគ្នា ។ យើងអាចបង្រួមល្បះទាំងពីរជាល្បះតែមួយបានដោយយកពាក្យ " ដែល " មកផ្លាស់កន្សោមនាម " ពូសុខ " ។

យើងបានល្បះ ៖

- យើងស្រឡាញ់រាប់អានពូសុខ ដែលជាមនុស្សទៀងត្រង់ ។

ពាក្យ " ដែល " ជាសព្វនាមឈ្នាប់ប្រើជំនួសពាក្យ " ពូសុខ " ។ ល្បះ " ដែលជាមនុស្សទៀងត្រង់ " ជាល្បះរណាប ។

> សព្វនាមឈ្នាប់ ជាពាក្យសម្រាប់ផ្លាស់កន្សោមនាម និងបង្កើតល្បះរណាប ។

សព្វនាមឈ្នាប់មានតែមួយគត់គឺ " ដែល " ។

ចូរពិនិត្យឧទាហរណ៍ខាងក្រោម ៖

១. ខ្ញុំគោរពស្រឡាញ់មនុស្ស ដែលគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍ ។

២. សែយ៉ាជាសិស្ស ដែលមានសីលធម៌ល្អ ។

៣. ធីតាកំពុងអានសៀវភៅ ដែលនិយាយពីការថែទាំសុខភាព ។

តាមរយៈឧទាហរណ៍នេះ យើងសង្កេតឃើញថា ៖

- ល្បះទី១ ៖ សព្វនាមឈ្នាប់ " ដែល " ជំនួសនាម " មនុស្ស " ហើយល្បះ " ដែលគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍ " ជាល្បះរណប ។
- ល្បះទី២ ៖ សព្វនាមឈ្នាប់ " ដែល " ជំនួសនាម " សិស្ស" ហើយល្បះ " ដែលមានសីលធម៌ល្អ " ជាល្បះរណប ។
- ល្បះទី៣ ៖ សព្វនាមឈ្នាប់" ដែល " ជំនួសនាម " សៀវភៅ " ហើយ ល្បះ" ដែលនិយាយពីការថែទាំសុខភាព" ជាល្បះរណប ។

លំហាត់

ក. ចូរអានល្បះខាងក្រោម ។ តើសព្វនាមឈ្នាប់ទាំងនេះជំនួសពាក្យណា ? តើឃ្លាណាជាល្បះរណប ?

១. គេតែងគោរពមនុស្ស ដែលប្រកាន់ពាក្យសច្ចៈ ។
២. នេះគឺជាច្បាប់ ដែលយើងទាំងអស់គ្នាត្រូវគោរព ។
៣. គាត់ជាជនពិការ ដែលខិតខំតស៊ូក្នុងជីវិត ។
៤. យើងគោរពស្រឡាញ់ពូសុខ ដែលជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរ ។
៥. ខ្ញុំចូលចិត្តមនុស្ស ដែលមានសុជីវធម៌ ។
៦. នេះជាសៀវភៅ ដែលចែងអំពីច្បាប់ចរាចរណ៍ ។
៧. យើងខិតខំធ្វើកិច្ចការ ដែលគ្រូបានដាក់ឱ្យ ។
៨. នេះជាបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងសាលា ដែលសិស្សទាំងអស់ត្រូវអនុវត្ត ។
៩. យើងថែរក្សាប្រាសាទបុរាណ ដែលជាមរតកជាតិយើង ។
១០. គាត់ជាសប្បុរសជន ដែលជួយសង់អគារសិក្សាឱ្យយើង ។

ខ. ចូរតែងល្បះដោយប្រើសព្វនាមឈ្នាប់ឱ្យបានបីល្បះ ។

កំណាព្យ ៖ បុត្រល្អ

(បទពំនោល)

កុមារយើងជាបុត្រល្អ ទឹកចិត្តស្មោះសរ គោរពមាតាបិតា ។
លោកបីបមថ្នមរក្សា មើលខុសត្រូវណា ណែនាំពន្យល់អប់រំ ។
ទន់ភ្លន់គោរពចាស់ទុំ សុភាពរមទម្យ ប្រកាន់ចរិយាប្រពៃ ។
ការងារមោះមុតវាងវៃ រៀនសូត្រជោគជ័យ មាតាបិតាសប្បាយ ។
នឿយហត់លំបាករសាយ លោកឪពុកអ្នកម្ដាយ សង្ឃឹមអនាគតកូន ។
បុត្រល្អទុកដូចជាក្បូន យិតយោងបងប្អូន ញាតិមិត្តប្រជាមាតុភូមិ ។

សំណួរ

១. តើកូនល្អត្រូវមានអាកប្បកិរិយាដូចម្ដេចខ្លះ ?

២. តើកូនល្អផ្ដល់សារៈសំខាន់ដូចម្ដេចខ្លះ ?

៣. តើកំណាព្យនេះនិយាយពីអ្វី ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យ ៖ មាតាបិតា សូត្រ បុត្រ ។

ខ. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ ៖ ទុំ ចិត្ត ទុក្ខ ។

សំណេរ

ក. ចូរតែងល្បះនឹងពាក្យក្នុងប្រអប់ខាងក្រោម ក្នុងមួយពាក្យឱ្យបានមួយល្បះ ។

សរសើរ	ទម្លាប់	ព្យាយាម	សីលធម៌	សមរម្យ

ខ. ចូរសរសេរអត្ថបទពណ៌នាអំពីលំនៅឋានតាមរូបភាព និងគម្រោងខាងក្រោម ។

១. សេចក្ដីផ្ដើម

ទីកន្លែង (ភូមិ ស្រុក ខេត្ត ផ្លូវ)

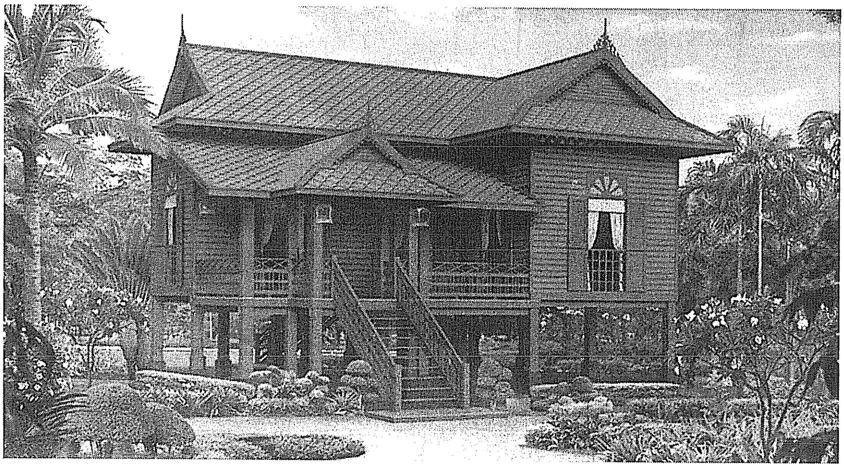

២. តួសេចក្ដី

- ទិដ្ឋភាពមើលពីចម្ងាយ
- ទិដ្ឋភាពចូលទៅជិត
- ទិដ្ឋភាពខាងក្រៅ
- ទិដ្ឋភាពខាងក្នុង
- ការរៀបចំតុបតែង
- សារប្រយោជន៍ ។

៣. សេចក្ដីបញ្ចប់

ចំណាប់អារម្មណ៍អ្នកសរសេរ ។

សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស

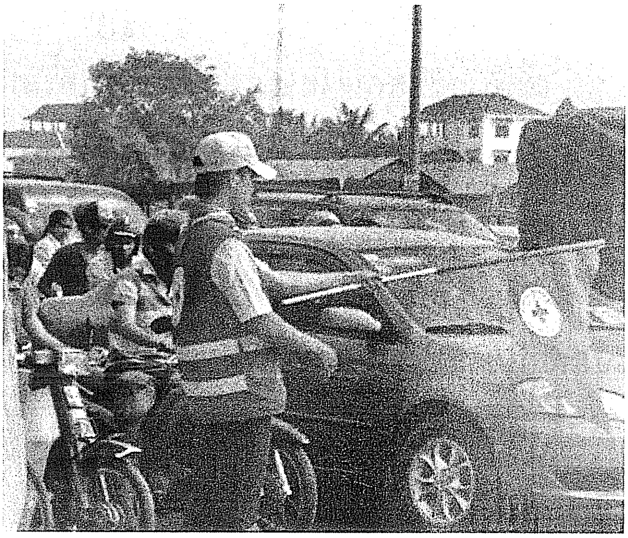

សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរជាគុណសម្បត្តិមួយដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា ដែលមនុស្សគ្រប់រូបប្រាថ្នាចង់បាន ។ សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរនឹងកើតមានចំពោះមនុស្សទាំងឡាយណា ដែលមានភាពស្មោះត្រង់ ប្រកាន់សច្ចៈ យុត្តិធម៌ មានវិន័យ សីលធម៌ និងមានមនសិការវិជ្ជាជីវៈ ។ ប្រទេសណាដែលសម្បូរដោយមនុស្សថ្លៃថ្នូរ ប្រទេសនោះនឹងទទួលបាននូវកេរ្ដិ៍ឈ្មោះប្រសើរលើពិភពលោក ។

មនុស្សមានសីលធម៌សំដៅលើមនុស្ស ដែលមានឥរិយាបថល្អប្រពៃ ចេះគោរពច្បាប់ ចេះជួយគ្នាទៅវិញទៅមក និងចេះរួមរស់ជាមួយគ្នាប្រកបដោយសន្តិភាព ។ សីលធម៌ប្រៀបដូចជាចង្កូតជួយតម្រង់មនុស្សឱ្យដើរតាមផ្លូវល្អ ដែលកើតចេញពីការចេះគោរពប្រតិបត្តិដំបូន្មានល្អៗ ទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណី វិន័យ បទបញ្ញត្តិ និងច្បាប់នៅក្នុងសង្គម ។

មនុស្សមានមនសិការវិជ្ជាជីវៈ គឺជាមនុស្សដែលចេះស្រឡាញ់ការងារ យកចិត្តទុកដាក់នឹងការងារ មានស្មារតីទទួលខុសត្រូវនឹងការងារ ខំប្រឹងប្រែងធ្វើការងារ ខិតខំស្រាវជ្រាវ ច្នៃប្រឌិត និងធ្វើឱ្យការងារនោះមានការរីកចម្រើន ។

ចំណេះវិជ្ជាក៏ជួយមនុស្សឱ្យមានសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរដែរ ព្រោះចំណេះវិជ្ជាធ្វើឱ្យមនុស្សចេះគិតពិចារណា ស្គាល់អំពើល្អ អំពើអាក្រក់ អ្វីគួរធ្វើ អ្វីមិនគួរធ្វើ ។ ចំណេះវិជ្ជាកើតឡើងដោយសារការខិតខំព្យាយាមរៀនសូត្រ ។

ដើម្បីឱ្យជីវិតកាន់តែមានតម្លៃថែមទៀតនោះ មនុស្សម្នាក់ៗ គប្បីខិតខំកសាងអំពើល្អ សុចរិតទៀងត្រង់ ។ អំពើទាំងនោះស្ដែងចេញឡើង តាមរយៈការជួយសង្គ្រោះអ្នកដទៃ ការមិនរើសអើង មិនរំលោភសិទ្ធិអ្នកដទៃ ការប្រកាន់យកសច្ចធម៌ជាដើម ។

សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរធ្វើឱ្យមនុស្សមានកេរ្ដិ៍ឈ្មោះក្រអូប មានកិត្តិយសថ្កុំថ្កើង រស់នៅសុខសាន្ត ។ សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរប្រៀបដូចជាគ្រឿងអលង្ការ ធ្វើឱ្យមនុស្សមានសោភ័ណ ។ ដូច្នេះ មនុស្សគ្រប់រូបត្រូវប្រកាន់យកសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ ទើបយើងអាចរស់នៅប្រកបដោយសុភមង្គលបាន ។

សំណួរ

១. តើសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរកើតឡើងដោយសារកត្តាអ្វីខ្លះ ?

២. តើចំណេះវិជ្ជា សីលធម៌ និងមនសិការវិជ្ជាជីវៈ កើតឡើងយ៉ាងដូចម្ដេច ?

៣. ហេតុអ្វីបានជាមនុស្សត្រូវការសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ ?

លំហាត់

ក. ចូររកពាក្យដូចសូរនឹងពាក្យខាងក្រោម រួចប្រើវចនានុក្រមដើម្បីពន្យល់ន័យរបស់វា: សុខ បទ កេរ្ដិ៍ វា ។

ខ. ចូររកពាក្យន័យដូចនឹងពាក្យ ៖

សោភ័ណ ផ្លូវ បរិភោគ ។

គ. ចូររកពាក្យន័យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖

សុភមង្គល ថ្លៃថ្នូរ វិជ្ជា សីលធម៌ ក្រអូប គុណ ។

ឃ. ចូរសរសេរសង្ខេបអត្ថបទឡើងវិញ ។

ការរៀបរាប់ពីមនុស្សថ្លៃថ្នូរ

ការរៀបរាប់ពីមនុស្ស ត្រូវផ្អែកលើលក្ខណៈពីរសំខាន់គឺ រូបសម្បត្តិ និងចរិយាសម្បត្តិ ។ តើការរៀបរាប់ពីមនុស្សថ្លៃថ្នូរ គេនិយាយទៅលើចំណុចអ្វីខ្លះ ? ចូរអានការសន្ទនាខាងក្រោម ។

មករា : តើអ្នកទាំងអស់គ្នាស្គាល់ពូដួងទេ ? ពូដួងជាកូនអ្នកក្រីក្រម្នាក់ តែគាត់ជាមនុស្សឧស្សាហ៍ព្យាយាមរៀនសូត្រណាស់ ។ សព្វថ្ងៃ គាត់ក្លាយជាគ្រូពេទ្យដ៏ពូកែម្នាក់នៅស្រុកខ្ញុំ ។

សារិន : នៅក្នុងស្រុក អ្នកណាក៏ស្គាល់ហើយគោរព សរសើរពូដួងដែរ ។ គាត់មានទឹកមុខញញឹម ចរិតស្លូតបូត រាក់ទាក់ មិនរើសអើងឡើយ ។

ចរិយា : គ្រួសារខ្ញុំចូលចិត្តគាត់ណាស់ ។ គ្រូពេទ្យដួង មិនត្រឹមតែពូកែព្យាបាលជំងឺទេ តែគាត់ជាមនុស្សមានចិត្តទូលាយ ជួយទុក្ខធុរៈអ្នកដទៃដោយស្មោះមិនគិតពីផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនឡើយ ។ ពេលអ្នកស្រុកមានជំងឺមកពឹងពាក់គាត់ទៅព្យាបាលមិនថាយប់ ឬថ្ងៃ ដោយមិនគិតពីការនឿយហត់ឡើយ ។

សារិន : មែនហើយ! គ្រូពេទ្យដួង ជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរគួរឱ្យគោរព និងយកតម្រាប់តាម ។

សំណួរ

១. តើគេរៀបរាប់ពីអ្នកណា ?

២. តើគេធ្វើការរៀបរាប់ចំណុចសំខាន់ៗអ្វីខ្លះ ?

៣. តើចំណុចណាខ្លះ ដែលបង្ហាញពីលក្ខណៈថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ?

លំហាត់

ចូររៀបរាប់អំពីមនុស្សថ្លៃថ្នូរណាម្នាក់នៅក្នុងសហគមន៍ ដែលអ្នកធ្លាប់ស្គាល់ ។

សង្ខេបរឿងនិទាន

សង្ខេបរឿង គឺសរសេរសាច់រឿងឱ្យខ្លី ដោយប្រើពាក្យពេចន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យងាយស្តាប់បាន និងងាយយល់ពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃរឿងនោះ ។ អ្នកសរសេរត្រូវធ្វើការបញ្ចូលគំនិតដែលមាននៅក្នុងរឿងឱ្យបានច្បាស់លាស់ទៅតាមគោលសំខាន់នីមួយៗ ដោយមិនត្រូវយកផ្នែកមិនសំខាន់មកបញ្ចូលទេ ។ ដើម្បីសង្ខេបអត្ថបទ អ្នកត្រូវអនុវត្តតាមជំហានបន្តបន្ទាប់ដូចខាងក្រោម ៖

១. អានអត្ថបទរឿង និងស្វែងយល់ខ្លឹមសារឱ្យបានច្បាស់លាស់ជាមុន

២. ស្រង់ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ ឬខ្លឹមសារសំខាន់របស់រឿង

៣. ប្រមូលគំនិត ឬព្រឹត្តិការណ៍បន្ទាប់បន្សំដែលមាននៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ធំនីមួយៗ

៤. រៀបចំគំនិត ឬព្រឹត្តិការណ៍តាមលំដាប់មុនក្រោយ

៥. សរសេររឿងនោះឡើងវិញ ដោយផ្អែកលើគម្រោងដែលបានធ្វើរួច ។ ដើម្បីសរសេរអ្នកប្រើកន្សោមពាក្យ ឬឃ្លាភ្ជាប់សេចក្តី ដើម្បីភ្ជាប់គំនិតឬព្រឹត្តិការណ៍មួយទៅព្រឹត្តិការណ៍មួយទៀតឱ្យជាប់រដឹកតាំងពីដើមរហូតដល់ចប់ ។

លំហាត់

ចូរអ្នកអានរឿងខាងក្រោម រួចសរសេរសង្ខេបរឿងនេះឡើងវិញឱ្យបានសមស្រប ។

រឿង កុមារស្មោះត្រង់

សុធា ជាកុមារកំព្រាឪពុករស់នៅក្នុងគ្រួសារក្រីក្រមួយ ។ ម្តាយសុធា រស់នៅក្នុងដីភូមិរបស់អ្នកជិតខាងម្នាក់ ។ សព្វថ្ងៃ សុធារៀនថ្នាក់ទី៦ ។ ម្តាយសុធា ប្រកបរបរលក់ចេកចៀននៅតាមចិញ្ចើមផ្លូវ ។ ក្រៅពីទៅរៀន សុធាតែងមកជួយការងារម្តាយជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ ដោយជីវភាពជួបការលំបាក សុធាចង់ឈប់រៀន ។ គេនិយាយជាមួយម្តាយ ៖

- ម៉ែ! កូនគិតឈប់រៀនហើយ កូនចង់ទៅរកស៊ីឈ្នួលគេ ឬក៏ដើរលក់កាសែតដើម្បីបានប្រាក់ជួយម៉ែខ្លះ ។

- ទេ! កូនមិនអាចឈប់រៀនបានទេ ទោះជាលំបាកយ៉ាងណាក៏ដោយ ព្រោះថាបើកូនឈប់រៀននោះ អនាគតកូននឹងលំបាកដូចជាម៉ែអ៊ីចឹង ។ ម៉ែសុខចិត្តលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាង តែមិនឱ្យកូនឈប់រៀនទេ ។

ថ្ងៃមួយ នៅពេលកំពុងឃ្លរចេកចៀនយកទៅឱ្យគេ សុធាបានឃើញបុរសម្នាក់ជ្រុះកាបូបពីហោប៉ៅ ហើយដើរទៅបាត់ ។ សុធារើសបម្រុងនឹងយកទៅឱ្យម្ចាស់គេវិញ ប៉ុន្តែដោយមនុស្សច្រើនពេករកម្ចាស់មិនឃើញ ។ សុធាវេរា មិនដឹងគិតធ្វើដូចម្ដេចឡើយ ។ ស្អែកឡើងសុធា យកកាបូបនោះទៅជូនអ្នកគ្រូនៅឯសាលា ។ អ្នកគ្រូសួរសុធា៖

- ឯងមានការអ្វីបានជាត្រហេបត្រហបម្ល៉េះ សុធា ?
- បាទអ្នកគ្រូ! ខ្ញុំរើសបានកាបូបមួយ!
- ចុះឯងរើសបានវានៅឯណា ?
- ខ្ញុំរើសបាននៅក្បែរផ្សារ ។

អ្នកគ្រូពិនិត្យមើលក្នុងកាបូបនោះ ឃើញមានលិខិតឆ្លងដែន ប័ណ្ណធនាគារ និងប្រាក់មួយចំនួនទៀត ។ គាត់បាននាំសុធាយកកាបូបនោះ ទៅប្រគល់ឱ្យប៉ុស្តិ៍នគរបាល ។ នគរបាល បានសរសើរពីសេចក្ដីស្មោះត្រង់របស់សុធា ។ គាត់សន្យាថា នឹងខំរកម្ចាស់របស់នោះឱ្យឃើញ ហើយប្រគល់ឱ្យម្ចាស់គេវិញ ។

បីថ្ងៃក្រោយ ស្រាប់តែនគរបាលនាំមនុស្សចម្លែកម្នាក់មកសួររកសុធានៅក្នុងសាលារៀន ។ សុធាងឿងឆ្ងល់ណាស់ តែក្រោយមកនគរបាលបានប្រាប់ថា គាត់ជាម្ចាស់កាបូបដែលសុធារើសបានពីថ្ងៃមុន ។ គាត់ជាអាណិកជនខ្មែររស់នៅសហរដ្ឋអាមេរិច ហើយជាប្រធានក្រុមហ៊ុនមួយនៅស្រុកយើងផង ។ បុរសនោះ ពេញចិត្តខ្លាំងណាស់នឹងទឹកចិត្តស្មោះត្រង់របស់សុធា គាត់ពោលទៅកាន់សុធា៖ " ខ្ញុំត្រូវការមនុស្សស្មោះត្រង់ ដើម្បីធ្វើការជាមួយ តែឥឡូវនេះ ក្មួយនៅក្មេងណាស់ ក្មួយត្រូវខំរៀនសូត្រសិន ។ ចាប់ពីពេលនេះ ពូជាអ្នកទំនុកបម្រុងក្មួយរហូតដល់រៀនចប់ ហើយពូនឹងយកក្មួយទៅធ្វើការនៅក្រុមហ៊ុនពូ" ។

ចាប់តាំងពីពេលនោះមក សុធាខិតខំរៀនសូត្រដោយមិនមានភ័យព្រួយពីការខ្វះខាតអ្វីទៀតឡើយ ។

រឿង បុរសចិត្តធម៌

មានសេដ្ឋីម្នាក់បានធ្វើដំណើរទៅធ្វើបុណ្យនៅឯស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួន ។ នៅតាមផ្លូវគាត់បានជួបនឹងពួកចោរមួយក្រុម ។ ពួកចោរបានវាយដំគាត់ ដណ្តើមយកមាសប្រាក់ រហូតដល់ធ្វើឱ្យគាត់សន្លប់បាត់ស្មារតី ។ ពួកវាបានប្រមូលយកមាសប្រាក់គាត់អស់ រួចគេចខ្លួនបាត់ទៅ ។

មួយស្របក់ក្រោយមក មានស្ត្រីចំណាស់ម្នាក់បានដើរឆ្លងកាត់ទីនោះ ។ ស្ត្រីនោះបានឃើញសេដ្ឋីរងគ្រោះថ្នាក់ដែរ តែគាត់មិនដឹងធ្វើដូចម្តេច ព្រោះខ្លួនគាត់ចាស់ ខ្សោយកម្លាំងមិនអាចធ្វើអ្វីបានឡើយ ។ គាត់ក៏បន្តដំណើរទៅមុខទៀត ។

មិនយូរប៉ុន្មាន មានប្តីប្រពន្ធពីរនាក់បានធ្វើដំណើរដោយរទេះសេះតាមផ្លូវនោះដែរ ។ នៅពេលរទេះសេះបរទៅដល់ទីនោះ ក៏ឃើញមនុស្សដួលនៅចិញ្ចើមផ្លូវដែរ តែពួកគាត់មិនបានឈប់បង្អង់ទេ ព្រោះគាត់ប្រញាប់ខ្លាំងណាស់ ។

លុះដល់ថ្ងៃរសៀល មានបុរសកម្សត់ម្នាក់បានធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ទីនោះក៏បានជួបសេដ្ឋី ដែលកំពុងសន្លប់មិនដឹងខ្លួន ។ ឃើញដូច្នោះ គាត់ក៏ប្រញាប់ជួយគ្រាហ៍សេដ្ឋីនោះ យកទៅដាក់ក្នុងខ្ទមរបស់ស្ត្រីម្នាក់ ដែលនៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីទីនេះ ។គាត់បានជួយគក់ច្របាច់រឹត ដុតភ្លើងកម្តៅរហូតដល់បុរសនោះធូរស្រាល ។ គាត់បានសូមឱ្យស្ត្រីម្ចាស់ខ្ទម ជួយដាំបបរជូនអ្នករងគ្រោះហូបនៅពេលគាត់ដឹងខ្លួន ។ បន្ទាប់មក គាត់ក៏ចាកចេញទៅ ។

ក្រោយមក សេដ្ឋីរងគ្រោះបានដឹងខ្លួន ។ គាត់បានថ្លែងអំណរគុណចំពោះស្ត្រីម្ចាស់ខ្ទម ។ ស្ត្រីនោះបានប្រាប់គាត់ថា អ្នកដែលបានជួយគាត់នោះ មិនមែនគាត់ទេ គឺជាបុរសកម្សត់ម្នាក់ ។ ឥឡូវនេះ គេបានចាកចេញទៅបាត់ហើយ ។

សំណួរ

១. តើមានរឿងអ្វីកើតឡើងចំពោះសេដ្ឋី ?

២. តើមនុស្សប៉ុន្មាននាក់បានឃើញសេដ្ឋីសន្លប់ ?

៣. តើអ្នកណាបានជួយសេដ្ឋី ?

៤. តើអ្នកយល់ថា បុរសកម្សត់ជាមនុស្សដូចម្ដេច ?

៥. តើអ្នកពេញចិត្តតួអង្គណាខ្លះ នៅក្នុងរឿងនេះ ? ហេតុអ្វី ?

៦. ប្រសិនបើអ្នកជួបរឿងបែបនេះ តើអ្នកដោះស្រាយដូចម្ដេច ដើម្បីជួយជនរងគ្រោះឱ្យផុតពីគ្រោះថ្នាក់ ?

លំហាត់

១. ចូរជ្រើសរើសពាក្យដែលមានន័យត្រូវនឹងពាក្យខាងដើម ។

- សេដ្ឋី ៖ ☐ អ្នកធំ ☐ អ្នកមានធំ ☐ អ្នកមានអំណាច ។
- ស្មារតី ៖ ☐ ការភ្លេចភ្លាំង ☐ ការភ័យស្លុត ☐ ការចាំបាន ។
- បុរស ៖ ☐ ប្រុស ☐ អ្នកបានបួស ☐ អ្នកចិត្តល្អ ។

២. ចូររកពាក្យសូរដូចនឹងពាក្យ “ ក៏” ។

៣. ចូរស្រង់ព្រឹត្តិការណ៍នៃរឿងតាមលំដាប់លំដោយ ។

៤. ចូរស្រង់នាមនៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

៥. ចូរស្រង់គុណនាមនៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

៦. ចូរស្រង់កិរិយានៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

៧. ចូរស្រង់សព្វនាមនៅក្នុងអត្ថបទខាងលើ ។

សំណេរពាក្យ ល្បះ និងកំណាព្យ

ក. ចូរអានពាក្យក្នុងប្រអប់ រួចស្រង់នាម គុណនាម កិរិយា និងសព្វនាមដាក់ដោយឡែកពីគ្នា ។

កសិករ ធ្វើ កូន ឪពុក គាត់ ឧស្សាហ៍ ការងារ ខ្ញុំ ស្រឡាញ់ ជា ល្អ បាន ប្រកប មនុស្ស ប្រសើរ មុខរបរ ស្របច្បាប់ ចិញ្ចឹម

នាម ៖ ....

គុណនាម ៖ ....

កិរិយា ៖ ....

សព្វនាម ៖ ....

ខ. ចូរបង្កើតល្បះនឹងពាក្យក្នុងប្រអប់ឱ្យបានជាល្បះ ។ (ពាក្យខ្លះអាចប្រើបានច្រើនដង)

គ. ចូររៀបឃ្លាកំណាព្យក្នុងវគ្គនីមួយៗខាងក្រោម ឱ្យត្រូវតាមទម្រង់នៃបទកាកគតិ ។

បទកាកគតិ

បើចង់មានមិត្ត មិនត្រូវប្រព្រឹត្ត
អំពើឆ្គាំឆ្គង បើចង់មានទ្រព្យ
ប្រឹងប្រែងរកផង កុំលោតរំលង
ច្បាប់បានថែងស្រាប់ ។

បើចង់បានសុខ កុំធ្វើអុកឡុក
ត្រូវមានសណ្ដាប់ អ្នកកុំក្អេងក្អាង
ឱ្យបានគួរគាប់ ផុតខាងរករាប់
ទើបសុខកើតមាន ។

តែសអំណាន

ចូរអានអត្ថបទ រួចឆ្លើយនឹងសំណួរខាងក្រោម ៖

រឿង សត្វស្លាបនិងដំរី

មានដើមឈើធំមួយ ដុះនៅកណ្តាលព្រៃមួយ ។ សត្វស្លាបតូចមួយបានធ្វើសម្បុកជាជម្រកដល់កូនតូចៗ៣ នៅចុងឈើនោះ ។

ថ្ងៃមួយ ដំរីមួយបានមកដល់ ហើយព្យាយាមអង្រួនដើមឈើនោះ ។ ដើមឈើក៏ទោរទន់មកដី ។ កូនសត្វភ័យខ្លាំង ក៏រត់មកត្រដុសមេវា ។ ពេលនោះ មេវាបានបញ្ចេញចំពុះមកក្រៅសម្បុកហើយនិយាយទៅកាន់ដំរី ៖“ អេ! សត្វដ៏សម្បើម នៅជុំវិញទីនេះមានដើមឈើច្រើនណាស់! ហេតុអ្វីក៏អ្នកមកអង្រួនដើមឈើមួយនេះ ? កូនខ្ញុំខ្លាចណាស់ ហើយអាចធ្លាក់ពីសម្បុក” ។

ដំរីនៅស្ងៀម តែវាសម្លឹងមើលសត្វស្លាបដោយភ្នែកដ៏តូចរបស់វា ។ វាបក់ស្លឹកត្រចៀកដ៏ធំរបស់វាឮសូរភឹបៗ រួចចាកចេញពីទីនោះ ។

ស្អែកឡើង ដំរីត្រឡប់មកអង្រួនដើមឈើនោះម្តងទៀត ។ ដើមឈើក៏ទោរទន់មកដី ។ កូនសត្វភ័យរន្ធត់ ក៏រត់មកត្បុលក្បាលចូលក្នុងស្លាបមេវាទៀត ។ ម្តងនេះ មេខឹងខ្លាំងក៏ស្រែក ៖ “ ខ្ញុំនឹងឱ្យមេរៀនមួយដល់អ្នក!” ។

ឮដូច្នោះដំរីសើចចំអក ៖“ តើអ្នកអាចធ្វើអ្វីដល់អ្នកដែលមានមាឌធំដូចខ្ញុំ ? បើខ្ញុំចង់ ខ្ញុំអាចទង្គិចដើមឈើឱ្យសម្បុកនិងកូនរបស់អ្នកខ្ទាតទៅឆ្ងាយបាន” ។ សត្វស្លាបក៏នៅស្ងៀម ។

ថ្ងៃបន្ទាប់ ដំរីវិលមកអង្រួនដើមឈើនោះជាថ្មីម្តងទៀត ។ មួយរំពេចនោះ សត្វស្លាបបោះពួយលឿនដូចព្រួញ ចូលក្នុងត្រចៀកដំរី ហើយខ្វេះខ្វាចគ្មានប្រណី ។ ដំរីខំគ្រវីក្បាល ឱ្យសត្វជ្រុះតែឥតប្រយោជន៍ ។ ដោយទាល់ចំណោះ ដំរីក៏អង្វរ សត្វស្លាបឱ្យហើរចេញ ហើយសន្យាថា នឹងឈប់មកអង្រួនដើមឈើនេះទៀតហើយ ។

ទីបំផុត សត្វស្លាបក៏សុខចិត្ត ធ្វើតាមការអង្វររបស់ដំរី ។ វាក៏ហើរចេញពីត្រចៀកដំរី ។ ដំរីក៏ដើរចេញពីទីនោះ ហើយលែងវិលមកអង្រួនដើមឈើនោះទៀត ។

សំណួរ

ចូរអ្នកគូសសញ្ញា ✓ នៅក្នុងប្រអប់ ខាងមុខចម្លើយត្រឹមត្រូវមួយ ។

១. តើសត្វស្លាបតូចមួយរស់នៅឯណា ?

- ☐ នៅក្នុងព្រៃមួយ
- ☐ នៅលើចុងឈើ
- ☐ នៅជិតគល់ឈើ ។

២. តើមានអ្វីកើតឡើងចំពោះសត្វស្លាប ?

- ☐ សត្វដំរីអង្រួនដើមឈើដែលវារស់នៅ
- ☐ សត្វដំរីមកប្រទ្បែងកូនវា
- ☐ សត្វដំរីចង់ស៊ីកូនវា ។

៣. តើកូនសត្វតូចៗមានអារម្មណ៍ដូចម្ដេច ពេលដំរីអង្រួនដើមឈើ ?

- ☐ កូនសត្វរីករាយ
- ☐ កូនសត្វរំភើប
- ☐ កូនសត្វភ័យខ្លាច ។

៤. តើដំរីមកអង្រួនដើមឈើប៉ុន្មានដង ?

- ☐ ពីរដង
- ☐ បីដង
- ☐ បួនដង ។

៥. ហេតុអ្វីបានជាដំរីអង្រួនដើមឈើ ?

- [ ] ព្រោះវាចង់លេងជាមួយសត្វតូចៗ
- [ ] ព្រោះវាចង់ធ្វើបាបសត្វតូចតាច
- [ ] ព្រោះវាស្អប់សត្វស្លាបតូចៗ ។

៦. តើសត្វស្លាបធ្វើដូចម្ដេចដើម្បីផ្ដល់មេរៀនដល់ដំរី ?

- [ ] វាហើរចូលត្រចៀកដំរី
- [ ] វាហើរទៅចឹកដំរី
- [ ] វានៅស្ងៀមព្រោះខ្លាចដំរី ។

៧. តើដំរីនិងសត្វស្លាបអ្នកណាជាអ្នកឈ្នះ ?

- [ ] សត្វស្លាបឈ្នះ
- [ ] ដំរីឈ្នះ
- [ ] គ្មានអ្នកចាញ់និងអ្នកឈ្នះ ។

៨. តើដំរីជាសត្វដូចម្ដេចនៅក្នុងរឿងនេះ ?

- [ ] ជាសត្វស្លូតបូត
- [ ] ជាសត្វស្រឡាញ់សត្វឯទៀត
- [ ] ជាសត្វឈ្នានីសគេ ។

៩. តើសត្វស្លាបជាសត្វដូចម្ដេច ?

- [ ] សត្វឈ្លាសវៃ
- [ ] សត្វកាចសាហាវ
- [ ] សត្វសុខចិត្តចុះចាញ់គេ ។

១០. តើរឿងនេះចង់អប់រំដូចម្ដេច ?

☐ អ្នកធំមិនត្រូវអត់ឱនឱ្យអ្នកតូច

☐ អ្នកធំត្រូវរៀនសូត្រពីអ្នកតូច

☐ អ្នកធំមិនត្រូវមើលងាយអ្នកតូចតាច ។

១១. តើរឿងនេះមានតួអង្គប៉ុន្មាន ?

☐ តួអង្គបី

☐ តួអង្គពីរ

☐ តួអង្គប្រាំ ។

១២. ចូរស្រង់ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗនៅក្នុងរឿងខាងលើ ។

១៣. តើរឿងនេះបញ្ចប់ដូចម្ដេច ?

☐ តួអង្គខ្លាំងឈ្នះតួអង្គខ្សោយ

☐ តួអង្គល្អស្លាប់ទាំងអស់

☐ តួអង្គអាក្រក់សុខចិត្តចុះចាញ់ ។

បទានុក្រម

ក

កញ្ចាំង (កញ់ - ចាំង) *ន.* ឈ្មោះក្បាច់រចនាមានទំនងផ្សេងៗដែលហៅថា ក្បាច់កញ្ចាំង ច្រើនធ្វើពីស្ពាន់ក្រាប ។

កតញ្ញូ (ក:-ត័ញ-ញូ) *ន.* អ្នកដឹងគុណ អ្នកដែលមិនរមិលគុណគេ ។

កត្តា (ក័ត-តា) *ន.* អ្នកធ្វើ អ្នកផ្តើមធ្វើ ។

កន្ទោង (កន់-ទោង) *ន.* ភាជន៍ធ្វើដោយស្លឹកសម្រាប់ដាក់ ភោជនាហារ ដាក់ស្លាបារីបាន ។

កាមគុណ *ន.* ដំណើរចម្រើននៃសេចក្តីប្រាថ្នានូវអារម្មណ៍ទាំង៥គឺ រូប សំឡេង ក្លិន រស សម្ផស្ស ។

ការណ៍ (កា) *ន.* ហេតុ ដំណើរ : សេចក្តីរាយការណ៍ ។

កិច្ចការ (កិច-កា) *ន.* ការដែលត្រូវធ្វើ ការរវល់ ។

កិត្តិយស (កិត-តិ -យស់) *ន.* យសសក្តិដែលល្បីទូទៅ កេរ្តិ៍ឈ្មោះដ៏រុងរឿង ។

កិលេស *ន.* សេចក្តីសៅហ្មងចិត្ត ។

កុដិ (កុត) *ន.* ខ្ទម ផ្ទះ លំនៅរបស់អ្នកបួស ។

កុដុម្ពិក: (កុ-ដុំ-ពីពិ-ក:) *គុ.* អ្នកមានសម្បត្តិដោយផលប្រយោជន៍កើតអំពីស្រែ ចម្ការ ដំណាំ ។

កុសល (កុ-សល់) *ន.* កម្មដែលកម្ចាត់បង់នូវអំពើអាក្រក់ ។ *គុ.* ដែលល្អប្រពៃ ដែលជាបុណ្យ ។

កុហក (កុ-ហក់) *គុ.* ដែលបំភាន់ជំនឿគេ ។

កេរ្តិ៍ (កេ) *ន.* សេចក្តីសរសើរ ការល្បី : កេរ្តិ៍ឈ្មោះ ។

ក្តីក្តាំ *ន.* វិវាទធម្មតា ។

ក្បួន *ន.* របស់ដែលចងជាដុំឱ្យអណ្តែតទឹក : ក្បួនឫស្សី ។

ក្រិត្យក្រម *ន.* លំដាប់នៃកិច្ច ។

ក្រុមហ៊ុន *ន.* ការដាក់ដើមទុនចូលគ្នាដើម្បីរកស៊ី ។

ក្សាន្ត (ក្សាន) *គុ.* ដែលស្ងប់ស្ងាត់ចាកក្តីទុក្ខ ។

ក្សេមក្សាន្ត *គុ.* ដែលមានសេចក្តីសុខសាន្ត ។

ខ

ខន្ធ (ខ័ន) *ន.* ក ដើម គំនរ ពួក កង កំណត់ : ខន្ធ៥ មានរូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ ។

ខ្ញុំស្រី ន. អ្នកបម្រើស្រី ។

ខ្នើត ន. ពន្លឺដែលកើតតាមលំដាប់ថ្ងៃ គឺចំណែកខែខាងដើមដែលមានពន្លឺព្រះចន្ទមកដល់ថ្ងៃពេញបូណ៌មីគឺ តាំងពីថ្ងៃ ១ កើត មកដល់ ១៥ កើត ថ្ងៃតពីនេះទៅហៅថា រនោច ។

គ

គង្គា (គង់-គា) ន. ទឹក ។

គម្ពីរ (គុំ-ពី) ន. សាស្ត្រាច្បាប់ ធម្មវិន័យ ដែលរួបរួមដោយពួក ដោយប៉ែក ដោយខ្សែ ។

គុណ (គុណ) ន. អំពើល្អគួរគោរពតបស្នង ។

គុណធម៌ (គុន-ធ័រ) ន. សេចក្ដីល្អ សេចក្ដីបរិសុទ្ធ សេចក្ដីអាណិតអាសូរ ។

គុណភាព ន. របស់ដែលមានអានុភាពសក្ដិសិទ្ធិ ។

គុណសម្បត្តិ (គុន -ស័ម -ប័ត) ន. ការបរិបូណ៌ដោយសេចក្ដីល្អ សេចក្ដីបរិសុទ្ធ : មនុស្សនេះមានគុណសម្បត្តិគួរឱ្យសរសើរ ។

គុម្ព (គុំ) ន. ពួក ប្រជុំដើមឈើ ឬដំណាំផ្សេងៗ ។

គោរព (គោ-រប់) កិ. ប្រតិបត្តិតាម យកចិត្តទុកដាក់ ឱនលំទោន ។

គ្រូបាអាចារ្យ (គ្រូ-បា-អា-ចា) ន. គ្រូឧបជ្ឈាយ៍ ។

ច

ចង្ហាន់ (ចង់ -ហាន់) ន. អាហារសម្រាប់ព្រះសង្ឃ ។

ចម្រាញ់ (ចំ-រ៉ាញ់) កិ. រំងាស់ សំរេងឱ្យដាច់ទឹក : ចម្រាញ់យកប្រេង ។

ចរាចរណ៍ (ចៈ-រ៉ា -ច) ន. ការដើរទៅមក ដំណើរតាមផ្លូវសាធារណៈ ។

ចរិត (ចៈ- រ៉ិត) ន. ការប្រព្រឹត្តិ កិរិយា មារយាទ ឬកពា បែបបទ : ចរិតល្អ ។

ចរិយាសម្បត្តិ (ចៈ-រិ- យ៉ា- សំ- ប័ត) ន. ការបរិបូណ៌ដោយការប្រព្រឹត្តល្អ ។

ចលនា (ចៈ- ល៉ៈ- ន៉ា) ន. ការមិនតាំងនៅស្ងៀម ដំណើររវើកជានិច្ច ។

ចីវរ (ចី- វ) ន. គ្រឿងស្លៀកដណ្ដប់សម្រាប់អ្នកបួសក្នុងពុទ្ធសាសនា ។

ញ

ញាណ (ញាន) ន. សេចក្ដីដឹង ប្រាជ្ញា ។

ញាតកា (ញា- តៈ- កា) ន. ពួកញាតិ ។

ញាតិ (ញាត) ន. អ្នកដែលរួមខ្សែលោហិតជាមួយគ្នាខាងម្ដាយ ឬខាងឪពុក ។

ញ៉ាំង	អា.និ. ប្រើ , បង្គាប់ : គ្រូញ៉ាំងសិស្សឱ្យរៀន , ញ៉ាំងចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ។

ត

តន្ត្រី (ដន់-ត្រី) *ន.* គ្រឿងភ្លេងខ្សែ គ្រឿងភ្លេងដេញ ដំ ផ្លុំ កូត : ប្រគំតន្ត្រី ។

តួអង្គ (តួ-អង់) *ន.* មនុស្ស សត្វ រុក្ខជាតិដែលមានសកម្មភាពនៅក្នុងរឿង ។

ត្រៃសរណគមន៍ (ត្រៃ-សៈ-រៈ-ណៈ-គំ) *ន.* ការដល់នូវ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ទាំង៣ ជាទីរឭក ឬជាទីពឹង គឺជឿព្រះរត្នត្រ័យទាំង៣នេះស៊ប់ថា ជាទីរឭក ឬជាទីពឹងដ៏ប្រសើរបំផុត ។

ថ

ថវិកា (ថៈ-វិ-កា) *ន.* បញ្ជីដែលគ្រោង ឬកត់ត្រានូវប្រាក់ចំណូល និងចំណាយរៀងរាល់ឆ្នាំ , ប្រៀបដូចជាថង់សម្រាប់ដាក់ប្រាក់ លុយ ។

ថ្លៃថ្នូរ *គុ.* មានតម្លៃគួរលើកសរសើរ គួររាប់អាន : មនុស្សនេះ ឫកថ្លៃថ្នូរណាស់ ។

ទ

ទស្សនៈ (ទ័ស-សៈ-ន៉ៈ) *ន.* ដំណើរយល់ឃើញ ការឃើញ ។

ទាសី *ន.* ខ្ញុំស្រី ខ្ញុំបម្រើស្រី ។

ទិដ្ឋភាព (ទិត-ឋៈ-ភាប) *ន.* ភាពនៃអ្វីៗដែលគេបានឃើញ បានជួបប្រទះមកហើយ ។

ខុយមុយ *គុ.* ដែលមួយៗ យឺតៗ ភ្លឹះៗ មិនសូវនិយាយស្តី ។

ទូន្មាន (ទូន- មាន) *កិ.* អប់រំ ប្រៀនប្រដៅ ណែនាំ ។

ទេសនា (ទេសៈ-ន៉ា) *ន.* ការសម្តែងធម៌(ដូចគ្នានឹងទេសន៍ដែរ) ។

ទោសា *ន.* កំហឹង ។

ទំនៀមទម្លាប់ *ន.* ប្រពៃណី បែបបទ សណ្តាប់ធ្នាប់ដែលធ្លាប់អនុវត្តតៗគ្នាមក ។

ទោស័ក *ន.* ស័កទី២នៃឆ្នាំ ក្នុងចំនួនស័កឆ្នាំទាំងដប់ ។

ទ្រព្យ (ទ្រ័ប) *ន.* វត្ថុ ធនធាន សម្បត្តិ ។

ទ្រឹស្តី (ទ្រឹស- ស្តី ជើងដ) *ន.* ការយល់ឃើញដោយគំនិត ប្រាជ្ញា យោបល់ គោលការណ៍ដែលពន្យល់ចង្អុលប្រាប់ដំណើរទំនងនៃកិច្ចការទាំងពួងដែលត្រូវធ្វើយ៉ាងណាៗ ។

ធ

ធនធាន (ធន់-ធាន) *ន.* សម្បត្តិទ្រព្យរបស់ផ្សេងៗដែលគង់នៅ ។

ធនាគារ (ធៈ-នា-គា) *ន.* ឃ្លាំងប្រាក់ ឃ្លាំងដាក់ទ្រព្យ កន្លែងផ្ញើប្រាក់ ។

ធនាគារឥណទាន (ធៈ-នា-គា-អ៊ិ-ណៈ-ទាន) *ន.* ធនាគារឱ្យខ្ចីប្រាក់ ។

ធាតុ (ធាត) *ន.* សភាវៈ ឬធម្មជាតិទ្រទ្រង់ខ្លួនឯង មានទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ ។ អាការ : ក្នុងខ្លួនមានសក់ ធ្មេញ សាច់ ឈាមជាដើម ។

ធុរៈ *ន.* ការរវល់ ដំណើរជំពាក់ដោយកិច្ចការ : ខ្ញុំទៅមិនបានដោយមានធុរៈ ។

ន

នគរបាល (ន-គ-បាល) *ន.* អ្នករក្សានគរ ប៉ូលីស ។

ន័យ *ន.* ការណែនាំ សេចក្ដីពន្យល់ ហេតុ ទំនង លំនាំ ។

នាគ (នាក) *កិ.* កូនប្រុសដែលមានសេចក្ដីធុញទ្រាន់ចំពោះការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មានចិត្តជ្រះថ្លាចូលទៅសូមបួសក្នុងសំណាក់សាសនា ។

និព្វាន (និប-ពាន) *ន.* ឈ្មោះធម្មជាតិ ឬចិត្តដែលចេញផុតស្រឡះ ចាកតណ្ហា ទាក់ទាក់នៅក្នុងសន្តានចិត្ត ។

និមន្ត (និ-មន់) *កិ.* អញ្ជើញ សូមឱ្យទៅ សូមឱ្យមក : និមន្តព្រះសង្ឃ ។

និស្ស័យ (និស-សៃ) *ន.* ដំណើរ ឬគុណសម្បត្តិដែលមានពីកំណើតស្រាប់ : គាត់មាននិស្ស័យខាងវង់ភ្លេង ។

និស្សិត (និស-សិត) *ន.* អ្នករៀនដែលនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងនៃគ្រូ ។

ប

បង្សុកូល (ប័ង-សុ-កូល) *ន.* ឈ្មោះពិធីម្យ៉ាងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលគេនិមន្តព្រះសង្ឃឱ្យចាប់កាន់អំបោះ ឬផ្ទាំងសំពត់ដែលតភ្ជាប់ពីសាកសព ឬអដ្ឋិធាតុរួចទាញយកមកប្រើប្រាស់តាមពុទ្ធានុញ្ញាត ។

បីបាច់ *កិ.* ថែរក្សាដោយយកចិត្តទុកដាក់ ។ បីបាច់រក្សា ថែរក្សាដោយការចាំបាច់ ។

ប័ណ្ណធនាគារ (ប័ន-ធៈ-នា- គា) *ន.* លិខិត ឬប័ណ្ណ (កាត)សម្រាប់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដែលមានរបស់ដាក់ក្នុងធនាគារ ។

បទបញ្ញត្តិ (បត់-ប័ញ-ញាត់) *ន.* សេចក្ដីហាមប្រាម បម្រាប់ សេចក្ដីដែលគេតែងតាំង ឬរៀបចំ ។

បច្ច័យ (ប៉ុច -ចៃ) *ន.* គ្រឿងអាស្រ័យសម្រាប់បព្វជិត ។ ហេតុដែលនាំឱ្យផលប្រព្រឹត្តទៅ ។

បច្ចេកទេស (ប៉ុច-ចេកៈ-ទេស) *ន.* ចំណេះពិសេសជាចំណែកមួយផ្សេង ដោយឡែកខាងសិល្បៈ ឬខាងមុខវិជ្ជាណាមួយយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញ ។

បរិភោគ (ប-រិ-ភោគ) *ន.* ការចម្អែតអាត្មា ។

បារម្ភ (បា-រ៉ម់) *ន.* ដំណើរនឹកថប់ ឬនឹកព្រួយជាមុន ការភ័យខ្លាចមិនដឹងមុខ ។

បរិសុទ្ធ (ប-រិ-សុត) *គុ.* ដែលស្អាត ឥតសៅហ្មង : ចិត្តបរិសុទ្ធ ។

បាយសី *ន.* កំណាត់ដើមចេកមានជើងដោតបញ្ឈរ មានរមូរស្លឹកចេកសណ្ឋានម្រាមដៃដោតជាថ្នាក់ៗមាន ៣ ថ្នាក់ ៥ ថ្នាក់ ៧ ថ្នាក់ ៩ ថ្នាក់ មានដោតផ្កាលាយចម្រុះ មានដាក់បាយព្រលឹង ឬលាជ ។

បិណ្ឌ (បិន) *ន.* ការប្រមូលឱ្យមូល ឬពូតឱ្យជាដុំ ។ (ខ្មែរយើងប្រើពាក្យនេះជាឈ្មោះនៃវិធីធ្វើទានមួយយ៉ាង) ។

បិតា (បិ-ដា) *ន.* ឪពុក ។

បុត្រ (បុត) *ន.* កូនប្រុស ។

បុរាណ (បុ-រ៉ាន) *គុ.* ចាស់ ដែលកើតមានមុន ដែលមានយូរហើយ ។

បរិក្ខារ (ប ឬ ប៉ះ -រិក - ខា) *ន.* គ្រឿងប្រដាប់ , គ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ប្រើប្រាស់ ។

បូជា *កិ.* ថ្វាយ ជូន : សូមបូជាកម្រងផ្កានេះចំពោះព្រះរតនត្រ័យ , ដុត : បូជាសព ។

ប្រការ *ន.* វិធី បែប ប្រភេទ ។

ប្រគេន *កិ.* លើកឱ្យដល់ដៃព្រះសង្ឃ ។

ប្រតិបត្តិ (ប្រះ-តិ-ប័ត) *ន.* ការប្រព្រឹត្តិ ការធ្វើតាម ។

ប្រទក្សិណ (ប្រ-ទ័ក-សិន) *កិ.* ការសម្តែងសេចក្តីគោរព ឬសេចក្តីស្រឡាញ់ដោយដើរព័ទ្ធជុំវិញបុគ្គល ឬវត្ថុអ្វីៗឱ្យបុគ្គល ឬវត្ថុនោះនៅខាងស្តាំដៃ ។

ប្រផ្នូល *ន.* ហេតុដែលបណ្តាលឱ្យឃើញមុន ហេតុភេទដែលដឹងដោយបបូល ឬផ្សង ។

ប្រពៃណី (ប្រ-ពៃ-នី) *ន.* ទំនៀមទម្លាប់ដែលប្រជាជនក្នុងប្រទេសនិយមអនុវត្ត ។

ប្រាថ្នា *ន.* ការតាំងបំណង ការផ្តង ឬតាំងសូមសំណូម សូមឱ្យបាន សម្រេចដូចបំណង : មានប្រាថ្នា តាមប្រាថ្នា បានសម្រេចដូចប្រាថ្នា ។

ប្រមាថ (ប្រ-ម៉ាត) *កិ.* ចៀតចៀន មើលងាយ ។

ប្រសូត *កិ.* សម្រាលកូន ឆ្លងទន្លេ ។

ប្រារព្ធ (ប្រា-រប់) *ន.* តាំងផ្តើម ផ្តួចផ្តើម ផ្តងជាមុន គិតដល់ ។

ផ

ផ្លាក ន. ប្រដាប់ធ្វើពីបន្ទះឈើ លោហៈ ឬក្រដាសរឹងសម្រាប់ធ្វើជាសញ្ញាសម្គាល់ ធ្វើជាយីហោជាដើម : ផ្លាកយីហោ ។

ព

ពង្ស (ពង់) *ន.* វង្ស ត្រកូល ពូជ អម្បូរ ។

ពណ៌នា (ព័រ-ណះ-នា) *កិ.* ពោលរៀបរាប់ អធិប្បាយសេចក្ដី ។

ព័ទ្ធ (ព័ត) *កិ.* ចោមជុំវិញ ចោមស្ទាក់ជុំវិញមិនឱ្យផ្លូវចេញរួច : ព័ទ្ធចោរ វល្លិព័ទ្ធដើមឈើ ។

ពន់ប្រមាណ (ពន់-ប្រ-ម៉ាន) *គុ.* ហួសប្រមាណ ។

ពន្លះ *កិ.* អារលះកាត់ឱ្យដាច់ចេញដោយឡែកពីគ្នា គឺអារលះស្បែកចេញពីសាច់ ឬយកសាច់ចេញពីឆ្អឹង : ពន្លះស្បែក ពន្លះសាច់ ។

ពពិល *ន.* ប្រដាប់ធ្វើដោយលោហជាតិ មានសណ្ឋានស្រដៀងនិងស្លឹកពោធិ៍ សម្រាប់បិទទៀនអុជកាន់បន្តគ្នា បង្វិលបក់ផ្សែងចូលជុំវិញមនុស្ស ឬរបស់អ្វីដើម្បីឱ្យកើតស្រីសួស្ដី ។

ពុទ្ធសករាជ (ពុត -សៈ -កៈ -រ៉ាច) *ន.* ចំនួនថ្ងៃខែឆ្នាំរាប់តាំងពីក្រោយថ្ងៃដែលព្រះពុទ្ធចូលបរិនិព្វានទៅបានមួយថ្ងៃរៀងមក ។

ពានា *កិ.* យកសំពត់គ្របដណ្ដប់ព័ទ្ធធៀងស្នាម្ខាង ។

ពាលា *គុ.* មិនល្អ អាក្រក់ ។

ពិចារណា (ពិ-ចា -រ៉ៈ -ណា) *កិ.* ត្រិះរិះ រំពឹង គិតគូរ : ធ្វើការពិចារណា ។

ពិនិត្យ (ពិ -និត) *កិ.* ពិចារណា សង្កេតមើលដោយល្អិតល្អ ។

ពិភាក្សា (ពិ -ភាក -សា) *កិ.* ជជែក ពិគ្រោះគ្នា ប្រឹក្សាគ្នា ។

ពិសា *កិ.* (ពាក្យគួរសម) ហូប បរិភោគ ស៊ី ។

ពុត *ន.* កិច្ចកលមាយា បង្វែងដំណើរឱ្យឃ្លាតចាកសេចក្ដីពិត : មានពុត ធ្វើពុត ។

ពេចន៍ (ពេច) *ន.* ពាក្យ សម្ដី : ពាក្យពេចន៍ ។

ព្យាបាល *កិ.* រក្សាជំងឺ ទ្រាំជំងឺ ។

ព្រហ្មគីតិ (ព្រំ -មៈ -គីតិ ឬ គីត) *ន.* ឈ្មោះកាព្យមួយយ៉ាងក្នុងមួយវគ្គមានបួនឃ្លា ត្រង់ឃ្លាទី១ និងទី៣មាន៥ព្យាង្គ ឃ្លាទី២ និងឃ្លាទី៤មាន៦ព្យាង្គ ។

ព្រឹត្តិការណ៍ (ព្រឹត-តិ-កា) *ន.* ហេតុ ឬដំណើរដែលតែងកើតមានជាធម្មតា : ថ្ងៃនេះ មានព្រឹត្តិការណ៍ប្លែកៗ ។

ព្រះត្រៃបិដក (ព្រះ-ត្រៃ-បី-ដក់) *ន.* ប្រជុំនៃព្រះធម៌ក្នុងពុទ្ធសាសនាដែលចែកចេញជាបីផ្នែក គឺព្រះសូត្រ ព្រះវិន័យ និងព្រះអភិធម្ម ។

ព្រះបរិត្ត (ព្រះ-ប៉ះ-រិត) *ន.* ធម៌សម្រាប់ការពារសេចក្ដីអន្តរាយ ។

ព្រាហ្មណ៍ (ព្រាម) *ន.* មនុស្សដែលកំណត់តាមលទ្ធិបុរាណពីព្រេងនាយ ថាមានពូជ ដើមកើតអំពីព្រះឧស្សព្រហ្ម ។

ភ

ភរិយា (ភៈ-រិ-យា) *ន.* ប្រពន្ធ ។

ភោជនាហារ (ភោជៈ-នា-ហា) *ន.* អាហារសម្រាប់បរិភោគ ។

ភ្វា *គុ.* ពុំងា ប្រសើរ ថ្លៃថ្លា ជាទីស្រឡាញ់ ។

ម

មច្ឆជាតិ (ម័ច-ឆៈ-ជាត) *ន.* ពួកត្រីទាំងពួង ។

មតិ (មៈ-តិ) *ន.* គំនិត យោបល់ ។

មធ្យោបាយ (ម័ត-ធ្យោ-បាយ) *ន.* ឧបាយជាកណ្ដាល ដំណើរទំនងដ៏ល្មមគួរសម គួរសម្រាប់ធ្វើកិច្ចការឱ្យបានសម្រេចតាមបំណង ។

មនសិការ (មៈ-នៈ-សិការ៉ៈ-ប-កា) *ន.* ដំណើរយកចិត្តទុកដាក់ ។

មនុស្សធម៌ (មៈ-នុស-សៈ-ធ័រ) ន. ច្បាប់សម្រាប់ប្រដៅពួកមនុស្ស ឱ្យប្រព្រឹត្តសុចរិត ។

មរណកាល (មៈ-រៈ-ណៈ-កាល) *ន.* ស្លាប់ ឬសេចក្ដីស្លាប់ ។

មាតា (មា-ដា) *ន.* ម្ដាយ ម៉ែ ។

មាតុភូមិ (មាតុ-ភូម) *ន.* ស្រុកកំណើត ប្រទេសកំណើត ។

មិគសិរ (មិគៈ-សេ) *ន.* ឈ្មោះខែទី១ នៃចន្ទគតិ មាន២៩ថ្ងៃ ។

មុសា *គុ.* ឬ *គុ.កិ.* ដែលកុហក មិនពិត ខុស ខទេ ។

មេគង្គ (មេ-គង់) *ន.* មេទឹក មហានទីឈ្មោះទន្លេដែលមានប្រភពចេញពីទីបេត៍ ដែលហូរឆ្លងកាត់ប្រទេសចិន មីយ៉ានម៉ា ថៃ ឡាវ កម្ពុជា និងវៀតណាម ។

មោហោ *ន.* អវិជ្ជា សេចក្ដីវង្វេង សេចក្ដីល្ងង់ ឬភ័ន្តស្មារតីមិនយល់ការណ៍ពិតមិនស្គាល់ខុសត្រូវ ។

មោះមៃ *ន.* ការទាស់ហេតុ ទាស់ដំណើរ សេចក្ដីហ្មងឆ្គង សេចក្ដីខុសឆ្គង ។

យ

យុត្តិធម៌ (យុត - តិ - ធ័រ) ន. សេចក្តីទៀងត្រង់ មិនលម្អៀង ។

រ

រថ (រត់) ន. រទេះទឹមសេះ ។

រន្ធ (រន់) ន. រូង ប្រហោង រូងទាល់ ។

រន្ធត់ (រន់-ធត់)គុ. ដែលភ័យស្លុត ។

រម្យទម (រំ - ទំ) គុ. ស្រគត់ស្រគំ ដែលសុភាពរាបសា ។

រាជរដ្ឋាភិបាល (រាច-រ័ត-ថា-ភិ-បាល)ន. រដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជា ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋដែលទាក់ទងដោយព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ។

រាយការណ៍ (រាយ-កា) កិ. ថ្លែងរៀបរាប់សេចក្តីតាមដំណើរ ឬតាមកិច្ចការ ។

រុក្ខទេវតា (រុក -ខៈ -ទេវៈ -ដា) ន. ទេវតាដែលអាស្រ័យនៅលើដើមឈើ ។

រូបសម្បត្តិ (រូប -សំ-ប័ត) ន. ដំណើរមានរូបសមរម្យ មានរូបល្អ ។

រេល គុ. ជ្រុលជ្រាលអំពីគំនរ រណែល ទ្រេល ។

រ៉ែ ន. លោហធាតុផ្សេងៗ កើតនៅក្នុងដីដែលជីកគាស់យកមករម្លាយសម្រាំងយកតែសាច់បានជាលោហជាតិតាមកំណើតដើម : រ៉ែសំណ រ៉ែស្ពាន់ រ៉ែដែក ។ល ។

រោច ន. ថ្ងៃខាងរនោចនៃខែចន្ទគតិ គឺថ្ងៃដែលមានពន្លឺព្រះចន្ទ្រថយចុះដូចគេចាប់រោច ។

ល

លទ្ធភាព (ល៉ុត -ធៈ -ភាប) ន. ភាពនៃអ្វីៗដែលបានសម្រេចហើយ ភាពដែលអាចធ្វើកើត ។

លិខិត ន. សំបុត្រ ។

លិខិតឆ្លងដែន ន. លិខិតផ្តល់ឱ្យអ្នកដំណើរឆ្លងប្រទេសនីមួយៗ ។

លើសលប់ គុ.កិ. លើសហួសកំណត់ ហួសប្រមាណ ។

លោកា ន. លោកទាំងឡាយ ។

លំនៅដ្ឋាន (លំ -នៅ -ឋាន) ន. ផ្ទះ ។

ល្បាក់ ន. ថ្នាក់ដែលបាក់របេះ ឬដែលមានសណ្ឋានដូចគេលាក់ ឬដូចជាបាក់ ។ ស្ថានដីដែលមានទម្រង់ដូចគេលាក់ ភាគច្រើនមានទឹកហូរធ្លាក់ចេញពីកន្លែងនោះ ។

វ

វង្ស (វង់) ន. ពូជ ត្រកូល ក្រសែ តំណត្រកូល ។

វចនានុក្រម (វៈ-ចៈ-ន៉ា-នុ-ក្រំ) ន. កម្រងពាក្យដែលគេរៀបពាក្យលំដាប់អក្សរ និងមានការពន្យល់ន័យពាក្យទាំងនោះ ។

វីធ (វាត់) កិ. ដួសន្ធិះខ្លាំងដោយចុងស្នែង : ក្របីវីធ ។

វន្ទា (វ័ន-ទា) កិ. ថ្វាយបង្គំ សំពះ គំនាប់ ។

វន្ទីយ៍ (វ័ន-ទី) កិ. ថ្វាយបង្គំ សំពះ គំនាប់ ។

វាចា ន. សម្ដី ។

វារី ន. ទឹក ។

វិចិត្រ (វិ-ចិត) គុ. ល្អ ល្អប្លែក ។

វិជ្ជាជីវៈ (វិច-ជា-ជី-វៈ) ន. មុខតំណែង មុខការរបរសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិត ។

វិញ្ញាណក្ខន្ធ (វិញ-ញាន-ណ័ក-ខ័ន) ន. កងវិញ្ញាណដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងខន្ធ៥ ។

វិន័យ (វិ-នៃ) ន. ច្បាប់ដឹកនាំទៅរកផ្លូវល្អ ។

វិនាស កិ. ខូចបង់ ខូចខាត បាត់បង់ ។

វេទនា (វេ-ទៈ-នា) ន. ការទទួលអារម្មណ៍ជាទុក្ខ ។

វេរ (វេ) កិ. ប្រគល់ ឬប្រគេនអ្វីៗចំពោះមនុស្សណាម្នាក់ ឬចំពោះព្រះសង្ឃ ។

ស

សង្ខារ (សង់-ខា) ន. ជីវិត គំនិត អ្វីៗទាំងពួងក្នុងលោក ។

សង្គម (សង់-គំ) ន. ការប្រជុំគ្នា ការប្រមូលរួបរួមផ្ដុំមនុស្ស ។

សច្ចៈ (ស័ច-ចៈ) ន. សេចក្ដីពិត ដំណើរទៀង ទៀងទាត់ ។

សច្ចធម៌ (ស័ច-ចៈ-ធ័រ) ន. ធម៌ដែលមានពិត ធម៌ដែលកើតឡើងពិត ។

សញ្ជាតិ (ស័ញ-ជាត) ន. កន្លែងដែលកើត ស្រុកកំណើត ឫសគល់កំណើត ដើមកំណើត ។

សញ្ជឹង កិ.វិ. ទ្រឹងសញ្ជឹងគិតដោយអាការក្រៀមក្រំ ។

សទ្ធា (ស័ត-ធា) ន. ជំនឿ ។

សន្តាន (សន់-ដាន) ន. ពូជពង្ស វង្សត្រកូល ។

សន្តិភាព (សន់-តិ-ភាប) ន. ភាពឬដំណើរស្ងប់ សាន្តត្រាណ ដំណើរសះជានឹងគ្នា ។

សប្បុរស	(សប់-បុ-រ៉ស់)គុ. ល្អ ប្រសើរ ត្រឹមត្រូវ ។
សប្បុរសជន	(សប់-បុ-រ៉ស-ជន់)ន. អ្នកមិនធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយ វាចា ចិត្ត អ្នកត្រឹមត្រូវ ។
សព	(សប់) ន. រូបបុគ្គលដែលស្លាប់ ខ្មោចស្រស់ សាកសព : តម្កល់សព បុណ្យសព ។
សមណគោតម	(សះ-មះ-ណះ-កោត-ដំ) ន. ព្រះបរមនាមរបស់ព្រះសក្យមុនីសម្ពុទ្ធ ។
សមរម្យ	(សំ -រំ) កិ.វិ. ដែលត្រូវបែប ត្រូវយ៉ាង មិនទាស់ភ្នែក ។
សមាជិក	(សះ-ម៉ា -ជិក) ន. អ្នកដែលមានអំណាចចូលកាន់ទីប្រជុំបាន អ្នកចូលរួមក្នុងអង្គការនយោបាយសមាគម គ្រួសារ ។
សម្ព័ន្ធ	(សំ-ពាន់) ន. ការចងភ្ជាប់គ្នា ការតភ្ជាប់គ្នា ដំណើរទាក់ទងរកគ្នា ។
សម្រក	(សំ -រ៉ក) ន. រដូវទឹកស្រក ។
សហគមន៍	(សះ-ហះ- គំ) ន. ប្រជុំភូមិ ឬតំបន់អ្នកស្រុកប្រកបរបរចូលគ្នា ។
សហាយ	(សះ-ហាយ) ន. បុរសស្ត្រីដែលខូចកាចនឹងគ្នា ។
សាមគ្គី	(សា -ម៉ុក -គី) ន. សេចក្ដីព្រមព្រៀង សេចក្ដីព្រមព្រីសជាមួយគ្នា ដំណើរស្រុះគ្នា ។
សាសនា	(សា - ស្នា) ន. ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ការប្រៀនប្រដៅ ។
សិក្សា	(សិក - សា) ន. ការរៀនសូត្រ ។
សិទ្ធិ	(សិត - ធិ) ន. អំណាច ការសម្រេច មុខការដែលត្រូវសម្រេចលើខ្លួន ។
សីលធម៌	(សិល- លះ ធ័រ)គុ. ដំបូន្មានដែលនាំឱ្យវៀរចាកអំពើអាក្រក់ហើយឱ្យប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អ ។
សីល១០	(សិល- ដប់) ន. សីលសម្រាប់សមណេរនិងគ្រហស្ថ ។
សិរី	(សិ-រ៉ី)ន. មង្គល សួស្ដី សេចក្ដីសុខ ។
សុចរិត	(សុ- ចះ- រិត) ន. ការប្រព្រឹត្តិល្អ ការធ្វើត្រឹមត្រូវ ។
សុជីវធម៌	(សុ -ជី -វះ -ធម៌) ន. ការរស់នៅដោយល្អ ។
សុភមង្គល	(សុ -ភះ -មង់ -គល់) ន. សេចក្ដីសុខទាំងផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត ។
សេដ្ឋកិច្ច	(សេត- ថះ- កិច)ន. មុខរបរដ៏ឧត្ដម មុខការរបរដែលមានប្រយោជន៍ដ៏សំខាន់ក្នុងប្រទេសនីមួយៗ : សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។
សេព	(សែប) ន. ផឹក ប្រើប្រាស់ ប្រព្រឹត្ត ។
សេពគប់	(សែប -គប់) កិ. រាប់រកយកជាគ្នា ។
សោភ័ណ	(សោ-ភន់)គុ. ល្អ ហ្មត់ហ្មង ប្រសើរ ។

សោមនស្ស (សោមៈ-ន័ស) *ន.* សេចក្តីសប្បាយចិត្ត ។

ស្តុកស្តម្ភ (ស្តុក- ស្តំ) *គុ.* មាំមួន បរិបូណ៌ មានច្រើន ។

ស្មារតី (ស្មា-រ-ដី) *ន.* សេចក្តីនឹកឃើញ ការចាំបាន ការរឭកឃើញមិនភ្លេច ។

ស្មោះសរ (ស្មោះ-ស) *ន.* សេចក្តីរីករាយរាក់ទាក់ សេចក្តីរួសរាយ សាទរ ។

ស្លាក *ន.* សំបុត្រជាកំណាត់តូចៗ ជាគ្រឿងសម្គាល់ឈ្មោះជាដើម : សរសេរស្លាក បិទស្លាកជាសម្គាល់ ។

ហ

ហេតុការណ៍ (ហែត-កា) *ន.* ការ ឬដំណើរប្រព្រឹត្តទៅ ដំណើរ ឬរឿងដែលកើតឡើង ។

ហ្មងសៅ (ម៉ង-សៅ) *កិ.* មានមន្ទិល មិនបរិសុទ្ធ ។

ឡ

ឡូ *ន.* ចំណែកផ្សេងៗក្នុងការបែងចែក ឬចំនួនផ្សេងដែលបែងចេញជាភាគ : ដីមួយឡូ ផ្លែឈើមួយឡូ ។

អ

អគារសិក្សា (អៈ-គា-សិក-សា) *ន.* សាលារៀន ។

អង្គការ (អង់-កា) *ន.* បែបផែនរបៀបរៀបចំកិច្ចការដែលរដ្ឋ ឬក្រុមរាជការណាមួយបង្កើតឡើង ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅកាន់សេចក្តីចម្រើន ទីកន្លែងចាត់ការធំៗ ។

អត្ថន័យ (អ័ត-ថៈ-នៃ) *ន.* ការពន្យល់ សេចក្តី ការរៀបរាប់លក្ខណៈនៃវត្ថុផ្សេងៗ ។

អធិកអធម (អៈ-ធិក-អៈ-ធំ) *គុ.* ហ៊ឹកហ៊ាក់ ក្រៃលែង លើសលន់ រុងរឿង ។

អធ្យាស្រ័យ (អ័ត-ធ្យា-ស្រៃ) *ន.* បំណង ចំណងចិត្ត ។

អនាគត (អៈ-ន៉ា-គត់) *ន.* ពេលខាងមុខ ។

អលង្ការ (អៈ-លុង់-កា) *ន.* គ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់តុបតែងខ្លួន (មានចិញ្ចៀន ខ្សែដៃ កងដៃ) ។

អលជ្ជី (អា-ល័ច-ជី) *គុ.* ដែលឥតខ្មាស ។

អាកប្បកិរិយា (អា-ក័ប-ប៉ៈ-កិ-រ៉ិ-យ៉ា) *ន.* អាការនៃរាងកាយ ដំណើរ ឬលំនាំរាងកាយ ឬឫកពា ។

អាការ (អា-កា-រ៉ៈ ឬអាការ) *ន.* គ្រឿងសម្គាល់ លក្ខណៈជាគ្រឿងសម្គាល់ ។

អាចារ្យ (អា-ចា) *ន.* អ្នកប្រដៅ អ្នកប្រព្រឹត្តល្អ អ្នកកាន់ត្រឹមត្រូវ ។

អាជីព (អា-ជីប) *ន.* ការចិញ្ចឹមជីវិត ដំណើរធ្វើការរបរចិញ្ចឹមជីវិត មុខរបរ ។

អាណិកជន (អាណិក -កៈ -ជន់) ន. ជនជាតិមួយដែលទៅរស់នៅប្រទេសផ្សេងទៀត ហើយចូលសញ្ជាតិជនជាតិនេះ ។

អាត្មា ន. ខ្លួន : រកស៊ីចិញ្ចឹមអាត្មា ។

អាពាហ៍ពិពាហ៍ (អា -ពា -ពិ -ពា) ន. ការរៀបការ ពិធីមង្គលការ ។

អារម្មណ៍ (អា -រ៉ម់) ន. ការដឹង គ្រឿងតោងនៃចិត្ត គ្រឿងទាក់ទាញ ។

អារាធនា (អា -រ៉ា -ធៈ -នា) ន. ការនិមន្ត ការអញ្ជើញ ។

អាសន្ន (អា -សន់) គុ. ជិត ឧ. ភ័យអាសន្ន ភ័យជិត គឺហេតុដែលគួរខ្លាចនៅជិតបង្កើយ ។

អាសូរ កិ. អាណិតទន់ចិត្ត អាណិតខ្លោចចិត្ត ។

អ្នកនិពន្ធ (នាក់ -និ -ពន់) ន. អ្នកតាក់តែង ចងក្រង រៀបរៀង ។

ឥណទាន (អិ -ណៈ -ទាន) ន. ការឱ្យខ្ចី ។

ឥរិយាបថ (អិ -រ៉ិ -យ៉ា -បត់) ន. ផ្លូវ ឬគន្លងឥរិយា គឺការដើរ ដេក ឈរ អង្គុយ ។

ឧត្តម (អ៊ុត -ដំ) គុ. ខ្ពង់ខ្ពស់ ល្អ ប្រសើរ ថ្លៃថ្លា ។

ឧបករណ៍ (អ៊ុ -ប៉ៈ- ក) ន. គ្រឿងប្រកបផ្សំគ្នា គ្រឿងប្រុង គ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ធ្វើការ ។

ឧទ្ទិសកុសល (អ៊ុត-ទិស-កុ- សល់)កិ. បញ្ចេញវាចាផ្សាយផលជូនដល់អ្នកមានគុណ ឬអ្នកណាម្នាក់ ។

ឧបការី (អុ -ប៉ៈ -កា រី) ន. អ្នកទំនុកបម្រុង អ្នកផ្គត់ផ្គង់ ឬផ្ទុងផ្តើម ។

ឧបជ្ឈាយ៍ (អ៊ុ -ប៉ច -ឈា) ន. គ្រូបង្រៀនធម៌ គ្រូបង្រៀនច្បាប់ ។

ឧបត្ថម្ភ (អ៊ុប៉ុត -ថ័ម) ន. ការទំនុកបម្រុង ការផ្តល់ឱ្យ ការគាំទ្រ ការជួយ ។

ឧបាយ (អ៊ុ -បាយ) ន. ល្បិច កិច្ចកល កលមាយា ។

ឧបាយកល (អ៊ុ -បាយ -កល់) ន. ល្បិច កិច្ចកលផ្លូវគំនិត កលមាយា ។

ឧបាសិកា (អ៊ុ -បា -សិ -កា) ន. គ្រហស្ថស្រី ។

ឧស្ម័ន (អ៊ុស -ស្មាន់) ន. ចំហាយ ចំហាយក្តៅ ចំហាយភ្លើង កម្សួល ។

យើងបម្រើសេវាកម្ម៖

- អភិវឌ្ឍសៀវភៅនិងសម្ភារឧបទេស
- បោះពុម្ព
- ចែកផ្សាយដល់សាលារៀន

WE SERVE:

- book and teaching-aid development
- printing
- distribution to schools

គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពនិងចែកផ្សាយ (គ.ប.ច)

PUBLISHING AND DISTRIBUTION HOUSE (PDH)

បណ្ណាគារ គ.ប.ច

PDH BOOKSHOP

១៤៨ មហាវិថីព្រះនរោត្តម ភ្នំពេញ ទូរស័ព្ទ: ០២៣ ៦៣ ៦៣ ០៣៣ 148, Norodom Boulevard, Phnom Penh, Tel: 023 63 63 033

IBC INTERNATIONAL BOOK CENTER

$ 2.20

មានលក់៖

សៀវភៅសិក្សាគោលសម្រាប់សិស្ស សម្រាប់គ្រូ សៀវភៅហ្វឹកហាត់ សៀវភៅអំណានបន្ថែម និង សម្ភារឧបទេស ព្រមទាំងសម្ភារការិយាល័យគ្រប់មុខ !

SELLING:

textbooks , teacher's manuals , workbooks , supplementary readers , teaching-aids and stationary !

9 789995 001438